

รัฐบุรุษอาวุโส
ปรีดี พนมยงค์
ที่งานรอตบองไทย



รัฐบุรุษอาวุโส
ปรีดี พนมยงค์

๕
ชทางรอดของไทย

จัดจำหน่ายโดย
สายส่งศึกษา

บริษัท เกล็ดไทย จำกัด

303/7 ซอยสันติภาพ ถนนนเรศ บางรัก ก.ท. 5

โทร. 233-2382

พิมพ์ที่โรงพิมพ์มิตรสยาม ๘๘/๖๕ ศูนย์การค้าตลาดใหม่บางซื่อ ดุสิต กรุงเทพฯ
โทร. ๕๘๕๘-๒๓๐, ๕๘๕๗-๕๒๘ นายกิ่ง แซ่มสะอาด ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา พ.ศ. ๒๕

คำบอกกล่าว

ในท่ามกลางความขัดแย้งระหว่างคอมมิวนิสต์เวียดนามกับคอมมิวนิสต์จีน และระหว่างคอมมิวนิสต์จีนกับคอมมิวนิสต์รัสเซีย ซึ่งเป็นต้นตอของความขัดแย้งในปัญหาแกมพูชาในปัจจุบัน ระหว่างรัฐบาลคอมมิวนิสต์เฮง สัมริน อดีตกองทัพคอมมิวนิสต์เวียดนามสนับสนุนกับกลุ่มคอมมิวนิสต์พลพรรคเอียงซารี อดีตกองทัพคอมมิวนิสต์จีนสนับสนุน นั้น

ประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศโลกเสรีประเทศเดียวที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศแกมพูชา ซึ่งคู่ขัดแย้งในแกมพูชาที่เป็นคอมมิวนิสต์ทั้งคู่ต่างมีท่าทีปฏิบัติต่อประเทศไทยที่แตกต่างกัน

ฝ่ายหนึ่งคือฝ่ายคอมมิวนิสต์เฮง สัมริน และผู้สนับสนุนต้องการให้ไทยเป็นกลาง เพราะความเป็นกลางของไทยจะให้ประโยชน์แก่ฝ่ายนั้นในการปราบปรามฝ่ายตรงข้ามได้อย่างเด็ดขาดและนับพลัน

แต่อกฝ่ายหนึ่งคือฝ่ายคอมมิวนิสต์พลต-เอียงซารี และผู้สนับสนุน พยายามชักจูงไทยให้พัวพันในความขัดแย้งนั้นในเบื้องต้นโดยการอาศัยชายแดนไทยเป็นทางผ่านของอาวุธและอาหารสำหรับกองทัพของฝ่ายนั้น และในลำดับถัดไปได้โฆษณาชวนเชื่อและสร้างสถานการณ์ให้ไทยเข้าใจผิดว่าอีกฝ่ายหนึ่งเป็นศัตรูกับไทยและจะรุกรานไทย ทั้งนี้เพื่อหวังจะดึงกองทัพไทยให้เข้าสู่สมรภูมิช่วยเหลือกลุ่มของเขาพร้อมกับอีกฝ่ายหนึ่ง หรือนัยหนึ่งคือการดึงประเทศไทยให้เข้าสู่สงครามประชาชาติ

เล่ห์กะเท่ของฝ่ายคอมมิวนิสต์ พลต-เอียงซารี และผู้สนับสนุนดังกล่าวนี้ รัฐบาลไทยภายใต้นายกรัฐมนตรี พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ จับได้ไล่ทัน จึงได้ออกคำสั่งที่ 66/2523 มีความตอนหนึ่งดังนี้

“4.8 ให้ความสำคัญการต่อสู้ในเมืองให้มากที่สุด เพื่อขจัดการจัดตั้งและขยายแนวร่วมตามแนวทางเมืองสนับสนุนบ้าง และ

การขัดขวางการสร้างสถานการณ์ปฏิวัติและสถานการณ์สงครามประชาชาติ สถานการณ์ปฏิวัติมีรูปแบบในการโคตเดียวรัฐบาลจากประชาชน ทำลายรัฐบาลให้อ่อนแอ การทำลายหรือช่วงชิงการนำขบวนการประชาธิปไตยอันเป็นศัตรูของคอมมิวนิสต์ การสร้างสถานการณ์สงครามประชาชาติจะอาศัยแนวร่วม ซึ่งมีแทรกอยู่ทุกระดับ เพื่อสร้างประสามติและนำชาติไปสู่การสงครามกับประเทศเพื่อนบ้าน อันจะเป็นการ สนับสนุน ให้พรรค คอมมิวนิสต์ แห่งประเทศไทย สามารถปฏิวัติได้สำเร็จ.....”

แต่ก็แน่นอน, ถึงแม้ว่านายกรัฐมนตรีนพคุณ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ จะรู้เท่าทันและออกคำสั่งให้ปรากฏดังกล่าวแล้วก็ตาม แต่ฝ่ายที่สนับสนุนพลพต เขียงซารีและพลท. ก็ยังพยายามที่จะผลักดันไทยให้ไปรบกับประเทศเพื่อนบ้าน อยู่ตลอดเวลา โดยการทำแนวร่วมกับทุกระดับและทุกชนชั้นที่สามารถกดดันรัฐบาลไทยได้

และก็แน่นอน, ถ้าหากไทยทำสงครามกับประเทศเพื่อนบ้านพวกกันตรง ๆ ก็คือทำสงครามกับสามประเทศอินโดจีน คือ เวียดนาม, ลาวและกัมพูชาแล้ว สงครามนั้นก็อาจไม่จำกัดขอบเขตอยู่ในประเทศไทยและสามประเทศอินโดจีนเท่านั้น แต่อาจ

กลายเป็นสงครามโลกขึ้นได้ เพราะสถานการณ์ของสงครามอาจ
บังคับให้รัสเซียและอเมริกาคต้องมาเผชิญหน้ากัน ส่วนจีนนั้นคง
จะกระโจนเข้าสู่สงครามตั้งแต่ต้นมือเป็นแน่ ดังที่เคยพูดอยู่
ตลอดเวลว่า ถ้าเวียดนามรุกรานไทย จีนจะช่วยไทยทันที

ผลของสงครามจากอาวุธสมัยใหม่ ไม่ว่าจะฝ่ายไหนจะแพ้
จะชนะ ประเทศไทยและคนไทยมีแต่แหลกลูกเดียว

ความจริงปัญหาความขัดแย้งในกัมพูชา เป็นปัญหาขัด-
แย้งของคอมมิวนิสต์ด้วยกัน คือคอมมิวนิสต์ เฮง สัมริน ที่มี
คอมมิวนิสต์เวียดนามหนุนหลัง กับคอมมิวนิสต์ พลพต-เอียง
ซารี ที่มีคอมมิวนิสต์จีนหนุนหลัง และความขัดแย้งดังกล่าวนี้
จะจำกัดขอบเขตอยู่เฉพาะแต่ในกัมพูชาเท่านั้น และพวกเขาจะ
สามารถแก้ไขปัญหาคือความขัดแย้งของเขาเองได้อย่างแน่นอน ถ้า
หากว่าประเทศฝ่ายโลกเสรีไม่เข้าไปเกี่ยวข้องด้วย แต่ถ้าประเทศ
ในโลกเสรี โดยเฉพาะประเทศไทยเข้าไปเกี่ยวข้องในความขัดแย้ง
นั้นด้วย ความขัดแย้งนั้นก็ขยายเข้ามาถึงประเทศไทยและก็จะ
ทำให้การแก้ปัญหานั้นยุ่งยากและยากแก่การแก้ไขขึ้น จนอาจนำ
ความหายนะมาสู่ประเทศไทยได้

ท่านปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโสของประเทศไทย
ซึ่งขณะนี้ท่านพำนักอยู่ที่ซานกรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส ท่าน
มีความห่วงใยในความอยู่รอดปลอดภัยของประเทศชาติเป็นอย่าง
ยิ่ง ท่านจึงได้เสนอแนะความคิดเห็นและเตือนสติในการรักษา
ชาติให้อยู่รอดปลอดภัย ด้วยการให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์ ช่วย
การเขียนบทความลงพิมพ์ในหนังสือต่าง ๆ ตามโอกาสต่าง ๆ
ผมเห็นว่าคำให้สัมภาษณ์และบทความเหล่านั้น ถึงแม้ว่าจะล่วง
เลยมาหลายเวลาแล้วก็ตาม แต่ก็ยังเป็นคำให้สัมภาษณ์และบท
ความที่ทรงคุณค่าและทันสมัยกับสถานการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ซึ่ง
ควรแก่ความสนใจของผู้รักชาติรักประชาธิปไตยเป็นอย่างยิ่ง ผม
จึงได้รวบรวมคำให้สัมภาษณ์และบทความที่กระจัดกระจายอยู่ใน
ที่ต่าง ๆ มาพิมพ์ในเล่มเดียวกัน เพื่อเสนอผู้รักชาติรักประชา
ธิปไตยจะได้พิจารณาอย่างรอบคอบอีกครั้งหนึ่ง

ผมเอง

-1-

80 ปี ท่านปรีดีฯ ที่ปารีส

ณ บ้านเลขที่ 173 ถนนอริสไทด์ บร็องซ์ เขต
อองโคนี ประเทศฝรั่งเศส ซึ่งเป็นบ้านสองชั้นทรงยุโรป
ขนาดกระทัดรัด ตั้งอยู่ในเนื้อที่ประมาณ 120 ตารางวา
ตรงข้ามกับบ้านหลังนี้เป็นสนามกีฬาอันกว้างใหญ่ของกรรมกร
ชนต่าง และไม่ห่างไกลจากบ้านหลังนี้เท่าใดนักเคยเป็นที่ตั้ง

ของคดีหาสน์ที่พำนักของนักการทูตไทยที่สำคัญคนหนึ่ง
ในประวัติศาสตร์ คือท่านโกษาปาน นักการทูตผู้มีชื่อเสียงใน
สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชของไทย ตรงกับสมัยพระ-
เจ้าหลุยส์ที่ 14 ของฝรั่งเศส ซึ่งบังคับคงเหลือแต่ร่องรอยของ
ถนนอันเบนทิศทางของคดีหาสน์หลังนั้นไว้เป็นอนุสรณ์

ณ บริเวณดังกล่าวนี้เป็นชานเมืองกรุงปารีส ห่างจาก
ใจกลางกรุงปารีสร่วม 30 กิโลเมตร. อยู่ระหว่างกรุงปารีสกับ
พระราชวังเวซายอันดีชื่อ และ ณ ย่านดังกล่าวนี้ในปัจจุบัน
อันเป็นที่ตั้งของบ้านเลขที่ 173. ก็ได้เป็นที่พำนักของบุคคล
สำคัญในประวัติศาสตร์ไทยยุคประชาธิปไตยอีกท่านหนึ่ง คือ
“รัฐบุรุษอาวุโส” ปรีดี พนมยงค์ อดีตผู้สำเร็จราชการแทน
พระองค์ อดีตหัวหน้าใหญ่ของขบวนการเสรีไทย อดีตนาย-
กรัฐมนตรี ที่ลี้ภัยการเมืองจากประเทศไทยตั้งแต่ 8 พฤศจิกายน
2490 จนกระทั่งบัดนี้

11 พฤษภาคม 2523.

มีผู้คนมากหน้าหลายตัวได้พากันไป ณ บ้านหลังนั้น
โดยเฉพาะคนหนุ่มคนสาวมีมากเป็นพิเศษถึงร้อยละกว่าคน คนหนุ่ม

คนสาวเหล่านั้นเป็นคนไทย ทั้งที่มีการมีงานทำแล้วและทั้งที่อยู่ใน
วัยศึกษา นับแต่ชั้นปริญญาตรีถึงปริญญาเอก ในมือของเขา
เหล่านั้นบางคนก็ถือกล่องกระดาษที่คาดด้วยริบบิ้นอย่างสวยงาม
บางคนก็ชอบช็อคโกแลต พวกเขาเหล่านั้นส่วนใหญ่มีถิ่นพำนัก
อยู่ในประเทศฝรั่งเศส แต่บางคนก็มาจากประเทศใกล้เคียง

เขามาทำไมกัน ณ บ้านหลังนี้ และมากันทุกปีในวัน
คือ “11 พฤษภาคม” นับแต่ปี 2514 เป็นต้นมา จนถึงบัดนี้
11 พฤษภาคม 2523 ก็ย่างเข้าเป็นปีที่ 10 แล้ว คนหนุ่มคน
สาวรุ่นก่อน ๆ ที่เคยไปที่บ้านหลังนั้นในวันที่ 11 พฤษภาคม
บัดนี้ก็ไต่กลายเป็นรุ่นเดอะไปหมดแล้ว และได้กลับเข้ามาทำมา
หาเลี้ยงชีพในบ้านเกิดเมืองนอนเป็นส่วนใหญ่ แต่คนไทยรุ่นใหม่
ในประเทศฝรั่งเศสและประเทศใกล้เคียง ก็ได้ไปที่บ้านหลังนั้น
สืบต่อมาจนถึงวันนี้.

ก็ขอบอกเสียเลย ณ บัดนี้ว่า พวกเขาเหล่านั้นมาที่บ้าน
หลังนี้ เพื่ออวยพรและร่วมฉลองวันครบรอบอายุ 80 ปี ของ
“รัฐบุรุษอาวุโส” ปรีดี พนมยงค์ ซึ่งพำนักอยู่ ณ บ้านหลัง
นั้น นับแต่ที่ท่านออกจากสาธารณรัฐประชาชนจีนไปพำนักอยู่
ในประเทศฝรั่งเศสตั้งแต่ปี 2513

นอกจากหนุ่มสาวชาวไทยในต่างประเทศแล้ว คนไทย
ในประเทศไทยอีกจำนวนหนึ่ง ซึ่งมีทั้งลูกหลาน ญาติมิตรและ
สถานศึกษาของท่าน ก็ได้ไปร่วมอวยพรและฉลองในวันอันเป็น
ศิริมงคลนั้นด้วย.

บุรุษผู้เป็นประธานของงาน ด้วยใบหน้าที่อึมเิบสมบุรณ์
และด้วยแววตาของสุจริตชนที่แฝงไว้ด้วยเมตตาธรรม ซึ่งอยู่ใน
วัยถึง 80 ปีแล้วนั้น ได้ซ่อนร่างที่สันทัดคนและผิวค่อนข้างขาว
อยู่ในชุดสากลสีฟ้าเข้ม คอยต้อนรับความเคารวะของคนหนุ่มสาว
เหล่านั้นอย่างไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย ในขณะที่ท่านจะลุกขึ้นหรือ
นั่งลง อากัปกริยาของคนแก่วัย 80 ไม่ปรากฏให้เห็นเลย

ในวันนั้นไม่มีใครเรียกท่านว่า “ท่านปรีดีฯ” มีแต่
เสียงเรียก คุณลุง คุณตา คุณปู่ หรือไม่กี่ อาจารย์ ซึ่งท่าน
ก็รู้สึกชื่นชมและพอใจต่อการที่จะเป็น คุณลุง คุณตา คุณปู่
หรือ อาจารย์ของพวกเขาเหล่านั้น และถึงแม้ว่าพวกเขาเหล่านั้น
จะต่างวัยกับท่านปรีดีฯ อย่างแลไม่เห็นหลังก็ตาม แต่ช่องว่าง
ในทางความคิด หรือช่องว่างระหว่างคนรุ่นเก่ากับคนรุ่นใหม่

ระหว่างท่านปรีดีฯ กับพวกเขาเหล่านั้นหาไม่ จะมีก็แต่ช่องว่าง
ในระหว่างอายุเท่านั้น.

ทั้งนี้ ก็เพราะว่าท่านปรีดีฯ ไม่หยุดนิ่งในการศึกษา
หาความรู้ และทั้งนี้ เพราะท่านปรีดีฯ รู้เท่าทันสภาวะของ
ธรรมชาติ คือ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา หรือที่เรียกตามศัพท์
ปรัชญาแห่งวิทยาศาสตร์สังคมว่า “สสารธรรมประติการ”
(วัตถุนิยมวิภาษ - ความขัดแย้งเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลง) และ
ท่านปฏิบัติคล้อยตามสภาวะนั้น ท่านจึงเป็นคนทันโลก ทันสมัย
อยู่ตลอดเวลา หรือกล่าวได้ว่าเป็น “อกาลโก” และใครก็ตาม
ถ้าถือปฏิบัติเช่นนั้น คือไม่ทวนกระแสธรรมชาติ แต่คล้อยตาม
หรือไหลตามกระแสธรรมชาติ ก็จะถึงซึ่ง “อกาลโก” ทุก
คนไป

สำหรับแขกชาวต่างประเทศที่ขาดไม่ได้ และไม่เคยขาด
ในการร่วมอวยพรวันเกิดท่านปรีดีฯ ตลอดมา นับแต่ที่ท่านเข้าไป
ไปพำนักอยู่ในประเทศฝรั่งเศส คือ เอกอัครราชทูตสาธารณรัฐ
สังคมนิยมเวียดนาม กับเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐประชาชนจีน
ในนี้ก็เช่นกัน ก่อนหน้าวันเกิดท่านหนึ่งวัน คือใน

วันที่ 10 พฤษภาคม เวลา 10.00 นาฬิกา อุปทูตจีนผู้รักษาการ
แทนเอกอัครราชทูต ได้เข้าเยี่ยมคำนับและอวยพรท่าน พร้อมด้วย
ช็อคโกแลตหอบใหญ่ ตกตอนบ่าย 14.00 นาฬิกาในวันเดียวกัน
นั้น อุปทูตเวียดนามผู้รักษาการแทนเอกอัครราชทูต ก็ได้เข้า
เยี่ยมคำนับ และอวยพรท่านพร้อมด้วยช็อคโกแลตหอบใหญ่เช่นกัน
ส่วนชาวฝรั่งเศสที่เคารพนับถือท่านและเพื่อนเก่าของท่าน ต่างก็
ได้มาร่วมอวยพรในวันอันเป็นศิริมงคลนี้

อาหารและเครื่องขบเคี้ยวจากกรุงเทพฯ ทั้งข้าวและ
หวานที่ญาติมิตรได้เอื้อเฟื้อจัดส่งไปให้ นับตั้งแต่ลูกชิ้นปิ้ง
ขนมจีบ ข้าวต้มทอด ผักเผ็ดไก่ แกงมัสมั่น แกงพะแนง
เบ็ดย่างไฟแดง ขนมจีนน้ำยา ไปจนถึงข้าวเหนียวมะม่วง ได้
ถูกนำไปวางบนโต๊ะที่กลางสนามหลังบ้านและห้องรับแขก.

ทุกคนที่มาในงานต่างช่วยตัวเอง รวมทั้งตัวท่านเจ้าภาพ
ด้วย.

และครั้นแล้ว เมื่อถึงเวลาอันเป็นมงคลฤกษ์ เสียงเพลง
แฮปปีเบิร์ธเดย์จากลำคออันแข็งแรงของ คุณฉลบชดัยน์
พลางกูร ภรรยาหม้ายของ จำกั๊ด พลางกูร หรือ “ครุฉลบฯ”

อดีตดาวเสียงของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่เป็นต้นเสียงก็ตั้งขึ้น
แล้วเสียงแฮปปีเบียร์เคย์ก็ได้เปล่งออกจากปากของทุก ๆ คน ที่
ยืนอยู่รายรอบท่านเจ้าภาพ

เมื่อเพลงอวยพรจบแล้ว ท่านเจ้าภาพได้กรุณาตัดขนม
เค้กออกแจกจ่าย ให้ลูกหลานญาติมิตรและสานุศิษย์ทั้งหลายได้
รับประทานกัน

“ต่อไปนี่ขอเชิญ ฟังคำให้สัมภาษณ์ ของคุณลุงที่ให้
แก่สถานีวิทยุกระจายเสียง บี.บี.ซี.” เสียงของโฆษกจำเป็น
ตั้งขึ้นในห้องรับแขก เสียงจ๊อกแจ๊กจ้อแจ๊กก็เฝียบลงทันที รวม
ทั้งเสียงก็ต่ำที่บรรเลงอยู่ในสวนหลังบ้าน ต่อจากนั้นเด็กหนุ่ม
นักเรียนทุนหลวงท่าทางทะมัดทะแมง ก็ได้นำเทปบันทึกเสียงคำ
ให้สัมภาษณ์ของท่านปรีดี ๆ ที่ให้แก่สถานีวิทยุ บี.บี.ซี. มาเปิด

เสียงจากเทปบันทึกได้เริ่มต้นว่า

“นี่ สถานีวิทยุกระจายเสียง บี.บี.ซี.” และแล้ว

เสียงจากเทปบันทึกนั้นก็ไถ่กล่าวต่อไป.

“วัน^{นี้} เป็นวันอายุครบรอบ 80 ปี ของ ฯพณฯ ปรีดี
พนมยงค์ “รัฐบุรุษอาวุโส” ผู้เดียวของประเทศไทย ฯพณฯ ปรีดี
พนมยงค์ หรือหลวงประดิษฐมนูธรรม เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง
อย่างสำคัญโดยตรงต่อประวัติศาสตร์ของประเทศไทย ที่เริ่มรู้จักกัน
มากในฐานะที่เป็นมันสมองของคณะราษฎร และหัวหน้าผู้เปลี่ยนแปลง
การปกครองฝ่ายพลเรือน ที่ได้ทำการเปลี่ยนแปลงการปกครอง
จากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาสู่ระบอบประชาธิปไตยโดยมี
พระมหากษัตริย์อยู่ใต้รัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475
และได้รับใช้ประเทศชาติในตำแหน่งสำคัญ ๆ หลายตำแหน่ง อาทิ
เช่นผู้ประศาสน์การมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง รัฐ
มนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศ
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ขึ้น
 ฯพณฯ ได้เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ในขณะที่เดียวกันก็ได้
เป็นผู้นำขบวนการต่อต้านญี่ปุ่น หรือที่รู้จักกันในนามว่า “เสรีไทย”
โดยมีชื่อรหัสใช้ติดต่อกับต่างชาติว่า “รัฐ” ซึ่งช่วยทำให้ชาติไทย
มีความเป็นเอกราชอธิปไตยสมบูรณ์ เมื่อสิ้นสุดสงครามนั้นแล้ว ได้
รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม แต่งตั้งให้ เป็น
“รัฐบุรุษอาวุโส” มีหน้าที่ให้คำปรึกษาราชการแผ่นดิน ต่อมาได้
เป็นนายกรัฐมนตรีคนที่ 7 ของประเทศไทย

“เมื่อเกิดรัฐประหาร 8 พฤศจิกายน 2490 โคนล้มรัฐบาล
หลวงธำรงนาวาสวัสดิ์ ฯลฯ ก็ได้หลบหนีภัยที่อาจคุกคามถึงแก่ชีวิต
ระเห่ร่อนไปต่างประเทศ จนไปอาศัยอยู่ในประเทศจีนเมื่อปี พ.ศ.
2492 และได้ย้ายไปอยู่ที่ประเทศฝรั่งเศสเมื่อปี พ.ศ. 2513

“ในโอกาสที่ท่านมีอายุครบรอบ 80 ปี ท่านได้กรุณาให้ผู้
สื่อข่าว บี.บี.ซี. เข้าเยี่ยมคำนับ และขอสัมภาษณ์ ณ บ้านพักชาน
กรุงปารีส ดังต่อไปนี้”

นี่คือเสียงอารัมภบทของผู้สื่อข่าวสถานีวิทยุกระจายเสียง
บี.บี.ซี. แห่งประเทศอังกฤษ ที่ดึงออกมาจากเทปบันทึกเสียง
ต่อจากนั้นคำสัมภาษณ์จึงได้เริ่มขึ้น นับแต่เรื่องสุขภาพ
ความเป็นอยู่ และความคิดเห็นทางการเมืองของท่านที่มีต่อประ-
เทศไทยทั้งอดีตและปัจจุบัน และแล้วคำให้สัมภาษณ์ของท่านก็
จบลงด้วยข้อความว่า

“ในที่สุดนี้ ผมขออวยพรให้พี่น้องประชาชน
ชาวไทยและมวลมนุษยทั้งหลาย จงประสบความ
สุขสวัสดิ์ และปลอดภัยจากภัยอันตรายของสงคราม
นิวเคลียร์และศาสตร์อาวุธมาตรฐานที่คุกคามอยู่นน
เทอญ”

เป็นเวลาถึง 15 นาทีที่ บี.บี.ซี. ได้ให้เกียรติแก่คำสัมภาษณ์อันมีคุณค่าของท่าน ซึ่งพิเศษกว่าปกติธรรมดาที่บี.บี.ซี. ให้เวลาแก่การสัมภาษณ์โดยทั่ว ๆ ไปเพียง 5 นาทีเท่านั้น และตลอดเวลา 15 นาทีที่เทปบันทึกเสียงได้ถอดรหัสออกมาเป็นเสียงคำให้สัมภาษณ์นั้น คนหนุ่มสาวและหนุ่มเก๋าก็กต่างนั่งฟังกันด้วยอาการสงบและสนใจ

แต่ต่อเมื่อสิ้นสุดคำให้สัมภาษณ์นั้นแล้ว เสียงจ๊อกแจ๊กจ๊อแจ๊กได้ดังขึ้นอีกครั้งหนึ่ง แต่ก็ได้เงียบลงทันทีเมื่อเสียงอ่านคำอวยพรทำนองวสันตคิลกฉันท์ 14 ภายใต้อชญาว่า “บียาจารย์” ซึ่งประพันธ์โดยผู้ใช้นามว่า “สันติคาม” นักเรียนไทยในฝรั่งเศสคนหนึ่ง ได้ดังผ่านออกมาจากริมฝีปากของนักศึกษาหญิง ผู้มีชื่อเสียงมากที่สุดคนหนึ่งในเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 เธอคือ เสาวณีย์ ลิ้มมานนท์

เสียงของเธอที่เอื่อยเอือนทำนองวสันตคิลกฉันท์ 14 ได้สะกดให้ทุกคน ณ ที่นั้นอยู่ในอาการอันสงบและตั้งใจฟังทั้งเนื้อหาที่ไพเราะและสำเนียงที่เสนาะ เสียงนั้นได้เริ่มต้นเอื่อยเอือนว่า

“สืบเอ็ดลคราพฤษภมาส
แปลงฉันท์เซลงกิริตีสาร

วรอาจะควรรการ
คิรน้อยมวใจ

ขอเชิญพระพุทธรูปคุณเลิศ
เชิญคุณพระธรรมพิสุทธิไส
ท่ามกลางสมิทธจิตภักดิ์
ร่วมในประกาศคุณบวร
แปดสิบชนาหมนกัเย็น
แจ้งธรรมกระจ่างคสุวี—
สรรคสร้างประเทศอัครรัฐ
คือเจตนจำนงวิริยผล
ขอบรรลพรจตุระสิ่ง
ขอวรรณะส่งสุขสราญ
เป็นขวัญและเป็นสรณแห่ง
สมดังระบิลวจนัย—

สุประเสริฐ ฅ แคนไตร
คัจคำอำนวยการพร
ก็สมัครสโมสร
บิยปราชญปริตี
คัจเพ็ญ ฅ ราตรี
ย ประกาศ ฅ ศักดิ์ตน
อภิวัดน์ประชมชน
รดยาแห่งอาจารย์
อายุยังจะยืนนาน
พละดีมีมีภัย
นรแจ้งประจักษ์ใจ
ย สุธรรม์นรินทร์เทอญ.”

เมื่อจบคำอวยพร “บิยาจารย์” นั้นแล้ว คนตรีไทยวง
เล็กก็ได้เริ่มบรรเลงเพลงใหม่โรงค้วยเพลงอัยเรศ และเพลงรำ
อวยพรเป็นลำดับถัดไป พร้อมกันนั้นนางรำในชุดผ้าโจงกระเบน
สะไบเฉียง ในมือมีแผงเทียน ก็ได้ออกไปรำรำตามท่วงทำนอง
และมีการขับร้องเพลงอวยพรประกอบทำรำนั้นด้วย

ต่อจากรำอวยพรก็ถึงรำฉุยฉายพราหมณ์ โดยนางรำอีก

คนหนึ่ง ถึงแม้ว่าจะไม่เลอเลิศอย่างพิศมัย วิไลศักดิ์ แต่เธอก็
พร่างพร่าและเพริศแพร้วไม่แพ้นางรำอาชีพ และก็ร้ายรำถูก
ท่วงทำนองไม่เคอะเขิน ดนตรีไทยและการร้ายรำได้เรียกความ
สนใจต่อผู้ที่ไถ่ยืมและไถ่ยลเป็นอย่างดี แม้แต่พวกเราที่จาก
เมืองไทยไปหมาด ๆ ก็ยังอยากไถ่ยืมและไถ่ยล

ชุดนางรำทั้งสองจบไปแล้ว พร้อมด้วยเสียงปรบมือ
กราวใหญ่ด้วยความพอกพอใจของผู้ชม แต่เสียงดนตรีไทยก็ยัง
บรรเลงกังเจ้อย.แจ้วต่อไป สุภัทร สุคนธาภิรมย์ นักซอด้วง
นิ้วเพชรจากวง “บางขวางและลาดยาว” ได้เข้าร่วมบรรเลง
กับนักดนตรีหนุ่มสาวเหล่านั้น ซึ่งได้สร้างความพึงพอใจและ
สนุกสนานให้กับทั้งผู้เล่นและผู้ฟังเป็นอย่างดี

งานได้สิ้นสุดลงเมื่อเวลาเลยเที่ยงคืนไปมากแล้ว แต่
ผู้เป็นประธานแห่งงานไม่ได้แสดงให้เห็นถึงความอิดโรยแม้แต่น้อย
ทั้ง ๆ ที่ท่านต้องมีภาระต้อนรับแขกที่มาอวยพร คนแล้ว
คนเล่า ตั้งแต่ตอนเช้าเป็นต้นมา

และ ณ ^{๔๕} ทน สมบอญุเข็ญจตุพรรัชคืออายุ วรรณะ
สุขะ พละ จงมีแต่ท่าน พร้อมด้วยปรีชาญาณ^{๔๕} ทลาลกแหลม
คม เพื่อแก่การปฏิบัติภาระหน้าที่ของผู้รับใช้ชาติที่จะพึง
ปฏิบัติต่อไป

-2-

สัมภาษณ์ท่านปรีดี พนมยงค์

โดยกองบรรณาธิการ นสพ. ตะวันใหม่

เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม พุทธศักราช 2488

มีประกาศพระบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลฉบับสำคัญฉบับหนึ่ง ดังนี้

“...โดยที่ทรงพระราชดำริเห็นว่านายปรีดี พนมยงค์ ได้เคยรับหน้าที่บริหารราชการแผ่นดินในตำแหน่งสำคัญ ๆ มาแล้วหลาย

ตำแหน่ง จนในที่สุดได้รับความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรให้ดำรง
ตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ และปรากฏว่าตลอดเวลาที่นาย
ปรีดี พนมยงค์ดำรงตำแหน่งเหล่านี้ ได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์
สุจริตและด้วยความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และ
รัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ได้แสดงให้เห็นเป็นที่ประจักษ์ในความปรีชา
สามารถ บำเพ็ญคุณประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติเป็นเอกประการ

จึงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ยกย่องนาย
ปรีดี พนมยงค์ ไว้ในฐานะรัฐบุรุษอาวุโส และให้มึหน้าที่
รับปรึกษากิจราชการแผ่นดิน เพื่อความวัฒนาถาวรของชาติ
สืบไป

๕๕๕
ทรงทงแต่บักนเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 8 ธันวาคม พุทธศักราช 2488

เป็นปีที่ 12 ในรัชกาลปัจจุบัน

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ม.ร.ว. เสณีย์ ปราโมช

นายกรัฐมนตรี....”

วันที่ 8 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2490 เวลา
ประมาณ 23.00 น.

รัฐบุรุษอาวุโสคนแรกและคนเดียวของประเทศไทยที่ยังคงดำรงตำแหน่งฐานะมาจนปัจจุบันนี้ ก็ต้องเร่งรีบลงเรือจ้างล่าสุดท้ายที่หาได้ในเวลานั้นเพื่อหลบหนีออกจากบ้านพักบริเวณท่าช้าง โดยมีผู้ติดตามอีกเพียง 2 คนคือ นายบัว กลางการ คนรับใช้ และ ส.ต.ท. สิงโต ไทรย้อย ตำรวจอารักขา หากช้ากว่านั้นเพียงไม่กี่นาที ชีวิตของรัฐบุรุษอาวุโสก็เห็นที่จะสิ้นเสียเป็นแน่ เพราะทหารบกจากหน่วยปตอ. และจาก ร. 1 พัน 2 ภายใต้อำนาจของ พ.ท. ละม้าย อุทยานนท์, พ.ท. กำน จำนง ภูมิเวท, พ.ท. เฉลิม พงศ์สวัสดิ์ และ พ.อ. เผ่า ศรียานนท์ ได้มาถึงบ้านพักหลังนั้น และเบียดจากโคมตีด้วยปืนกลอย่างหนัก แล้วก็ขับรถถังพุ่งเข้าชนประตูบ้านจนพัง กระจายกำลังกันค้นทั่วบริเวณ กองกำลังส่วนหนึ่งที่ขึ้นไปค้นอยู่บนตัวตึกคงได้พบแต่ท่านผู้หญิงคนหนึ่ง พนมยงค์ ภรรยาผู้ชีวิตของรัฐบุรุษอาวุโสที่ยังคงอยู่เผชิญสถานการณ์ไม่ได้หนีไปพร้อมกับสามี พ.ท. กำน จำนง ภูมิเวท พยายามสอบถามถึงร่องรอยของรัฐบุรุษอาวุโสกับท่านผู้หญิงแต่ไม่สำเร็จ

นี่คือสิ่งตอบแทนที่ผู้ซึ่งพระบรมราชโองการกล่าวว่า
“บำเพ็ญคุณประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติเป็นแบบอย่างประการ”

ได้รับ เป็นสิ่งที่มาพร้อมกับการรัฐประหาร 8 พฤศจิกายน 2490
ภายใต้การนำของจอมพลป. พิบูลสงคราม

คณะรัฐประหารได้พยายามติดตามเอาตัวรัฐบุรุษอาวุโส
ผู้^๕อย่างเต็มที่ จนพบว่าท่านอยู่ภายใต้การอารักขาของ พล.
ร.อ. สินธุ์ กมลนาวิน-แม่ทัพเรือในขณะนั้น ณ สถานีทหารเรือ
สัตหีบ เพื่อหลีกเลี่ยงการปะทะกันระหว่างทหารบกกับทหารเรือ
นายปรีดีจึงตัดสินใจหลบหนีออกนอกประเทศโดยความช่วยเหลือ
ของแม่ทัพเรือ และนาวาเอกแอสตรทฟอร์ด เซอร์คิวลิสเคนนิส
ผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารเรือของอังกฤษประจำประเทศไทย ซึ่งเคยร่วม
มือกับนายปรีดีอย่างใกล้ชิดในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ใน
ฐานะที่เคนนิสเป็นทหารฝ่ายพันธมิตรที่เข้ามาปฏิบัติการในประ-
เทศไทย และนายปรีดีเป็นหัวหน้าใหญ่ขบวนการเสรีไทย เจ้า
ของรหัส "รูธ" จากการช่วยเหลือดังกล่าวนายปรีดีก็ได้เดินทาง
ออกนอกประเทศไทย จากบริเวณท่าเรือคลองเตยเมื่อวันที่ 20
พฤศจิกายน 2490 ด้วยเรือเร็วชักธงชาติสหรัฐ ฯ ภายใต้การ
บังคับการของการ์เดสหรือ "สก็ทซ์" ผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารเรือ
ของสหรัฐ ฯ ประจำประเทศไทย เพื่อไปขึ้นเรือบรรทุกน้ำมัน
ของบริษัทเชลล์ที่เกาะไผ่ ในเวลา 18.00 น. ทั้งนี้โดยการวาง

แผนช่วยเหลือทั้งของเซอร์เจฟฟรี ทอมสัน ทูตอังกฤษ, เอควิน
สแตนตัน ทูตสหรัฐ และจี.เอ็ม.อีเวนส์ ผู้จัดการใหญ่บริษัท
เชลล์ประจำประเทศไทย

รัฐบุรุษอาวุโสต้องรอนแรมอยู่บนเรือบรรทุกน้ำมันใน
ทะเลลึกเป็นเวลา 3 คืน 2 วัน จึงถึงสิงคโปร์ในฐานะผู้ลี้ภัยทาง
การเมือง พร้อมด้วยผู้ติดตามอันมีแซม พรหมยงค์ อดีตจุฬาราช
มนตรี, ร.อ. วัชรชัย ชัยสิทธิเวช ร.น. และ ส.ต.ท. สิงโต
ไทรย้อย

ต่อมาเมื่อรัฐบาลอังกฤษมีความจำเป็นที่จะต้องรับรอง
รัฐบาลนายควง อภัยวงศ์ อันเป็นรัฐบาลที่จอมพลป. มอบ
อำนาจให้ปกครองชั่วคราวเป็นการชั่วคราวที่ตนจะขึ้นเถลิง
อำนาจในเวลาต่อมา นายปรีดีจึงตัดสินใจเดินทางออกจากสิงคโปร์
ไปยังจีนผืนแผ่นดินใหญ่ซึ่งขณะนั้นเจียงไคเช็คยังครอง
อำนาจอยู่ พักอยู่ที่เซี่ยงไฮ้ด้วยความอุปถัมภ์ของเพื่อนชาวจีน
ระยะหนึ่ง แล้วกลับมาเมืองไทยโดยทางเรือพร้อมกับ ร.อ.
วัชรชัย ชัยสิทธิเวช ร.น. เพื่อต่อสั่วงชิงอำนาจจากคณะรัฐ
ประหารของจอมพลป. ซึ่งเป็นที่รู้จักกันในนาม "กบฏวังหลวง"
แต่ไม่สำเร็จจึงกลับไปเมืองจีนอีกครั้งหนึ่งซึ่งเป็นระยะเวลาที่

พรรคคอมมิวนิสต์จีนประสบชัยชนะได้เป็นแขกของรัฐบาลจีน
พำนักอยู่ที่ปักกิ่งตลอดมาตั้งแต่ 18 กันยายน 2492

ทราบจนกระทั่งปี 2513 ขณะที่เกิดการปฏิวัติวัฒนธรรม
ขึ้นในประเทศจีน ด้วยเหตุผลบางประการทำให้นายปรีดีตัด
สนใจเดินทางออกจากประเทศนั้น ไปพำนักอยู่ที่ฝรั่งเศสทราบ
จนทุกวันนี้

จากวันนั้นจนถึงวันนี้ รัฐบุรุษอาวุโสยังคงรักษาความ
เปรียบพร้อมด้วยคุณสมบัติของนักการเมืองที่ดีมาโดยตลอด ไม่
เคยนำความแค้นส่วนตัวมาเป็นเหตุในการประนามปรบักษ์ทาง
การเมืองแม้แต่น้อย สัมพันธ์อันยอดเยี่ยมและสลับสนรวมทั้งเจ็บ
แค้นระหว่างรัฐบุรุษอาวุโสกับกลุ่มการเมืองภายในประเทศ กับ
พรรคคอมมิวนิสต์ไทย กับพรรคคอมมิวนิสต์จีน กับรัฐบาลจีน
เรื่องเหล่านี้ไม่เคยหลุดออกจากปากของท่าน โดยตรงเลยแม้แต่
ครั้งเดียว

11 พฤษภาคม 2523 นี้เป็นวันครบรอบ 80 ปี ของ
รัฐบุรุษอาวุโส “ตะวันใหม่” ได้รับความกรุณาจากท่านให้
สัมภาษณ์พิเศษเป็นการเฉพาะตรงจากปารีส นอกจากนั้น “ตะ

วันใหม่” ยังได้สัมภาษณ์พิเศษท่านผู้หญิงพูนศุข พนมยงค์ ภรรยา และ ร.อ. วัชรชัย ชัยสิทธิเวช ร.น. อดีตเลขาธิการ ผู้ใกล้ชิด มาประกอบเพื่อความสมบูรณ์อีกด้วย

ต่อไปนี้เป็นคำให้สัมภาษณ์ของท่านปรีดี พนมยงค์

ตะวันออก : จุดอ่อนของการอภิวัฒน์ประชาธิปไตย เมื่อปี 2475 คืออะไรจึงทำให้ระบอบประชาธิปไตยของประเทศ ไทยยังไม่เกิดขึ้นอย่างแท้จริงจนทุกวันนี้

ปรีดี : (1) จุดอ่อนของการอภิวัฒน์ประชาธิปไตยปี พ.ศ. 2475 มี 2 ประเภทคือ

(ก) จุดอ่อนที่เหมือนกันกับทุกขบวนการเมืองคือ ความขัดแย้งภายในขบวนการ ฯ

ทุกคณะพรรคการเมืองที่ต่อสู้ระหว่างกันตามวิถีทางรัฐ สภานี้ ก็มีความขัดแย้งภายในพรรคนั้น ๆ แม้ว่าคณะพรรคใด ได้อำนาจรัฐแล้วก็ดี แต่ความขัดแย้งภายในพรรคนั้นก็ยัง คงมีอยู่ ดังนั้นจึงปรากฏว่าคณะพรรคมากมายได้มีการแตกแยก ออกเป็นหลายส่วนหรือสลายไปทั้งคณะพรรค

ส่วนคณะพรรคหรือขบวนการที่ใช้วิธีต่อสู้ทางอาวุธนั้น ก็ปรากฏความขัดแย้งและการแตกแยกทำนองเดียวกัน ดังกล่าวข้างบนนั้น

ประวัติศาสตร์แห่งสมัยระบบศักดินาแห่งมนุษยชาตินั้น เคยมีตัวอย่างที่คณะบุคคลหนึ่ง ใช้วิธีต่อสู้ทางอาวุธต่อสู้ผู้ครองอำนาจรัฐได้สำเร็จแล้ว ภายในคณะพรรคนั้นเองก็มีบุคคลที่มีความโลภและความริษยาซึ่งเกิดจากรากฐานแห่งความเห็นแก่ตัว (Egoism) ขนาดหนักนั้น ใช้วิธีทำลายคนในคณะเดียวกันเพื่อตนคนเดียวเป็นศูนย์กลางแห่งกิจการทั้งหลาย (Egocentrism)

ประวัติศาสตร์แสดงตัวอย่างที่ว่า คณะพรรคหรือขบวนการเปลี่ยนระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบบประชาธิปไตยแบบเจ้าสมบัติ (Bourgeois Democracy) โดยการอภิวัฒน์ใหญ่ฝรั่งเศสเมื่อ ค.ศ. 1789 (พ.ศ. 2332) นั้น ภายหลังจากขบวนการนั้นได้ชัยชนะต่อระบบเก่าแล้ว ภายในขบวนการนั้นก็เกิดความขัดแย้งระหว่างส่วนที่ก้าวหน้ากับส่วนที่ถอยหลังเข้าคลอง

ในประเทศจีน ขบวนการ “ไท่ผิง” ได้จัดตั้งขึ้นเมื่อ ค.ศ. 1850 (พ.ศ. 2393) แล้วสามารถต่อสู้ได้ชัยชนะต่อราชวงศ์แมนจูในดินแดนส่วนใต้ของจีน จึงได้ตั้งเมืองหลวงขึ้นที่เมือง

นานถึง แล้วในไม่ช้า “ฮุงเซียวฉวน” หัวหน้าขบวนการใต้ดินได้ตั้งตนเป็นจักรพรรดิองค์ใหม่ของจีนและตั้งหัวหน้ารอม ๆ เป็นเจ้าตามลำดับ ครั้นแล้วในขบวนการใต้ดินก็เกิดขัดแย้งกันเอง ในที่สุดราชวงศ์แมนจูกลับมีชัยชนะต่อขบวนการใต้ดิน ต่อมาขบวนการปฏิวัติภายใต้การนำของ “ซุนยัตเซ็น” ได้ชัยชนะล้มระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ของจีนสำเร็จใน ค.ศ. 1912 (พ.ศ. 2454) ภายในขบวนการปฏิวัตินั้นก็เกิดขัดแย้งกันและแตกแยกออกเป็นหลายส่วน ต่อมาขบวนการปลดแอกของประชาชนจีนภายใต้การนำของพรรคคอมมิวนิสต์ได้ชัยชนะฝ่ายก๊กมินตั๋งบนผืนแผ่นดินใหญ่จีนและได้สถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีนขึ้นใน ค.ศ. 1949 (พ.ศ. 2492) ภายในขบวนการประชาชนจีนและภายในพรรคคอมมิวนิสต์จีนก็เกิดความขัดแย้งเป็นเหตุให้มีการกวาดล้างบุคคลในพรรคที่เดินตามแนวทางทุนนิยม และกวาดล้างพวกที่เดินนอกแนวทางพรรคคอมมิวนิสต์จีน ส่วนในสหภาพโซเวียตและประเทศสังคมนิยมในยุโรปตะวันออกก็มีปรากฏการณ์ที่แสดงความขัดแย้งภายในพรรคอย่างรุนแรงถึงขนาดมีการกวาดล้างบุคคลที่ดำเนินตามแนวทางขวาจัดกับซ้ายจัด

ส่วนคณะหรือขบวนการซึ่งทำการ “โต้ปฏิวัติ” (COUNTER-REVOLUTION) ที่ได้ชัยชนะต่อการปฏิวัติ

แล้ว ภายในคณะหรือขบวนการนั้น ๆ เกิดขัดแย้งกันขึ้น เช่น ฝ่ายนิยมราชาธิปไตยในฝรั่งเศสทำการ ให้อภิวัฒน์ได้ชัยชนะแล้ว ภายในขบวนการนั้นก็เกิดขัดแย้งระหว่างกันเองในการแย่งชิงการ สืบราชสันตติวงศ์ ขบวนการฟาสซิสต์อิตาลีและขบวนการ นาซีเยอรมันซึ่งได้ชัยชนะต่อการอภิวัฒน์ประชาธิปไตยในประเทศ ของตนแล้ว ขบวนการดังกล่าวก็เกิดขัดแย้งภายในซึ่งได้มีการ กวาดล้างบุคคลที่มีทัศนะต่างกับผู้นำของประเทศนั้น ๆ

ทุก ๆ คณะพรรคทุก ๆ ขบวนการก็มีคำขวัญเรียกร้อง ให้สมาชิกของตนมีความสามัคคีกลมเกลียวกัน แต่ก็ไม่ปรากฏ ว่าภายในขบวนการใดสมาชิกจะมีความสามัคคีกลมเกลียวกันได้ ตลอด ทั้งนิยมเป็นไปตามกฎธรรมชาติแห่งความขัดแย้งที่มีอยู่ ภายในกลุ่มและสังคมของมนุษย์ ซึ่งเป็นเรื่องยืดยาวลึกซึ่งควรแก่ การศึกษา

การที่มีความขัดแย้งภายในคณะพรรคหรือขบวนการซึ่ง มีวัตถุประสงค์เปลี่ยนระบบสังคมเก่ามาเป็น ระบบสังคมใหม่ที่ ก้าวหน้านั้น ก็เพราะเหตุสำคัญ ๆ ดังต่อไปนี้

(ก 1.) คณะพรรคหรือขบวนการดังกล่าวย่อมปฏิเสธขึ้นในสังคมนั้นเอง เพราะเมื่อยังไม่มีระบบสังคมใหม่ก็จะมี การปฏิเสธคณะพรรคหรือขบวนการอภิวัฒน์นั้นในสังคมนั้นใหม่

ยังมีได้เกิดขึ้นได้อย่างไร เมธีท่านหนึ่งได้เปรียบเทียบเป็นใจ
ความว่า “การปฏิสนธิของอภิวัดนั้นนั้นเปรียบเหมือนมนุษย์ก่อน
จะเป็นตัวตนก็ต้องเริ่มปฏิสนธิขึ้นจาก “มดลูก” (Womb) ของ
“มารดา” หมายความว่าสังคมเก่าอันเองเป็นที่ปฏิสนธิของการ
อภิวัดเพื่อสังคมใหม่

(ก 2.) ดังนั้นคณะพรรคหรือขบวนการอภิวัดเพื่อ
สถาปนาระบบสังคมใหม่นั้น จึงประกอบด้วยบุคคลที่กำเนิดใน
สังคมเก่าอันเอง แต่เป็นบุคคลส่วนที่ก้าวหน้าซึ่งสละจุดยืนหยัด
ในระบบเก่ามาพลีชีพเพื่อสถาปนาระบบสังคมใหม่ที่ก้าวหน้า

แต่โดยที่บุคคลส่วนที่ก้าวหน้าอันเกิดมา และเคยมีความ
เป็นอยู่ในสังคมเก่าจึงย่อมมีซากทัศนนะและความเคยชินของสังคม
เก่าติดตัวอยู่ ซึ่งสละซากเก่าๆ ได้ต่างๆ กันคือ

ประเภทที่ 1 สละทัศนนะและความเคยชินของสังคมเก่า
ได้มากตลอดไป เพื่อรับใช้สังคมใหม่ที่สถาปนาขึ้นนั้นให้พัฒนา
ก้าวหน้าเพื่อเข้าสู่ระบบประชาธิปไตยสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ประเภทที่ 2 สละสิ่งดังกล่าวเพียงเท่าที่ได้สถาปนา
ระบบสังคมใหม่ขึ้นแล้วก็พอใจเพียงแค่นั้น

ประเภทที่ 3 สละสิ่งดังกล่าวจนถึงสถาปนาระบบสังคม
ใหม่ ครั้นแล้วก็ฟื้นซากทัศนนะเผด็จการทาสหรือทาส-ศักดินา

ขึ้นมาจนกลายเป็น “โต้ถวิล” ต่อการ “อภิวัง” ซึ่งตนเองได้เคยพลีชีพพร้อมกับคณะพรรคหรือขบวนการ ได้กระทำมาบุคคลดังกล่าวนี้จึงขัดแย้งกับส่วนเป็น “อภิวัง” ภายในคณะพรรคหรือขบวนการนั้น

(๖) จุดอ่อนของคณะราษฎรโดยเฉพาะ

ประการที่ 1 ขาดการศึกษาถึงกฎแห่งความขัดแย้งในขบวนการเมืองและตัวอย่างในประวัติศาสตร์ดังกล่าวใน (๓) นั้น จึงทำให้สมาชิกส่วนมากขาดความระมัดระวังต่อการที่สมาชิกจำนวนหนึ่งผันจากทัศนะเผด็จการทาส-ศักดินา ซึ่งเป็น “การโต้ถวิล” ต่อการอภิวังซึ่งตนเองได้เคยพลีชีพพร้อมกับคณะ

ประการที่ 2 คิดแต่เพียงเอาชนะทาง “ยุทธวิธี” ในการยึดอำนาจรัฐเป็นสำคัญ โดยมีได้คิดให้รอบคอบว่าจะรักษาชัยชนะไว้ได้อย่างไรจึงจะไม่ถูก “การโต้ถวิล” (Counter-revolution) ซึ่งจะทำให้ชาติต้องเดินถอยหลังเข้าคลอง

ประการที่ 3 นอกจากท่านหัวหน้าคณะราษฎร 3 ท่าน คือ พระยาพหลพลพยุหเสนา, พระยาทรงสุรเดช, พระยาฤทธิอัคเนย์, มีความรู้ความชำนาญการทหารสามารถนำคณะยึดอำนาจรัฐได้สำเร็จแล้ว ส่วนสมาชิกหลายคนแม้มีความรู้ทางทฤษฎีวิชา

เกี่ยวกับการสถาปนาประเทศ แต่ก็ขาดความชำนาญ ในการปฏิบัติ และขาดความชำนาญในการติดต่อกับราษฎรอย่างกว้างขวาง

ประการที่ 4 การเชิญท่านข้าราชการเก่ามาร่วมบริหารประเทศนั้น ผมหวังให้ท่านเหล่านั้นก้าวหน้ามากเกินไปกว่าที่ท่านจะทำได้ จึงเป็นเหตุให้เกิดความขัดแย้งรุนแรงในขบวนการอภิวัฒน์ถึงกับมีการปิดสภาและงดใช้รัฐธรรมนูญถาวร ฉบับ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2475

(2) เหตุที่ทำให้ระบอบประชาธิปไตยของไทยยังไม่เกิดขึ้นอย่างแท้จริงจนทุกวันนี้ แม้ว่าคณะราษฎรมีจุดอ่อนหลายประการดังได้ตอบแล้วใน (1) นั้น แต่จุดอ่อนดังกล่าวได้ทำให้ระบอบประชาธิปไตยได้ล่าช้าไปถึงวันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2489 เท่านั้น ที่ผมตอบทั้งนี้มิใช่เป็นการแก้ตัว แต่ได้กล่าวตามหลักฐานแท้จริงซึ่งผมขอให้ท่านผู้อ่านคำตอบของผม โปรดพิจารณาหลักฐานดังต่อไปนี้

(ก) คณะราษฎรได้ต่อสู้ความขัดแย้งภายในคณะ และการโต้อภิวัฒน์จากภายในคณะและจากภายนอกคณะมาหลายครั้งหลายหน แต่คณะราษฎรก็ได้ปฏิบัติตามหลัก 6 ประการของคณะราษฎรให้สำเร็จไปก่อนวันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2489 (อัน

เป็นวันที่ได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญประชาธิปไตยสมบูรณ์) คือ
หลักประการที่ 1 จะต้องรักษาความเป็นเอกราชทั้ง
หลาย เช่น เอกราชในทางการเมือง ในทางศาล ในทางเศรษฐกิจ
กิจการ ฯลฯ ของประเทศไว้ให้มั่นคง

ผมหวังว่าท่านที่มีใจเป็นธรรมก็อาจพิจารณาได้จากหลัก
ฐานว่า คณะราษฎรได้แก้ไขสนธิสัญญาไม่เสมอภาคกับนานา
ประเทศได้สำเร็จ อันเป็นผลให้ประเทศไทยได้เอกราชสมบูรณ์
ในทางการเมือง ในทางศาล และในทางเศรษฐกิจ

ต่อมาในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งประเทศไทย
ถูกกองทัพญี่ปุ่นรุกราน และรัฐบาลไทยสมัยนั้น ได้ประกาศสงคราม
และก่อสถานะสงครามแก่หลายประเทศสัมพันธมิตร ขบวนการ
เสรีไทยก็ได้ร่วมมือกับสัมพันธมิตรในการต่อสู้ญี่ปุ่นผู้รุกราน
อันเป็นผล ให้สัมพันธมิตรรับรองความเป็นเอกราชของชาติไทย
ดังปรากฏเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ซึ่งผมได้นำลงพิมพ์ไว้ในหนังสือ
ชื่อของผมว่าด้วย “จดหมายของนายปรีดี พนมยงค์ ถึงพระ
พิศาลสุขุมวิท เรื่องหนังสือจดหมายเหตุของเสรีไทยเกี่ยวกับ
ปฏิบัติการในแคนดี นิวเคลซี และสหรัฐอเมริกา”

หลักประการที่ 2 จะต้องรักษาความปลอดภัยในประเทศ
ให้การประทุษร้ายต่อกันลดน้อยลงให้มาก

ผมหวังว่าท่านผู้มีใจเป็นธรรมสามารถเปรียบเทียบสถิติการประชุขร่ายต่อกันสมัยก่อนวันที่ 24 มิถุนายน 2475 กับภายหลัง 24 มิถุนายนปีนั้นว่า จำนวนการประชุมร่ายภายหลัง 24 มิถุนายน นั้น ได้ลดน้อยลงมากเพียงใด และขอให้ท่านผู้มีใจเป็นธรรมเปรียบเทียบสถิติการประชุมร่ายภายหลังวันที่ 8 พฤศจิกายน อันเป็นวันล้มระบอบประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ 9 พฤษภาคม 2489 เป็นต้นมานั้นว่า การประชุขร่ายต่อกันได้เพิ่มขึ้นมากขนาดไหน

หลักประการที่ 3 จะต้องบำรุงความสุขของราษฎร ในทางเศรษฐกิจ โดยรัฐบาลใหม่จะหางานให้ราษฎรทุกๆ คนทำ จะวางโครงการการเศรษฐกิจแห่งชาติ ไม่ปล่อยให้ราษฎรออกอยาก

ผมหวังว่าท่านผู้มีใจเป็นธรรมก็ทราบแล้วว่าผมในนามของสมาชิกคณะราษฎรส่วนมาก ได้เสนอเค้าโครงการเศรษฐกิจแห่งชาติตามหลักประการที่ 3 นั้น แต่ก็เกิดอุปสรรคขัดขวางที่ไม่อาจวางโครงการตามเค้าโครงที่ผมได้เสนอนั้นได้ แม้กระนั้นคณะราษฎรก็ได้พยายามที่จะบำรุงความสุขสมบูรณ์ของราษฎรในทางเศรษฐกิจโดยหางานให้ราษฎรจำนวนมากได้ทำจึง

ไม่ปล่อยให้ราษฎรคอยยาก ขอให้ท่านที่มีความปรารถนาดีโปรดพิจารณาสถิติถึงการโจรกรรมอันเนื่องจากความอดอยากของราษฎรนั้นในสมัยก่อน 24 มิถุนายน 2475 กับภายหลัง 24 มิถุนายน 2475 และภายหลัง 8 พฤศจิกายน 2490 เป็นต้นมาตามที่ปรากฏชัดแจ้งอยู่ในเวลานี้

หลักประการที่ 4 จะต้องให้ราษฎรได้สิทธิเสมอภาคกัน

ท่านที่มีใจเป็นธรรมซึ่งศึกษาประวัติศาสตร์แห่งความไม่เสมอภาคก็ย่อมทราบแล้วว่าก่อน 24 มิถุนายน 2475 นั้น พระบรมวงษานุวงศ์ตั้งแต่ชั้นหม่อมเจ้าขึ้นไป มีสิทธิพิเศษกว่าสามัญชนหลายประการ อาทิในทางการศาลที่ท่านเหล่านั้นต้องหาเป็นจำเลยในคดีอาญาก็ไม่ต้องขึ้นต่อศาลอาญา หากพระองค์ทรงขึ้นต่อศาลกระทรวงวังเป็นพิเศษ ฯลฯ ธรรมนูญการปกครองแผ่นดินชั่วคราวฉบับ 27 มิถุนายน 2475 ก็ได้สถาปนาสิทธิเสมอภาคกันของราษฎรไทยทั้งหลายอันเป็นแบบฉบับของรัฐธรรมนูญฉบับต่อ ๆ มา

หลักประการที่ 5 จะต้องให้ราษฎรได้มีเสรีภาพ มีความเป็นอิสระ เมื่อเสรีภาพนี้ไม่ขัดต่อหลัก 4 ประการดังกล่าวข้างต้น

ท่านผู้มีใจเป็นธรรมก็ย่อมเปรียบเทียบได้ว่าเมื่อก่อน 24 มิถุนายน 2475 นั้นราษฎรมีเสรีภาพสมบูรณ์อย่างใดบ้างเมื่อเทียบกับภายหลัง 24 มิถุนายนนั้น และเทียบกับภายหลังรัฐประหาร 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2490 อันเป็นวันล้มระบบประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญฉบับ 2489 นั้นว่า แม้แต่จะได้มีการเขียนเรื่องสิทธิเสรีภาพของราษฎรไว้ แต่ในทางปฏิบัติได้มีการหลีกเลี่ยงโดยวิธีประกาศภาวะฉุกเฉิน และประกาศกฎอัยการศึกเกินกว่าความจำเป็นเพียงใดบ้าง

หลักประการที่ 6 จะต้องให้การศึกษารอบด้านที่แก่ราษฎร

ท่านที่มีใจเป็นธรรมก็ย่อมเห็นได้โดยเปรียบเทียบว่าเมื่อก่อน 24 มิถุนายน 2475 นั้น การศึกษาได้ถูกจำกัดอย่างใดและภายหลัง 24 มิถุนายน 2475 ราษฎรมีสិทธิศึกษาอย่างเต็มที่เพียงใด และภายหลัง 8 พฤศจิกายน 2490 เป็นต้นจนถึงปัจจุบันนี้ ราษฎรต้องถูกจำกัดการศึกษาอย่างใดบ้าง

(ข) คณะราษฎรได้ดำเนินการเป็นขั้น ๆ ไปเพื่อสถาปนาระบบประชาธิปไตยของประเทศไทย ซึ่งผมหวังว่าท่านผู้มีใจเป็นธรรมย่อมพิจารณาได้จากรัฐธรรมนูญดังต่อไปนี้

ฉบับที่ 1 ธรรมนูญการปกครองแผ่นดินฉบับชั่วคราว ฉบับ 27 มิถุนายน 2475 เป็นฉบับที่ถูกต้องสมบูรณ์ทั้งทางนิตินัย และพฤตินัย เพราะธรรมนูญฉบับนี้พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ ได้ลงพระปรมาภิไธยพระราชทานในขณะที่พระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์สมบูรณาญาสิทธิราชย์ ซึ่งทรงเป็นตัวแทน โดยสมบูรณ์ของปวงชนชาวไทยที่จะทรงปฏิบัติการอย่างใด ๆ ได้ โดยไม่ต้องมีบุคคลที่มีตำแหน่งโดยชอบด้วยกฎหมายลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

ฉบับที่ 2 รัฐธรรมนูญฉบับ 10 ธันวาคม 2475 ได้บัญญัติขึ้นตามวิธีการที่บัญญัติไว้ในธรรมนูญฉบับ 27 มิถุนายน 2475 รัฐธรรมนูญฉบับ 10 ธันวาคม 2475 จึงถูกต้องสมบูรณ์ทั้งทางนิตินัยและพฤตินัย ส่วนบทเฉพาะกาลนั้นเป็นเรื่องของระยะหัวเลี้ยวหัวต่อที่มีการเปลี่ยนระบบสังคมที่สำคัญเมื่อพ้นระยะหัวต่อในระยะ 10 ปี (ต่อมาก็เป็น 20 ปี แต่เมื่อใช้มาเพียง 14 ปี ก็ยกเลิกบทเฉพาะกาล)แล้วก็จะเหลือแต่ตัวบทที่เป็นประชาธิปไตยอย่างครบถ้วน

ฉบับที่ 3 รัฐธรรมนูญฉบับ 9 พฤษภาคม 2489 ได้บัญญัติขึ้นตามวิธีการที่บัญญัติไว้โดยรัฐธรรมนูญฉบับ 10 ธันวาคม

คม 2475 ซึ่งเป็นแม่บท รัฐธรรมนูญฉบับ 2489 จึงถูกต้อง
สมบูรณ์และในสาระก็เป็นประชาธิปไตยสมบูรณ์เพราะได้ยกเลิก
บทเฉพาะกาลที่ทำให้สมาชิกประเภทที่ 2 นั้น

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาเป็นผู้ที่ได้
รับเลือกตั้งจากราษฎร มิใช่โดยการแต่งตั้งจึงเป็นระบบปกครอง
ประชาธิปไตยสมบูรณ์ แม้ว่าจะได้มีบทเฉพาะกาลกำหนดไว้
เฉพาะวาระเริ่มแรกให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาโดยองค์การ
เลือกตั้ง แต่องค์การเลือกตั้งนี้ประกอบด้วยผู้ที่เป็นสมาชิกสภา
ผู้แทนราษฎรอยู่ในวันสุดท้ายก่อนใช้รัฐธรรมนูญฉบับนี้ เมื่อ
ครบวาระแรกแล้วผู้ที่ราษฎรเลือกก็เป็นสมาชิกวุฒิสภาตามวิธีที่
นิยมกันในประเทศประชาธิปไตย

(ค) ท่านที่มีใจเป็นธรรมโปรดพิจารณาหลักฐานประวัติ-
ศาสตร์ระบบรัฐธรรมนูญ ท่านก็ทราบได้ไม่ยากเลยว่าคณะรัฐ
ประหาร 8 พฤศจิกายน 2490 ล้มระบบรัฐธรรมนูญประชาธิปไตย
ตั้งกล่าวแล้วในข้อ (ข) ข้างบนนั้นแล้วได้สถาปนาระบบ
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับชั่วคราว ลงวันที่ 9
พฤศจิกายน 2490 ท่านจะเห็นได้จากราชกิจจานุเบกษาฉบับพิเศษ
ลงวันที่ 9 พฤศจิกายน 2490 ว่าระบบรัฐธรรมนูญอันเป็นแม่บท

ใหม่ที่คณะรัฐประหารสถาปนาขึ้นนั้นไม่สมบูรณ์ในทางนิติบัญญัติ
เพราะเหตุดังต่อไปนี้

ประการที่ 1 หัวเรื่องของรัฐธรรมนูญนั้นได้กล่าวถึงผู้
ลงนามให้ใช้รัฐธรรมนูญไว้ดังต่อไปนี้

“ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช

คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

รังสิต กรมขุนชัยนาทนเรนทร

ให้ไว้ ณ วันที่ 9 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2490

เป็นปีที่ 2 ในรัชกาลปัจจุบัน”

ท่านผู้มีใจเป็นธรรมก็สังเกตได้ไม่ยากว่า คำว่า “คณะ
ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์” นั้นหมายถึง “บุคคลตั้งแต่ 2
คนขึ้นไป” ซึ่งมีใช้ “บุคคลคนเดียว” เป็นคณะ อันที่จริงขณะ
นั้น คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ประกอบด้วย 2 ท่านคือ
(1) กรมขุนชัยนาทฯ และ (2) พระยามานวราชเสวี รัฐสภาได้
แต่งตั้งท่านทั้ง 2 นี้เป็นคณะฯ โดยมีข้อกำหนดว่าต้องให้ท่าน
ทั้งสองลงนามในเอกสารทางราชการใดๆ จึงจะถูกต้องตามกฎหมาย
ฉะนั้นการที่กรมขุนชัยนาทฯ พระองค์เดียวลงพระนาม
อ้างว่าเป็นคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์นั้นจึงเป็นโมฆะ

ประการที่ 2 ผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการนั้น

ปรากฏตามราชกิจจานุเบกษาฉบับที่อ้างถึงดังต่อไปนี้

“จอมพล ป. พิบูลสงคราม

ผู้บัญชาการทหารแห่งประเทศไทย

๑ พฤศจิกายน ๒๔๙๐”

ท่านผู้มีใจเป็นธรรมก็ย่อมทราบแล้วว่าตามระบบประชาธิปไตยไทยนั้น ผู้รับสนองพระบรมราชโองการต้องเป็น “รัฐมนตรี” ซึ่งเป็นผู้ที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งขึ้นโดยได้รับความไว้วางใจจากสภาผู้แทนราษฎร ส่วนตำแหน่งผู้บัญชาการทหารแห่งประเทศไทยนั้นเป็นผู้ที่คณะรัฐประหาร ๘ พ.ย. ๒๔๙๐ แต่งตั้งให้ ฉะนั้นรัฐธรรมนูญชั่วคราวฉบับ ๑ พ.ย. ๒๔๙๐ ที่เป็นแม่บทของระบบการเมืองใหม่แห่งประเทศไทยนั้นจึงเป็นโมฆะมาตั้งแต่ต้น

(ง) รัฐธรรมนูญที่มีฉายาว่า “รัฐธรรมนูญใต้ตุ่ม” นั้น ได้จัดตั้ง “วุฒิสภา” ซึ่งรัฐบาลเป็นผู้เลือกคัดแล้วเสนอพระมหากษัตริย์ให้ทรงแต่งตั้ง ดังนั้น ระบบประชาธิปไตยของประเทศไทยจึงต้องชะงักลงโดยระบบสงคมที่คณะรัฐประหาร ๘ พ.ย. ได้สถาปนาขึ้นนั้น และเป็นแม่บทกับตัวอย่างให้แก่ระบบรัฐธรรมนูญอีกมากมายหลายฉบับจนถึงปัจจุบันนี้ปรากฏว่านับตั้งแต่ ๑ พ.ย. ๒๔๙๐ เป็นต้นมานั้น ประเทศไทยมิได้เข้าสู่

ประชาธิปไตยสมบูรณ์ หากบางครั้งวุฒิสมาชิกสภาเป็นผู้ได้รับการแต่งตั้ง และบางครั้งสมาชิกสภาผู้แทนอื่น ๆ เป็นผู้ที่ได้รับการแต่งตั้ง ทั้งที่นิตยสารหนังสือพิมพ์หลายฉบับเรียกกันว่า “ประชาธิปไตยครึ่งใบ” ขอให้ท่านผู้มีใจเป็นธรรมโปรดพิจารณาว่า ผู้ใดคณะใดบ้างที่ทำให้ระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยยังไม่เกิดขึ้นอย่างแท้จริงจนทุกวันนี้

ท่านอาจารย์มีความเห็นว่าประเทศไทยควรมีนโยบายต่างประเทศอย่างไรในท่ามกลางสถานการณ์สากลเช่นทุกวันนี้ และอันตรายที่สุดของประเทศไทยจากสถานการณ์สากลคืออะไร ?

(1) ผมเห็นว่าในท่ามกลางสถานการณ์สากลเช่นทุกวันนี้ ประเทศไทยควรมีนโยบายเป็นกลาง โดยพิทักษ์เอกราชอธิปไตยสมบูรณ์ของชาติไว้ให้มั่นคง และไม่ยอมเป็น “อาณานิคมแบบเก่า” หรือ “อาณานิคมแบบใหม่” (Neo-colony) ของมหาอำนาจอื่นใดที่จะบีบบังหรือจูงใจให้ประเทศไทยต้องดำเนินตามแนวทางของมหาอำนาจนั้น ๆ

(2) อันตรายที่สุดของประเทศไทยจากสถานการณ์สากลคือ

(ก) ภัยอันตรายจากสงครามปรมาณู (นิวเคลียร์) ที่กำลังคุกคามมนุษยโลก และอาวุธสาตราวุธสมัยใหม่ในยุครปรมาณูทั้งที่เป็นสาตราวุธมาตรฐาน (Conventional weapons) และสาตราวุธนอกมาตรฐาน อาทิ สาตราวุธเคมี (ก๊าซพิษและสารมีพิษ), สาตราวุธชีววิทยา (เชื้อโรค) ฯลฯ

แม้ว่าอาวุธแห่งสาตราวุธปรมาณูได้เปิดเผยให้ชาวโลกทราบกันอยู่เป็นส่วนใหญ่มาแต่บัดนี้ แต่บุคคลชั้นนำบางคนและสมุนของมหาอำนาจบางประเทศก็มิได้สั้งวรต่อภัยอันตรายแห่งสาตราวุธซึ่งเปรียบเสมือน “ไฟบรรลัยกัลป์” ที่สามารถเผาผลาญมนุษยสังคมให้สิ้นไปได้ หากพวกเขายังคงดำเนินการทำสงครามประสาท (War of Nerves) ต่อสู้ระหว่างกัน โดยวิธียั่วยวนกวนประสาทอันมีความรุนแรงยิ่ง ๆ ขึ้น (โปรดดูบทความของผมเรื่อง “สงครามประสาท: (War of Nerves) และ “สงครามโดยตัวแทน” (War by Proxy) ซึ่งลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์มติชนรายวันฉบับ 11 และ 12 ก.พ. 2523)

แม้ว่ามหาอำนาจบางประเทศดังกล่าวจะอดกลั้นไว้ชั่วคราว โดยใช้และยุยงประเทศเล็กที่เป็นสมุนหรือเป็นอาณานิคมแบบใหม่ (Neo-colony) ของแต่ละฝ่ายให้เป็นตัวแทน (Proxy)

ในการทำสงครามมาตรฐาน (Conventional war) ท่อสมุนหรือ อาณานิคมแบบใหม่ของอีกมหาอำนาจหนึ่งก็ดี แต่ก็เป็นที่น่า วิทกว่าสงครามมาตรฐานนั้นจะนำไปสู่สงครามปรมาณู (นิวเคลียร์) ระหว่างมหาอำนาจและจงให้ลูกสมุนกับอาณานิคมแบบ ใหม่ของแต่ละฝ่ายต้องพลอยย่อยยับไปด้วย ดังนั้น บุคคลที่เป็น ห่วงใยต่อมนุษยชาติจึงได้เตือนประชาชนชาวโลกให้สังวรถึง ภัยอันตรายแห่งสงครามปรมาณู (นิวเคลียร์) โดยชี้ให้เห็นว่า ภายในเวลาไม่กี่นาทีที่เริ่มสงครามนิวเคลียร์นั้นจำนวนคนที่ จะ ต้องตายและบาดเจ็บนั้นมีมากเพียงใด เช่น

(1) สมเด็จพระสันตปาปา “จอห์นปอล ที่ 2” ได้ พระราชทานราโชวาทเมื่อคืนวันสุดท้ายปีเก่า ค.ศ. 1979 ต่อกับ วันขึ้นปีใหม่ ค.ศ. 1980 ซึ่งพระองค์ขอให้ปวงมนุษย์ร่วมมือ กันพิทักษ์สันติภาพของโลก พระองค์ตรัสเป็นใจความว่าได้ทรง สอบถามนักวิทยาศาสตร์แล้วรายงานว่ ถ้าสงครามนิวเคลียร์เกิด ขึ้นระหว่างมหาอำนาจไซร์ มนุษย์ที่จะต้องตายและบาดเจ็บภายใน เวลาไม่กี่นาทีที่เริ่ม ใช้สาตราวุธนิวเคลียร์เผาผลาญกันนั้นจะมีจำนวนประมาณ 200 ล้านคน

พระองค์ทรงตรัสเฉพาะสงครามนิวเคลียร์ แต่บัดนี้

มหาอำนาจบางประเทศก็เริ่มกำลังสร้างสาตราวุธ (นิวตรอน) ที่มีอำนาจทำลายชีวิตมนุษย์ได้ในอัตรากว่าประมาณ 10 เท่าของสาตราวุธนิวเคลียร์ และพระองค์ยังมีได้ตรัสถึงสาตราวุธเคมีและสาตราวุธชีววิทยา และสาตราวุธมาตรฐานสมัยใหม่ที่มีอำนาจสูงมาก

(2) สารานุกรมฝรั่งเศสชื่อ “กวิค” (Quid ภาษาลาตินแปลว่า “อะไร” ไม่ใช่ “Guide” ที่แปลว่า “มัคคุเทศก์”) ฉบับ ค.ศ. 1980 ได้ลงพิมพ์ใจความรายงานของสำนักงานประเมินทางเทคนิคชื่อย่อว่า “OTA” อันเป็นองค์การที่ขึ้นต่อสภาผู้แทนราษฎร (Congress) แห่ง ส.ร.อ. นั้น ที่ได้ประเมินว่าถ้าเกิดสงครามนิวเคลียร์ระหว่าง ส.ร.อ. กับสหภาพโซเวียตไซร์ ต่างฝ่ายจะได้รับความเสียหายในระยะแรกดังต่อไปนี้

สมมติที่ 1 สมมติการโจมตีนคร “ดีทรอยท์” (Detroit) กับ “เลนินกราด” ซึ่งมีพลเมืองไล่เรียกกันประมาณ 4 ล้าน 3 แสนคนจะเป็นไปภายในเวลากระชั้นชิด (เพราะฝ่ายที่ถูกระเบิดโจมตีก็ตอบโต้ได้ภายในไม่กี่นาที) ลูกระเบิดเพียงมีอำนาจ 1 ล้านตัน ที.เอน.ที. หรือเพียงประมาณ 50 เท่าที่ทิ้งลงสู่เมือง “ฮิโรชิมา” ก็จะทำลายชีวิตมนุษย์และสิ่งที่อยู่บนพื้นดินระหว่าง 2.7-5 ตารางกิโลเมตรคือ

- คนอเมริกันที่นครคีทรอยที่จะตายทันที 2 แสน 2 หมื่นคน และบาดเจ็บ 4 แสน 4 หมื่นคน ไม่นับรวมคนที่จะถูกกัมมันตภาพรังสีที่กลับตกลงมาจากอากาศ

- ถ้าข้าศึกทิ้งระเบิดในระยสูง 1,800 เมตร คนอเมริกันที่นครคีทรอยที่จะตาย 420,000 คน บาดเจ็บ 630,000 คน

- คนไซเวียตที่นคร "เลนินกราด" ซึ่งอยู่กันหนาแน่น จะตาย 890,000 คน และบาดเจ็บ 1 ล้าน 2 หมื่นคน

- ถ้าต่างฝ่ายต่างทิ้งระเบิดขนาดอนุภาพ 25 ล้านตัน (25 เมกาทัน) ที.เอ็น.ที. จากระดับสูง 5,300 เมตร คนอเมริกันและคนไซเวียตในนครดังกล่าวนั้นต่างฝ่ายต่างจะต้องตาย 3 ล้านคน

สมมติที่ 2 การยิงจากเครื่องส่งจรวดซีปนาวูธ 10 เครื่อง เพื่อทำลายโรงกลั่นน้ำมัน

- ฝ่ายอเมริกัน โรงกลั่นน้ำมัน 77 โรง (ประมาณร้อยละ 64 ของประเทศ) ถูกทำลายและคนตาย 5 ล้านคน ซึ่งรวมทั้ง 550,000 คน ที่อาศัยอยู่ในนครพิลาเตลเพีย

- ฝ่ายโซเวียต โรงกลั่นน้ำมัน 27 โรง (ประมาณร้อยละ 73 ของทั่วประเทศ) ถูกทำลายและพลเมืองที่อยู่กระจัดกระจายกันนั้นจะตาย 826,000 คน บาดเจ็บ 1,546,000 คน

สมมติที่ 3 โจมตีคลังเก็บจรวดซีปนาวรุ

- คนอเมริกันจะตาย 22 ล้านคนใน 30 วัน

- คนโซเวียตจะตายระหว่าง 3.7 ล้าน - 13.5 ล้านคน
สุดแต่แต่กระแสนลมจะพัดไปในทางใด

สมมติที่ 4 การโจมตีเป้าหมายทางทหารและทางเศรษฐกิจ

- ฝ่ายอเมริกันถ้าจัดการย้ายคนออกจากเป้าหมายได้ดีก็จะช่วยให้คนอเมริกันตายเพียง 20 ล้านคน ถ้าจัดการย้ายคนออกจากเป้าหมายบกพร่องก็จะทำให้คนอเมริกันตายระหว่าง 23 ล้าน-100 ล้านคน ประเทศก็จะแยกออกเป็นหลายภูมิภาคและขัดแย้งระหว่างกัน ส่วนในทางเศรษฐกิจก็ถอยหลังไปมีสภาพเหมือนยุโรปในยุคกลาง (Middle age) คือ ตามสภาพเมื่อครั้งระหว่าง ค.ศ. 476-1453

- ฝ่ายโซเวียตคนจะตายระหว่าง 23 ล้าน-100 ล้านคน และทรัพยากรทางเศรษฐกิจจะถูกทำลายร้อยละ 70-80

(3) สารานุกรม “กวีค” ฉบับ ค.ศ. 1974 อ้างว่า นายแมคนามารา รมต. กลาโหม ส.ร.อ. ระหว่าง ค.ศ. 1961-1968 ได้ประเมินว่าในระยะแรกที่ฝ่ายโซเวียตโจมตี ส.ร.อ. และสัมพันธมิตรในยุโรปด้วยสาตราวุธนิวเคลียร์นั้น ฝ่าย ส.ร.อ. และพันธมิตรที่ถูกโจมตีก่อนจะมีคนตายใน ส.ร.อ. ประมาณ 140 ล้านคนและในยุโรปอีก 100 ล้านคน ส่วนโซเวียตที่เป็นฝ่ายเริ่มโจมตีก่อนจะมีคนตายประมาณ 100 ล้านคน ด้วยการถูกตอบโต้ทันที (Retaliation) ขณะแรก ด้วยสาตราวุธนิวเคลียร์ของฝ่าย ส.ร.อ. และจะมีคนตายอีกประมาณ 100 ล้านคน จากการถูกตอบโต้ซ้ำเติมในระยะแรกแห่งสงครามนั้น

(4) มาตรการต่อต้านภาพลูกระเบิดปรมาณู (นิวเคลียร์) มาตรการต่อต้านภาพลูกระเบิดปรมาณู (นิวเคลียร์) นั้น ประเมิน โดยการเปรียบเทียบกับพลังของดินระเบิด อย่างแรง (High explosive) มาตรฐาน “ที.เอ็น.ที.” (Tri-nitro-toluenc หรือ Tri-nitro-toluol) ว่าถ้าใช้ดินระเบิดมาตรฐานนั้นก็จะต้องใช้เป็นจำนวนเท่าใด เช่น ลูกระเบิดนิวเคลียร์ 1 ล้านตัน ที.เอ็น.ที. หมายความว่าลูกระเบิดนิวเคลียร์นั้นแม้จะมีน้ำหนักประมาณ 500 กิโลกรัมแต่มีอำนาจเท่ากับดินระเบิด ที.เอ็น.ที. 1 ล้านตัน

เพื่อความสะดวกแห่งสามัญชนในการกำหนดอนุภาพ
ลูกระเบิดนิวเคลียร์ บางประเทศจึงได้แจ้งไว้ด้วยว่าลูกระเบิดนิว
เคลียร์นั้น ๆ มีอนุภาพก็เท่าของลูกระเบิดปรมาณูที่ ส.ร.อ. ทั้ง
ลงสู่เมือง "ฮิโรชิมา" (ญี่ปุ่น) เมื่อวันที่ 6 สิงหาคม ค.ศ. 1945
(พ.ศ. 2488) ซึ่งมีอนุภาพเท่ากับ 2 หมื่นตัน ที.เอ็น.ที. ได้
ทำลายกลางเมืองนั้นโดยนับพลันบริเวณ 4 ตารางไมล์ คนตาย
ทันทีประมาณ 66,000 คน และบาดเจ็บถูกกัมมันตภาพรังสีตาย
ต่อมาอีก 69,000 คน ดังนั้น ลูกระเบิดนิวเคลียร์อนุภาพ 1
ล้านตัน ที.เอ็น.ที. จึงมีอำนาจมากกว่าลูกระเบิดปรมาณูที่ทั้งลง
สู่เมืองฮิโรชิมา 50 เท่า

(ข) ความล้มเหลวของบุคคลบางจำพวกที่หวัง "อาศัย
ร่ม (Umbrella) มหาอำนาจป้องกันศาสตราวุธนิวเคลียร์" ประ
โยคที่ผมใส่ไว้ในเครื่องหมายอัฒชัยประกาศนั้น ถ้ายทอดมาจาก
ภาษาฝรั่งที่กล่าวถึงการที่ประเทศหนึ่งไม่มีศาสตราวุธนิวเคลียร์หรือ
มีไว้ไม่เพียงพอที่จะต่อสู้หรือเหนี่ยวรั้งมิให้มหาอำนาจปรมาณู
(Atomic Powers) ใช้ศาสตราวุธปรมาณูแก่ตน โดยตนหวังพึ่ง
มหาอำนาจชาติหนึ่งชาติใดคุ้มครองป้องกันศาสตราวุธปรมาณูให้
แก่ตน ตนจึงยอมเป็น "อาณานิคมแบบใหม่" ของมหาอำนาจ
ปรมาณูชาติหนึ่งชาติใด

ความล้มเหลวเช่นนี้เป็นอันตรายที่สุดที่มีอยู่ในประเทศ
ใด ๆ เพราะเหตุว่าในยามที่สงครามนิวเคลียร์ยังมีได้ลงมือนั้น
ประเทศนั้น ๆ ก็ตกเป็นอาณานิคมแบบใหม่ของมหาอำนาจที่ตน
หวังอาศัยร่วมป้องกันศาสตราวุธนิวเคลียร์ และอีกประการหนึ่ง
ถ้าประเทศใดที่ไม่มีศาสตราวุธนิวเคลียร์ของตนเองทนงองอาจเกิน
ไปในการก้าวร้าวมหาอำนาจปรมาณูชาติหนึ่งไซ้รั ถ้ามหาอำนาจ
ปรมาณูนั้นซึ่งเป็นมนุษย์ปลุชนทนต่อการก้าวร้าวต่อไปอีกไม่ได้
จึงใช้ศาสตราวุธมาตรฐานที่ทันสมัยที่สุดและใช้ศาสตราวุธนิวเคลียร์
ขนาดเล็กโจมตีประเทศที่ก้าวร้าว นั้น บุคคลที่ก้าวร้าวก็ต้องคิด
ล่วงหน้าไว้ก่อนว่าเมื่อประเทศของตนถูกมหาอำนาจตอบโต้การ
ก้าวร้าวของตนไซ้รั มหาอำนาจที่ตนหวังอาศัยร่วมป้องกันศาสตรา
วุธนิวเคลียร์นั้นจะตอบโต้ประเทศที่ลงมือใช้ศาสตราวุธ ปรมาณูต่อ
ประเทศก้าวร้าวที่เป็นอาณานิคมแบบใหม่ของตนหรือไม่ คือ
เจ้าอาณานิคมแบบใหม่จะใจ ตีมาก ที่จะ ให้ร่วม ป้องกัน ศาสตราวุธ
ปรมาณูถึงขนาดที่ยอมเอาชีวิตพลเมืองของตนมากกว่า 200 ล้าน
คนให้ตายไปเพื่อแลกกับการที่จะให้อาณานิคมแบบใหม่ของตนที่มี
พลเมืองเหลือตายเพียงไม่กี่คนจากลูกระเบิดปรมาณูชุดแรกนั้น
หรือไม่ ?

นโยบายของมหาอำนาจชาติใดที่เป็นอันตรายต่อประเทศไทยมากที่สุด และอย่างไร ?

มหาอำนาจที่เป็นอันตรายต่อประเทศไทยมากที่สุดนั้น จะต้องพิจารณาไม่เฉพาะแต่นโยบายของมหาอำนาจนั้น ๆ ที่ประกาศเปิดเผยเท่านั้น หากจะต้องพิจารณาถึงการปฏิบัติที่แท้จริงประกอบด้วย ว่ามหาอำนาจชาติใดได้แสดงที่จะมีอำนาจเหนือประเทศไทยในทางเศรษฐกิจ, ในทางการเมือง, ในทางศีลธรรมสังคม (Social ideology) อันจะเป็นผลให้ประเทศไทยตกเป็น “อาณานิคมแบบใหม่” (Neo-colony) ของมหาอำนาจนั้น ๆ คือ ประเทศไทยจะเป็นเอกราชตามรูปแบบภายนอกเท่านั้น แต่ในทางพฤตินัยก็ต้องปฏิบัติตามแนวทางของเจ้าอาณานิคมแบบใหม่นั้น ๆ

เกี่ยวกับสถานการณ์ในกัมพูชา ประเทศไทยควรรับรองรัฐบาลใดระหว่างพลพรรคกับเฮง สัมริน

ผมขออภัยที่ไม่ขอตอบว่ารัฐบาลไทยปัจจุบันควรรับรองรัฐบาลกัมพูชาใด ผมขอชี้แจงแก่ท่านผู้อ่าน “ตะวันใหม่” ตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศและบางตัวอย่างที่เคยปฏิบัติกันมาดังต่อไปนี้

(1) ตามกฎหมายระหว่างประเทศนั้น การรับรองรัฐบาลของชาติหนึ่งชาติใดมี 2 ชนิดคือ

(ก) การรับรองทางพฤตินัยซึ่งศัพท์กฎหมายระหว่างประเทศเรียกว่า “ดี แฟคโต รีค็อกนิชัน” (De facto recognition) คือการรับรองตามสภาพจริงของรัฐบาลใดที่ใช้อำนาจอธิปไตยเหนือดินแดนทั้งหมด หรือส่วนใหญ่แห่งดินแดนของประเทศนั้น

(ข) การรับรองทางนิตินัยซึ่งศัพท์กฎหมายระหว่างประเทศที่เรียกว่า “ดี จูรี รีค็อกนิชัน” (De jure recognition)

(2) ประเทศจีนเคยมี 2 รัฐบาล ซึ่งท่านบรรณาธิการ “ตะวันออกใหม่” ทราบแล้วคือ เดิมมีสหประชาชาติได้รับรองคณะผู้แทนของสาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) ว่าเป็นคณะผู้แทนรัฐบาลจีนที่ถูกต้องตามกฎหมายในสภาความมั่นคงและในสมัชชาใหญ่สหประชาชาติ แต่มีครั้งหนึ่งเมื่อประมาณ ค.ศ. 1950 รัฐบาลประชาชนจีนได้ร้องไปยังสหประชาชาติว่า ส.ร.อ. ได้ละเมิดอธิปไตยจีนในการส่งกองเรือรบที่ 7 (7th Fleet) ไปคุมช่องแคบระหว่างแผ่นดินจีนกับเกาะไต้หวัน สหประชาชาติได้ยอมให้รัฐบาลประชาชนจีนส่งคณะผู้แทนไปชี้แจงประกอบคำร้องของตน ณ สภาความมั่นคงแห่งสหประชาชาติได้ (ท่านเฉียว กว่านฮวา อดีต ร.ม.ต. ต่างประเทศจีนได้เป็นคนหนึ่งในคณะผู้แทนนั้น)

หนึ่ง ท่านบรรณาธิการ “ตะวันใหม่” อาจจำได้ว่า เมื่อ ค.ศ. 1971 สหประชาชาติรับรองคณะผู้แทนของรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนว่าเป็นรัฐบาลที่ชอบด้วยกฎหมายแล้ว แต่ ส.ร.อ. ก็ยังรับรองรัฐบาลสาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) ในทางนิตินัยอยู่ต่อไป ต่อมา ส.ร.อ. ได้รับรองรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนทางพฤตินัย โดยให้ตั้งสำนักงานผู้แทนรัฐบาลประชาชนจีนที่วอชิงตัน ส่วน ส.ร.อ. ก็ตั้งผู้แทนคณะของตนประจำปักกิ่ง ทั้งนี้ก็เพื่อประโยชน์ในทางปฏิบัติหลายประการ ส.ร.อ. เพิ่งรับรองรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนในทางนิตินัยเมื่อท่านคาร์เตอร์เป็นประธานาธิบดี ส.ร.อ. โดยเลิกการรับรองรัฐบาลสาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) ทางนิตินัยและเปลี่ยนมาเป็นการติดต่อกับรัฐบาลสาธารณรัฐจีนโดยผ่านองค์การต่าง ๆ ของ ส.ร.อ. ซึ่งผลก็คือรับรองรัฐบาลนี้ในทางนิตินัย

(3) เมื่อประเทศรัสเซียเกิดอภิวัดณ์ใหญ่ใน ค.ศ. 1917 ส.ร.อ. และอีกหลายประเทศไม่ยอมรับรัฐบาลโซเวียต แต่ผลแห่งการทำสงครามภายในเป็นเหตุทำให้ราษฎรในประเทศโซเวียตขาดอาหารการกินเป็นจำนวนหลายล้านคน แต่รัฐบาล ส.ร.อ. สมัยนั้นเห็นแก่มนุษยธรรมจึงติดต่อกับรัฐบาลโซเวียตโดยส่งอาหาร เป็นจำนวนมากไปให้รัฐบาลโซเวียตเพื่อแจกจ่ายแก่

ราษฎรโซเวียต ผลก็คือการรับรองรัฐบาลโซเวียตในทางพฤตินัย
ชั่วคราวคราวในระหว่างที่ราษฎรโซเวียตคอยานั้น ส.ร.อ. เพิ่ง
รับรองรัฐบาลโซเวียตทางนิตินัยเมื่อสมัยประธานาธิบดีรูซเวลท์

(4) หลักเกณฑ์ของสหประชาชาติปัจจุบันนี้ขัดแย้งกัน
ในตัว เช่น กระทั่งปัจจุบันนี้สหประชาชาติรับรองคณะผู้แทน
ของรัฐบาลปัจจุบันแห่งอาฟกานิสถาน ออกเสียงในสมัชชาใหญ่
สหประชาชาติคัดค้านมติของสมาชิกส่วนมากที่เรียกร้องให้สหภาพ
โซเวียตถอนทหารออกจากอาฟกานิสถาน ทั้ง ๆ ที่เลขาธิการ
สหประชาชาติและ ส.ร.อ. กับประเทศอื่น ๆ รวม 104 ประเทศ
เห็นว่ารัฐบาลของนายบাবรัก คาร์มัล (Babrak Karmal) ตั้ง
ขึ้นโดยอาศัยกำลังทหารโซเวียตที่ยกมาในอาฟกานิสถาน ตาม
ทำนองเดียวกันกับที่อ้างว่ารัฐบาลเฮง สัมริน ของกัมพูชาตั้งขึ้น
โดยอาศัยกองทัพเวียดนาม

(5) ท่านที่สนใจประวัติศาสตร์ที่ประเทศไทยเคยประ-
สบมาแล้วในการเปลี่ยนรัฐบาลนอกวิถีทางรัฐธรรมนูญนั้นก็คง
ระลึกได้ว่า มหาอำนาจไม่ยอมรับรองรัฐบาลควง ๆ ที่ตั้งขึ้นโดย
รัฐธรรมนูญฉบับไต๋ต๋ม (ฉบับชั่วคราว 9 พ.ย. 2490) ซึ่งคณะ
รัฐประหาร 8 พ.ย. ได้สถาปนาขึ้นนั้น นายติเรก ชัยนาม
อดีตเอกอัครราชทูตสยามประจำกรุงลอนดอน ได้บันทึกไว้ดังต่อไปนี้.....

“นายเคนนิง (เจ้าหน้าที่กระทรวงการต่างประเทศ
อังกฤษ) ได้เชิญข้าพเจ้าไปพบและแจ้งว่า รัฐบาลอังกฤษ
รัฐบาลอเมริกันและรัฐบาลจีนชาติ สามประเทศได้ปรึกษากัน
แล้วจะยังไม่รับนับถือ (recognise) รัฐบาล (คอง ๆ) นี้ จนกว่า
จะพอใจได้ว่าได้มีการจัดตั้งรัฐบาลตามแบบประชาธิปไตย คือ
มีรัฐธรรมนูญและมีการเลือกตั้ง แต่ระหว่างนี้รัฐบาลอังกฤษ
นับถือข้าพเจ้าในฐานะเป็นเอกอัครราชทูตของพระบาทสมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัว อีกนัยหนึ่ง ผู้แทนองค์พระประมุขแต่ไม่ใช่
รัฐบาลไทย”.....

ฝ่ายรัฐบาลคอง ๆ นั้นได้รับตำเนินวิธีการเลือกตั้งผู้แทน
ราษฎร โดยแก้กฎหมายเลือกตั้งเดิมที่กำหนดอายุผู้สมัครไว้อย่าง
ต่ำ 23 ปีบริบูรณ์นั้นเป็น 35 ปี ซึ่งตัดสิทธิบุคคล 12 รุ่นที่จะสมัคร
เป็นผู้แทนราษฎรได้ ซึ่งไม่ปรากฏในระบบรัฐสภาของประเทศ
ใดในโลกที่กำหนดอายุผู้สมัครเป็นผู้แทนราษฎร (สภาล่าง)
อย่างต่ำ 35 ปี บริบูรณ์ จะมีก็แต่สมาชิกวุฒิสภาหรือวุฒิสภา
เท่านั้นที่ผู้สมัครมีอายุอย่างต่ำ 35 ปีหรือ 40 ปีบริบูรณ์

รัฐบาลไทยตั้งกล่าวได้จัดให้มีการเลือกตั้งผู้แทนขึ้นใน
วันที่ 29 มกราคม 2491 คือ ภายหลังรัฐประหาร 8 พ.ย. 2490
เพียง 2 เดือน 21 วัน ซึ่งหลายคนที่มียอายุพอจำความได้ก็ยังคง
ระลึกได้ว่าเป็น ระยะเวลาที่คณะรัฐประหารกำลังตามจับอดีตผู้
แทนราษฎรและนักการเมืองฝ่ายตรงกันข้ามไปคุมขังไว้มากมาย

อันเป็นภาวะเสมือนประเทศไทยอยู่ในภาวะสงครามภายใน ผล
การเลือกตั้งปรากฏดังต่อไปนี้

ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 7,176,891 คน

ผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง 2,117,456 คน

คิดเป็นร้อยละ 26.54

นับว่าเป็นประวัติการณ์ที่ไม่เคยปรากฏมาในอดีตและใน
การเลือกตั้งผู้แทนครั้งใดเลย ที่ราษฎรมาใช้สิทธิเลือกตั้งเพียง
ร้อยละ 26.54 เท่านั้น

ภายหลังการเลือกตั้งผู้แทนนั้นแล้วนายควง ำ กับพวก
ก็ได้เป็นรัฐบาลอีกครั้งหนึ่ง ฝ่าย ส.ร.อ., อังกฤษ, จีนคณะชาติ,
ก็มีได้ตั้งข้อข้องใจว่าการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร ของรัฐบาลไทย
ครั้งนั้นผิดหลักประชาธิปไตยในการแก้กฎหมายเลือกตั้งและดำเนิน
ไปภายใต้บรรยากาศที่ราษฎรถูกคุกคามโดยศาสตราจารย์ หากมหา
อำนาจทั้ง 3 ถือว่าเมื่อมีการเลือกตั้งผู้แทนแล้วก็ใช้ได้ ฉะนั้น
ในวันที่ 5 มีนาคม พ.ศ. 2491 มหาอำนาจทั้ง 3 จึงเป็นผู้นำ
รับรองรัฐบาลควง ำ กับพวก

ต่อจากนั้นมาประเทศไทยมีการเปลี่ยนรัฐบาล โดยการ
กระทำที่เรียกว่า “ปฏิวัติ” บ้าง “ปฏิรูป” บ้างหลายครั้ง
หลายหน แต่มหาอำนาจรวมทั้งสหประชาชาติก็รับรองรัฐบาล
ใหม่ทุกครั้ง โดยมีได้ตั้งข้อรังเกียจว่าให้มีการเลือกตั้งผู้แทน
ตามวิถีทางประชาธิปไตยเสียก่อน

ในท่ามกลางสงครามเย็นยุคใหม่ระหว่างมหาอำนาจ
ท่านอาจารย์มีความเห็นว่า รัฐบาลไทยปัจจุบันวางตัวและมี
นโยบายถูกต้องหรือไม่อย่างไร ?

เรื่องนี้ผมต้องขอเวลาที่จะสังเกตต่อไปถึงการปฏิบัติของ
รัฐบาลไทยปัจจุบัน

จะสร้างสรรค์ระบอบประชาธิปไตยขึ้นมาให้ปรากฏ
เป็นจริงในประเทศไทย ท่านอาจารย์มีความเห็นที่เป็นรูป
ธรรมต่อปัญหาอันอย่างไร ?

เรื่องนี้ผมได้กล่าวไว้ในบทความชื่อ “ข้อสังเกตบาง
ประการของนายปรีดี พนมยงค์ เกี่ยวกับการพัฒนาสังคมไทย
และการพิทักษ์เอกราชอธิปไตยสมบูรณ์ของชาติไทยในยุคปรมาณู
(นิวเคลียร์)” ซึ่งผมได้สนองศรัทธาของคณะกรรมการนิสิตชั้น
ปีที่ 4 พ.ศ. 2522 แห่งคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ที่ได้ขอให้ผมเขียนเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาสังคมไทย บทความ
นั้นคงจะเสร็จภายในเวลาอีก 5-6 วันซึ่งจะเป็นบทความประมาณ
50 หน้ากระดาษพิมพ์ดีด หวังว่าท่านผู้อ่าน “ตะวันใหม่” ที่
สนใจเรื่องนั้นคงจะได้ทราบความเห็นของผมที่ลงพิมพ์ในหนังสือ
ของคณะรัฐศาสตร์นั้น อนึ่งเพื่อประโยชน์แก่สาธารณกุศล ผม
จะได้ส่งสำเนาให้แก่หนังสือพิมพ์บางฉบับที่สนใจนำไปลงพิมพ์
และจะส่งสำเนาให้ “ตะวันใหม่” ด้วย 1 สำเนา

ขอทราบความเห็นของท่านอาจารย์ต่อพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย (พคท.) ในปัญหาดังต่อไปนี้ นโยบาย, ความเป็นตัวของตัวเอง, มูลเหตุของความแตกแยกภายใน ตามที่ปรากฏเป็นข่าว, อนาคต

ผมต้องขอภัยที่จะไม่ตอบคำถามนี้

ขอทราบเงื่อนไขที่ท่านอาจารย์จะกลับประเทศไทย
เมื่อใด

ผมได้แจ้งให้ญาติมิตรและสานุศิษย์และได้ให้สัมภาษณ์ หนังสือพิมพ์และนิตยสารภายในประเทศและต่างประเทศหลาย ฉบับแล้วว่า สภาพการณ์ขณะนี้ยังไม่เหมาะสมที่ผมจะกลับประเทศไทยเพราะผู้ที่ไม่มีใจเป็นธรรมยังคงคุกคามผมอยู่อีก แม้ผมจะได้รับความยุติธรรมจากศาลยุติธรรมแล้วก็ตาม

ความเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่ท่านอาจารย์เห็นจะเป็นประโยชน์สำหรับประเทศไทยและราษฎรไทยทั้งหมด

ความเห็นและข้อเสนอของผมจะปรากฏในบทความของผมที่กล่าวไว้ในคำตอบข้อ 6 แล้ว

งานเขียนและค้นคว้าที่ท่านอาจารย์ทำอยู่ในปัจจุบัน
มีอะไรบ้าง

งานเขียนและงานค้นคว้าที่ค้างยังมีอีกหลายเรื่อง แต่ในระยะอันใกล้นี้ปรารถนาที่จะสอบทานบทความในคำตอบข้อ 6 นั้นให้เรียบร้อยและส่งไปยังผู้ต้องการที่จะพิมพ์ได้ในไม่ช้านี้

— 3 —

ทรงสนะ ดร. ปรีดี ต่อสภาวะการณ์เมืองไทยปัจจุบัน

นายแอนโทนี พอล ผู้สื่อข่าวนิตยสารเอเชียวีก ประจำ
กรุงปารีส ได้สัมภาษณ์ท่านปรีดี พนมยงค์ ณ บ้านพักของ
ท่านชานกรุงปารีส และได้นำคำสัมภาษณ์นั้นลงในนิตยสาร

เอเชียวิค ฉบับวันที่ 28 ธันวาคม 1979 - 4 มกราคม 1980

ภายใต้หัวข้อเรื่องว่า "PRIDI THROUGH A LOOKING GLASS"
ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ถาม ท่านจะบรรยายลักษณะสภาวะการณ์ทางการเมืองของประเทศไทยปัจจุบันว่าเป็นอย่างไร? ตามทรรศนะของท่านอะไรเป็นพลังทางการเมืองอันสำคัญที่ดำเนินอยู่?

ตอบ พลังสำคัญ อย่างที่ทุกคนควรต้องยอมรับ ก็คือประชาชน แต่ประชาชน ตามที่รู้จักกันแบ่งออกเป็นหลายชนชั้นและหลายระดับชั้น ถัดมามีพลังที่ได้รับคะแนนเสียงส่วนข้างมากในรัฐสภา แต่นอกจากนี้เราต้องพิจารณาถึงพลังที่อยู่นอกวงการของสภาด้วย อย่างที่ทราบกันในประเทศของเรามีพลังพิเศษนอกสภา ซึ่งจะต้องคำนึงถึงด้วย คือพวกชากเคนคักตึนา พวกชากเคนนาซีไทย พวกนิยมสังคมนุษยชาติ พวกสังคมนิยมและพวกคอมมิวนิสต์ที่มีแนวทางต่าง ๆ กัน พวกนายทุนสมัยใหม่หรือพวกประชาธิปไตยแบบตะวันตก ประชาธิปไตยทหาร และ ฯลฯ

ถาม ท่านคิดใหม่ว่า รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันเหมาะสมกับสถานการณ์นี้ ?

ตอบ รัฐธรรมนูญห้ามเสรีภาพในความคิดบางอย่างในการต่อสู้ด้วยวิถีทางสภา

ถาม ถ้างั้น, ท่านก็สนับสนุนให้พวกคอมมิวนิสต์รวมอยู่ด้วยในกระบวนการทางรัฐสภานะซี ?

ตอบ ข้าพเจ้าคิดว่ามันเป็นการดีกว่าสำหรับทุกคนที่จะอภิปรายเรื่องต่างๆ อย่างเปิดเผยและถูกต้องตามกฎหมายในสภาอย่างเช่นในอังกฤษ ฝรั่งเศส และยุโรปตะวันตก ซึ่งพวกคอมมิวนิสต์มีเสรี.....ข้าพเจ้าคิดว่ามันดีกว่า แน่ละ, มีพวกคอมมิวนิสต์หลายชนิด และพวกเขาก็มีทรรศนะแตกต่างกันเกี่ยวกับเรื่องนี้

ชาวคอมมิวนิสต์ที่มีแนวความคิดแบบมารกซิสต์-เลนินนิสต์ที่แท้จริง ย่อมเดินตามคำสอนของเลนินในเรื่อง “สงครามพลพรรค” ที่ท่านได้เขียนขึ้นเมื่อเดือนตุลาคม ค.ศ. 1906 และจำคำวิจารณ์ของเลนินได้อย่างแม่นยำ ที่ท่านวิจารณ์พวกคอมมิวนิสต์แบบ “ตามใจฉัน” (Self-Styled) ในหนังสือเรื่อง “คอมมิวนิสต์ปีกซ้าย - ความคิดระส่ำระสายอย่างเด็กไร้เดียง

ตา” ซึ่งเขียนขึ้นในปี ค.ศ. 1920 และโดยเฉพาะ เลนินได้ชัก
 เคือนผู้นับถือท่านในหลายประเทศที่อยู่ภายใต้ระบอบรัฐสภา ให้
 ใช้การต่อสู้ทางรัฐสภา คำแนะนำของท่านที่มีต่อชาวคอมมิวนิสต์
 อังกฤษเป็นที่ซัดจ้ำง ไม่ผิดพลาดและอย่างเด็ดขาดว่า “ชาว
 คอมมิวนิสต์ในบริเตนใหญ่ควรใช้การเลือกตั้งทางรัฐสภาอย่าง
 มั่นคง อย่างไม่หยุดยั้งและอย่างสม่ำเสมอ” แต่ก็มีนักมาร์ก-
 ซิสต์-เลนินนิสต์ แต่เปลือกนออกบางคน ที่ทั้งคำสอนอันแท้จริง
 ของปรมาจารย์ของเขาเสียนี้

ถาม ท่านคิดว่า จะเกิดผลอย่างไรในประเทศไทย ถ้าพวกคอม
 มิวนิสต์เข้าแข่งขันทางรัฐสภา ?

ตอบ มันขึ้นอยู่กับยุทธศาสตร์และยุทธวิธีที่ใช้ โดยพวกคอมมิว-
 นิสต์แต่ละชนิต ที่จะให้ประชาชนสนับสนุนตามอุดมการ
 ของพวกเขา อย่างที่รู้จักัน พรรคคอมมิวนิสต์อิตาลีและ
 ฝรั่งเศส ได้รับคะแนนนิยมจากประชาชนกว่ายี่สิบเปอร์
 เซนต์ ในการเลือกตั้งทางรัฐสภาในประเทศของเขาตาม
 ลำดับ ส่วนพรรคคอมมิวนิสต์ในบางประเทศอื่นแพ้อย่าง
 สิ้นเชิงในการเลือกตั้ง เพราะว่าประชาชนไม่พร้อมที่จะ
 ยอมรับพวกเขา หรือเนื่องจากข้อบกพร่องต่าง ๆ ของ
 พรรคเขาเอง

ถาม ในรัฐสภาปัจจุบันในกรุงเทพฯ แต่ละ, ย่อมมีพรรคการเมืองต่าง ๆ อยู่หลายพรรค โปรแกรมของพรรคการเมืองปัจจุบัน อันไหนที่ท่านเห็นว่าพอไปกันได้กับของท่านเองมากที่สุด ?

ตอบ ข้าพเจ้า **ไม่ได้สังกัดอยู่ในพรรคการเมืองใด** ฉะนั้นข้าพเจ้าจึงใคร่จะเว้นการวิจารณ์

ถาม ท่านจะบรรยายลักษณะปรัชญาทางการเมืองของท่านสักหน่อยจะได้ไหม ?

ตอบ ปรัชญาทางการเมืองของข้าพเจ้า คือ **สังคมนิยมวิทยาศาสตร์ประชาธิปไตย** (Scientific Democratic Socialism) เพราะว่าประชาธิปไตยและสังคมนิยมควรมีพื้นฐานเป็นวิทยาศาสตร์ แม้ในรัฐสภา การต่อสู้ทางสภาก็เป็นหนทางหนึ่งของการต่อสู้ด้วยเหมือนกัน เราต้องพิจารณาที่จะเลือกการต่อสู้ตามกาลเทศะและเงื่อนไข บางทีการต่อสู้ทางรัฐสภาดีสำหรับบางคราว บางสภาพเราไม่ควรปฏิบัติยุทธการต่อสู้ทางรัฐสภาเสียหมดทีเดียว

ถาม ที่นี้หันไปว่ากันถึงเหตุการณ์ในภูมิภาค กองทหารเวียดนามจากกองทัพเพียงกองทัพเดียวยังมีมากกว่าของประเทศ

ไทยมาก ซึ่งเคลื่อนไหวอยู่เสมอใกล้ชายแดนไทย พร้อม
ทั้งกัมพูชาและลาว ท่านคิดว่าอะไรคือจุดหมายสุดท้ายของ
เวียดนามในสองประเทศ? และท่านคิดใหม่ว่า อาจเป็น
ไปได้ไหม ที่सानอยอาจขยายการสู้รบถึงประเทศไทย?

ตอบ คำถามเหล่านี้ละเอียดอ่อนมากจริง ๆ ดังนั้นข้าพเจ้าใน
ฐานะผู้รักชาติอย่างซื่อสัตย์ ซึ่งเคยเสี่ยงชีวิตเพื่อประเทศ
อันเป็นที่รักมาแล้ว ข้าพเจ้าจะไม่ยอมนำตัวเองเข้าไปอยู่
ภายใต้อิทธิพลของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ในการเป็นปฏิปักษ์กัน
ในภูมิภาคนี้ ข้าพเจ้าจะตอบคำถามของท่านจากจุดยืนของ
ผู้รักชาติ ตามหลักห้าประการของสังคมนิยมวิทยาศาสตร์
ประชาธิปไตย กล่าวคือ, เอกราชของชาติ อธิปไตย
ของชาติ สันติภาพ ความเป็นกลาง ความไพบูลย์
ของประชาชนพร้อมด้วย ประชาธิปไตยของประชาชน
ไม่เพียงแต่เพื่อนร่วมชาติไทยจำนวนมากของข้าพเจ้าเท่า
นั้น ที่เห็นด้วยกับหลักห้าประการ แม้แต่ประธานเหมา
เจ๋อตุง โจวเอินไหล และประธานาธิบดีโฮจิมินห์ก็ได้
บอกข้าพเจ้าว่า หลักห้าประการของข้าพเจ้าเหมาะสมและ
สมควรกับประเทศไทย

เกี่ยวกับการเปรียบเทียบกำลังทางทหารระหว่างเวียดนาม
กับประเทศไทย ข้าพเจ้าใคร่ขอให้ท่านระมัดระวังพวกนักโฆษณา
ชวนเชื่อ ซึ่งทำให้ราษฎรไทยผู้บริสุทธิ์ตกใจกลัว โดยเขาแพร่
ข่าวลืออันน่าหวาดเสียว ว่ากองทัพเวียดนามใหญ่โตกว่ากองทัพ
ประเทศไทยมาก. ถ้าคำกล่าวของพวกนักโฆษณาชวนเชื่อเป็น
ความจริง รัฐบาลไทยก็ควรจะเสนอกฎหมายเกี่ยวกับการเงินของ
ประเทศ โดยเพิ่มภาษีอากรที่เรียกเก็บจากประชาชนไทยมาเพิ่ม
เข้าไปในงบประมาณทางทหารอีกหลายเท่าตัว แต่นายกรัฐมนตรี
ไทย พลเอกเกรียงศักดิ์ และพลเอกอาวุธของไทยคนอื่น ๆ อีก
บางคน ได้ให้ความแน่ใจมาแล้วว่าเพื่อนร่วมชาติของเรา
ว่า ประเทศไทยมีคนและอาวุธพอที่จะต่อต้านการรุกรานจาก
เวียดนามได้ พลเอกเกรียงศักดิ์ ได้พูดอย่างถูกต้องว่า ประเทศไทย
มีประชากร 48 ล้านคน ผู้ชำนาญการทหารของพวกนักโฆษณา
ชวนเชื่อควรจะรับรู้ว่ประชากรของเวียดนามเหนือมี 23,787,375
คน ตามการสำรวจสำมะโนประชากร เมื่อวันที่ 1 เมษายน ค.ศ.
1974 และประชากรเวียดนามใต้มี 20 ล้านคน ใน ค.ศ. 1976
ตามการประมาณของทางราชการ.

ข้าพเจ้าจะต้องกล่าวถึงอีกด้วยว่า นับแต่ ค.ศ. 1947
ประเทศไทย ได้มีระบบการเกณฑ์ทหารโดยบังคับตามแบบอย่าง

ระบบของเยอรมันรัสเซียและฝรั่งเศส ดังนั้น, ในกรณีมีสงครามหรือกรณีฉุกเฉิน ประเทศไทยสามารถระดมพวกกองหนุนได้หลายล้านคนจากหลายชนชั้น

ข้าพเจ้าคิดว่ารัฐบาลเวียดนามรู้ระบบการทหารของไทยที่ที่เดียว ดังนั้น ข้าพเจ้าจึงไม่ได้ยินนายกรัฐมนตรีนายฟามวันดงหรือนายพลอวูโสคนใด ๆ ของเวียดนาม คุยโตว่ากองทัพของเขาใหญ่โตกว่ากองทัพของไทย

เรื่องจุดหมายปลายทางของเวียดนามในกัมพูชาและลาวนั้น ข้าพเจ้าไม่มีหลักฐานเป็นรูปธรรมที่จะโต้แย้งถ้อยแถลงของทางการเวียดนามในเรื่องนี้ได้ อย่างไรก็ตาม ถ้ารัฐบาลใดได้ค้นพบข้อพิพาทที่แน่ใจไปในทางตรงกันข้ามแล้ว ก็เป็นการดีขึ้นสำหรับรัฐบาลดังกล่าว จะได้ขอให้สหประชาชาติอภิปรายเรื่องนี้อย่างเอาจริงเอาจังและอย่างทั่วถึง แทนที่จะเสียเวลาและเสียเงิน ไปก่อให้เกิดความจงเกลียดจงชังระหว่างประชาชนในภูมิภาคนี้

เกี่ยวกับที่ว่าเวียดนามต้องการขยายการสู้รบมาถึงประเทศไทยหรือไม่นั้น มีวิธีคิดอยู่สองทาง ทางแรก ความคิดที่เข้าใจเอาเองอย่างเพื่อเจ้อ ว่าเวียดนามมีความปรารถนาแรงกล้าอย่าง

ใหญ่หลวง ที่จะเข้าครอบครองทุกประเทศในเอเชียอาคเนย์
ดังนั้น ก็คงจะเสี่ยงทำสงครามรุกรานต่อประเทศไทย และ ๖๓
เพียงเพื่อสร้างความพึงพอใจสนองความอยากของตน โดยปราศ
จากการคิดคำนวณถึงเปอร์เซ็นต์อันถูกต้องของความเป็นไปได้ที่
จะเอาชนะสงคราม ทางที่สอง วิธีคิดที่เป็นจริง หรือ อย่างเป็น
รูปธรรม (ซึ่งเวียคนามคงจะคิด) โดยคิดคำนวณอย่างถูกต้อง
ถึงเปอร์เซ็นต์ของความสำเร็จก่อนทำสงครามรุกรานต่อประ-
เทศไทย

ข้าพเจ้าคิดว่าฟามวันดงและคณะเสนาธิการของเขายังเป็น
ผู้มีความสุขจิตคืออยู่ ดังนั้น, ข้าพเจ้าหวังว่าพวกเขาคงจะใช้วิธี
คิดอย่างทางที่สอง ในเมื่อส่วนมากของพวกเขาได้ศึกษาเล่าเรียน
จากสถาบันศึกษาฝรั่งเศส พวกเขาเรียนรู้กฎเบื้องต้นของสงครามที่
กำหนดโดยนโปเลียนที่ว่า “กองทัพเดินได้ด้วยท้อง” ทหาร
ของกองทัพที่ลือชื่อ อาจมีจิตใจแข็งแกร่งพอที่จะเดินไปได้โดย
ไม่มีอาหารเป็นเวลาสัก 2-3 วัน แต่ถ้าขาดอาหารต่อเนื่องกัน
เป็นเวลานาน ก็เป็นธรรมดาอยู่เองที่พวกเขาคงไม่มีกำลังจะสู้รบ

คุณย่อมรู้ดีทีเดียวว่า ในเวียคนามและกัมพูชานั้นขาด-
แคลนอาหาร ฉะนั้น ข้าพเจ้าไม่เห็นเหตุผลอันใดที่เป็นจริง

เลยว่าผู้นำปัจจุบันของเวียดนามจะทำสงครามรุกรานต่อประเทศไทยทำไม

เวียดนามกำลังเผชิญหน้ากับปัญหาหลายอย่าง คือภายในเวียดนามก็มีปัญหาเศรษฐกิจ ในกัมพูชาก็มีปัญหามากมาย และตามที่รู้จักกัน เวียดนามมีความเป็นปรปักษ์กับประเทศจีน เมื่อมีปัญหามากมายหลายอย่างอยู่ข้างหลัง คุณก็ย่อมไม่ต้องการให้มีปัญหารอบตัวคุณเพิ่มมากขึ้นไปด้วย

แต่มีพวกนักค้าสงคราม ซึ่งไม่พอใจเพียงแค่ให้มีสงครามท้องถิ่นในอาณาบริเวณอินโดจีน พวกเขาต้องการขยายสงครามออกไปให้ไกลที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยผลักดันให้ประเทศไทยกับเวียดนามต่อสู้กันด้วยกำลังอาวุธ คุณสังเกตได้จากสิ่งพิมพ์ของบางกลุ่มที่กักตุนและยั่วยุ ทั้งภายในและภายนอกประเทศไทยว่า พวกตัวแทนนำค้าสงครามได้ขยายสงครามเย็นระหว่างประเทศตามเจ้านายที่นับถือของพวกเขา เข้าไปในประเทศไทยแล้ว โดยมีร้ายและอย่างอื่นที่ก่อกอง (ตามที่แถลงการณ์ตั้งใจ) เพื่อยั่วเหย้าให้เกิดความเกลียดแค้นและกินแหนงแคลงใจกันระหว่างประชาชนไทยกับประชาชนเวียดนาม เมื่อประมาณสามถึงสี่เดือนที่แล้วมา พวกตัวแทนเหล่านี้หวังที่จะร่วม

มือกับเกรียงศักดิ์ทำสงครามต่อเวียดนาม แต่เมื่อเร็วๆ นี้เมื่อ
เกรียงศักดิ์กับฟามวันตง ตกลงระดับข้อแตกต่างของเขาด้วยสันติ
วิธีพวกตัวแทนจึงโหมตีเกรียงศักดิ์อย่างรุนแรง เพื่อหวังใหม่
การเปลี่ยนแปลงรัฐบาลใหม่ ที่จะเอนเอียงไปตามพวกนักค้า
สงคราม

ถาม ถ้ามีเหตุการณ์แสดงว่าเวียดนามมีแผนการรุกรานประเทศ
ไทยจริง ท่านเห็นว่าประเทศไทยควรจะดำเนินขั้นตอน
อย่างไรบ้าง ?

ตอบ ก่อนที่เหตุการณ์จะเกิดขึ้นตามที่คุณสมมุติ ก็ควรจะมี
อาการกิริยาอะไรบางอย่างแสดง ว่าฟามวันตงกับคณะ
เสนาธิการของเขาเริ่มจะมี จิตวิปริต ผิดปกติ ซึ่งตรงกัน
ข้ามกับความคาดหมายของข้าพเจ้า (ความคาดหมายของ
ท่านปรีดี คือ คาดหมายว่าฟามวันตงและคณะเสนาธิการ
ของเขาต่างก็มีสุขภาพจิตดี - ผู้แปล) เมื่อนั้น รัฐบาลไทย
อาจพิจารณาการขั้นแรกบางอย่าง ที่สอดคล้องกับความ
ประสงค์ของพวกนักค้าสงคราม ที่พวกเขาจะไม่คัดค้าน
คือ

△ การประกาศภาวะฉุกเฉิน พร้อมกับกฎอัยการศึก (และ) เตรียมการเพื่อระดมพลกองหนุน แต่แล้วโดยที่เกรียงศักดิ์ ได้ตอบรับคำเชิญของฟามวันตง ให้ไปเยือนซานฮวยเพื่อตอบแทน การเยี่ยมเยียนอย่างฉันทมิตร ดังนั้น นายกรัฐมนตรีควรถือ โอกาสนี้ดูด้วยตนเองว่าฟามวันตงกับคณะเสนาธิการของเขา มี (อาการ) ความบกพร่องทางจิตใจหรือเปล่า

△ ถ้าเกรียงศักดิ์ได้พบเห็นว่า พวกผู้นำเวียดนามและ บรรดานายพล ต้องการจะเอาชาติของพวกเขาเข้าเสี่ยง (ทำ สงครามรุกรานไทย - ผู้แปล) เพื่อยังความพอใจตามความ ปรรารถนาแรงกล้าของเขาแล้ว เมื่อนั้น, หลังจากกลับมาถึง กรุงเทพฯ ๖ แล้ว เกรียงศักดิ์ต้องเร่งระดมพลกองหนุนให้เร็วที่สุด เท่าที่จะเร็วได้ แล้วจัดการบริหารบ้านเมือง เกษตรกรรม พาณิชยกรรม อุตสาหกรรม การคลังและการเศรษฐกิจให้เข้าสู่ ภาวะสงคราม

△ (อย่างไรก็ตาม) หากเกรียงศักดิ์สังเกตเห็นว่าพวก ผู้นำเวียดนามและพวกนายพลยังมีสุขภาพจิตดีอยู่ และใช้วิธี การคิดอย่างเป็นจริงและอย่างเป็นรูปธรรมตามที่ข้าพเจ้ากล่าวเป็น สังเขปในตอนก่อนนี้ เมื่อนั้น, หลังจากกลับมาถึงกรุงเทพฯ ๖

แล้ว เกรียงศักดิ์ก็ควรจะ รักษาความเป็นกลางของประเทศไทย
อย่างเคร่งครัดต่อไป และบุตรากอนโชนพวกตัวแทนนักค้า
สงคราม เพื่อรักษาประเทศไทยให้รอดพ้นจากสงครามเสี่ยงภัย

ถาม ถ้าอย่างนั้นท่านก็เห็นด้วยกับรัฐบาลเกรียงศักดิ์ ?

ตอบ โปรดอย่าใช้คำว่า “เห็นด้วย” หรือ “ไม่เห็นด้วย”
เพราะว่าข้าพเจ้าอยู่นอกวงการรัฐบาล ถ้าข้าพเจ้าพูดอะไร
บางสิ่งบางอย่างออกไป มันอาจก่อให้เกิดอิทธิพลต่อกลุ่ม
อื่น ๆ เพราะว่ามีกลุ่มอยู่หลายกลุ่ม

ถาม แต่เท่าที่ท่านสนใจ รัฐบาลกำลังดำเนินนโยบายรักษาความ
เป็นกลางอย่างเคร่งครัดอยู่หรือ ?

ตอบ ข้าพเจ้ากล่าวว่า เกรียงศักดิ์ พยายามรักษาความเป็น
กลางอย่างเคร่งครัด นั่นคือคำตอบทั้งหมดของข้าพเจ้า

ถาม ในบทบาทอะไร ถ้าหากมี, ที่สหรัฐจะยังคงรักษาความ
มั่นคงปลอดภัยของประเทศไทย ? กรุงเทพฯ จะพึงพา
การป้องกันตามที่ตกลงกันกับวอชิงตันได้ไหม ?

ตอบ เอาละ, คุณก็ทราบ ถ้ารัฐบาลของประเทศไทยพยายาม
รักษาความเป็นกลางอย่างเคร่งครัด ข้าพเจ้าคิดว่าสหรัฐ

คงจะนับถือตามนั้น โกร ๆ ก็กล่าวว่าสหรัฐไม่ยากเข้าไปเกี่ยวข้องกับเอเชียอาคเนย์อีก ชาวอเมริกันมีบทเรียนที่นั่นพอแล้ว เวลานี้พวกเขามีปัญหาเศรษฐกิจที่เป็นของเขาเองมากมายภายในสหรัฐอเมริกา ชัดแย้งกับอิหร่าน พันธกรณีที่ทำไว้กับยุโรปและในทวีปอื่น ๆ การเผชิญหน้ากับสหภาพสังคมนิยมโซเวียตรัสเซีย และ ฯลฯ

ถาม บทบาทของประเทศจีนเป็นอย่างไร ? ประเทศจีนได้คุกคามประเทศไทยเรื่อยมา หรือสนับสนุนให้เกิดระบอบใหม่ขึ้นในประเทศไทยหรือไม่ ?

ตอบ คุณก็รู้, ประเทศจีนไม่มีเขตแดนร่วมกับประเทศไทย มีรัฐกันชนอยู่รัฐหนึ่งระหว่างประเทศจีนกับประเทศไทย

ถาม แต่ท่านคิดว่าประเทศจีนเป็นภัยหรือเป็นเพื่อน ?

ตอบ ข้าพเจ้าคิดว่า ประชาชนจีนโดยทั่วไปเป็นเพื่อนของประเทศไทย ยกเว้นชาวจีนจำนวนน้อยที่ยังยึดถือคติ "ต้าฮั่น" ซึ่งตรงข้ามกับคำสอนอันแท้จริงของเหมาเจ๋อตง

ถาม มีการกล่าวในบางวงการของกรุงเทพฯ เสมอว่า ก่อน ๆ

นี้ท่านเคยช่วยให้เกิดกฎขึ้นในประเทศไทย ท่านมีอะไร
จะวิจารณ์ในเรื่องการโจมตีต่าง ๆ ถึงกล่าวนี้ใหม่ ?

ตอบ ชาวสื่อมีเยอะ....บางข่าวยิ่งร้าย มีข่าวหนึ่งว่าข้าพเจ้าปลง
พระชนม์กษัตริย์ ชาวสื่อมากมาย นับแต่ข้าพเจ้าออกจาก
ประเทศจีนมา มีข่าวและบทความเป็นคราว ๆ ที่พูดให้ร้าย
ข้าพเจ้า ข้าพเจ้าจึงต้องฟ้องร้องบุคคลเหล่านั้นต่อศาล
และด้วยเหตุนี้ ข้าพเจ้าจึงไม่ชอบตอบข่าวสื่อ คุณเข้าใจ
ไหม ?

ถาม ท่านบอกข้าพเจ้าได้ใหม่ว่าคดีอะไรที่ท่านชนะเมื่อเร็ว ๆ นี้

ตอบ คดีล่าสุดเมื่อเร็ว ๆ นี้เรื่องกรณีสวรรคตของกษัตริย์ เป็น
คดีหมิ่นประมาทที่ข้าพเจ้าชนะในกรุงเทพ ฯ หลายเดือน
มาแล้ว บางคนกล่าวหาว่าข้าพเจ้าปลงพระชนม์กษัตริย์
นักหนังสือพิมพ์ (บางคน) เขียนอย่างนั้นลงในหนังสือ
พิมพ์ภาษาไทย ข้าพเจ้าชนะคดี (อดีตนายกรัฐมนตรีย)
ถึกฤทธิ์ (ปราโมช) ด้วย ภายหลังข้าพเจ้ามาถึงที่นี้เมื่อ
ปี ค.ศ. 1970 พวกปฏิบัติของข้าพเจ้าพยายามรื้อฟื้น
คดีมาโจมตีข้าพเจ้าเป็นระยะ ๆ และนั่นแหละ ทำให้
ข้าพเจ้าต้องฟ้องร้องพวกเขา

ถาม และท่านชนะเสมอหรือ ?

ตอบ เสมอ

ถาม ในที่ประชุมหนังสือพิมพ์ที่ฮ่องกงเมื่อเดือนเมษายน ค.ศ. 1978 ข้าพเจ้าได้ถามนายกรัฐมนตรีเกรียงศักดิ์ว่า ทำไมเขาไม่เชิญปรีดีกลับประเทศไทย และนายกรัฐมนตรีตอบว่า ท่านกลับเมื่อไรก็ได้ ด้วยความยินดี เท่าที่ข้าพเจ้าทราบ เรือเอกวัชรชัย อติตราของครักษ์ ซึ่งมีส่วนเกี่ยวพันด้วยในข้อกล่าวหาว่าลอบปลงพระชนม์ ก็ได้กลับไปแล้ว และไม่เห็นมีอันตรายอะไร ทำไมท่านไม่กลับไปล่ะ ?

ตอบ โดยทั่วไป, สภาพแวดล้อมยังไม่เหมาะสำหรับข้าพเจ้าที่จะกลับไป ประการที่สอง คุณก็ทราบ **ข้าพเจ้าบริสุทธิ์ในเรื่องกรณีสวรรคตของกษัตริย์** และถ้าข้าพเจ้ากลับไป เพราะระยะเวลาที่กำหนดโดยข้อบัญญัติของกฎหมายว่าหมดอายุความแล้ว ประชาชนก็อาจพูดว่า “นั่นไง, เขาได้รับ ความคุ้มครองตามข้อบัญญัติของกฎหมายที่หมดอายุความในคดีอาญาของเขา บัดนี้เขาจึงกลับมา” เพราะฉะนั้น, ประชาชนอาจพูดว่า ไม่ใช่ว่าเขาบริสุทธิ์หมดจด

หรือก ในเมื่อเขารอคอยจนกระทั่งเขาได้รับการคุ้มครอง
จากข้อบัญญัติของกฎหมาย มันเป็นปัญหาเกี่ยวกับเกียรติ-
ยศและความเป็นธรรม ไม่ใช่ปัญหาถูกต้องตามกฎหมาย.

ถาม ท่านจะไม่กลับตลอดไปเลยหรือ ?

ตอบ ข้าพเจ้าไม่ได้ว่าอย่างนั้น ข้าพเจ้ากำลังคอยสภาพแวด
ล้อม

ถาม สภาพแวดล้อมอะไร ?

ตอบ อ้อ, สภาพแวดล้อมหลายอย่าง เมื่อประชาชนส่วนข้าง
มากเข้าใจถูกต้องว่าข้าพเจ้าเป็นผู้บริสุทธิ์

ถาม ท่านคิดว่าประชาชนส่วนมากคิดว่าท่านมีความผิดอย่างนั้น
หรือ ?

ตอบ เปล่า, ไม่ใช่ที่จะซัดแจ้งแจ่มแจ้วไปทั้งหมดอย่างนั้น
ประชาชนส่วนข้างมากอยู่ในขอบเขตที่มีคณมองไม่เห็น
พวกเขาบางที่ไม่รู้และก็ได้ไม่ได้สนใจเท่าใดนัก แต่ข้าพเจ้า
ไม่สบายใจจากความจริงที่ว่าประชาชนอาจคิดว่า ข้าพเจ้า
กลับไปเพราะได้รับการคุ้มครองจากข้อบัญญัติของกฎหมาย

เกี่ยวกับการหมดอายุความ ข้าพเจ้าไม่รีบเร่งอะไรหรอก

ถาม ที่เป็นปัญหาละเอียดอ่อนมากในเนื้อหาของสถานการณ์ประเทศไทย ท่านเคยได้รับหรือว่าไม่เคยได้รับการติดต่อกับกษัตริย์บ้างไหม ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม?

ตอบ ไม่, ไม่, ไม่,

ถาม จะเป็นเหตุผลพอเพียงไหมที่จะกลับไป ก็ถ้าท่านได้รับการเชิญให้กลับโดยกษัตริย์ภูมิพล

ตอบ โอ, ไม่, ไม่, ไม่, ข้าพเจ้าไม่ได้หวังการเชิญจากสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ถาม ท่านยังรักษาการติดต่อกับสถานเอกอัครราชทูตไทยที่นี้ อยู่หรือ?

ตอบ ใช่

ถาม ท่านรู้ตัวว่ามีการเผ่าคุณแลชนิกใดบ้างไหม จากเจ้าหน้าที่ไทย?

ตอบ ไม่

ถาม พวกเขาไม่เผ่าคุณท่านหรือ?

ตอบ (หัวเราะ) มันยาก ท่านก็รู้ เทียนี่มีวิธีการเผ่าหลายอย่าง ไม่สำคัญที่ต้องเผ่าตลอดทั้งวัน ท่านรู้หรือเปล่า, เมื่อวันที่ 5 ตุลาคม ปีที่แล้ว ท่านเอกอัครราชทูตมาเยี่ยมภรรยา ข้าพเจ้า บอกว่า เขาได้รับคำสั่งจากกระทรวงของเขาว่า ข้าพเจ้ากำลังวางแผนจะกลับประเทศไทย และถามว่า เรื่องนี้เป็นจริงหรือเปล่า ถ้าเป็นจริงพวกเขาจะเตรียมให้การคุ้มครองป้องกันข้าพเจ้าภายหลังจากที่ไปถึงกรุงเทพฯ ฯ ภรรยาข้าพเจ้าตอบว่า ข้าพเจ้ากำลังอยู่ในโรงพยาบาล ด้วยโรคหัวใจ

ถาม ท่านยังคงติดต่อกับพวกนักเรียนไทยหรือคนไทยที่พำนักอาศัยในประเทศฝรั่งเศสอยู่หรือ ?

ตอบ ใช่, ข้าพเจ้าพบปะกับพวกนักเรียน เพราะว่ามีนักเรียนบางคนต้องการศึกษาประวัติศาสตร์ เขามาหาข้าพเจ้า เป็นครั้งคราวเพื่อคุยกันถึงเรื่องประสพการณ์ ในอดีต ของข้าพเจ้า

ถาม นักเขียนคนหนึ่งเคยกล่าวยกย่องท่านว่า “ท่านปรีดี ถ้าไม่เคยหนุ่มมาก่อน ก็จะไม่แก่เลย” ข้าพเจ้าใคร่จะสำรวจเรื่องราวของท่านในตอนต้น ๆ ชีวิตของท่าน และใน

เวลาอันยาวนานที่ท่านต้องลี้ภัย ตอนแรกในวัยหนุ่ม ขณะ
ท่านเป็นนักเรียนในปารีสตอนปี ค.ศ. 1920 ท่านคงต้อง
มีทรรศนะต่อชนิตของสังคมนี้อยู่ทั่วไปในประเทศไทย
ชนิตอย่างที่ท่านเป็นคนหนุ่มอยากจะสรรค์สร้าง ท่านจะ
สรุปทรรศนะนั้นให้เราทราบได้ไหม ?

ตอบ อย่างที่คุณทราบ ข้าพเจ้าศึกษากฎหมายในคณะนิติศาสตร์
ฝรั่งเศส (Faculti de Droit) โครงการศึกษาในสมัยนั้น
มีกว้างขวาง เพราะว่าเราไม่ใช่เรียนเพียงแต่กฎหมาย
เอกชนและกฎหมายมหาชนเท่านั้น หากต้องเรียนเศรษฐ
ศาสตร์การเมืองอีกด้วย นี่แหละที่ทำให้ข้าพเจ้าจึงเข้าใจ
ว่าเศรษฐกิจเป็นรากฐานของสังคม กฎหมายและสถาบัน
ต่าง ๆ เป็นโครงสร้างชั้นบน ความคิดในทางอภิวัตน์
ของข้าพเจ้ามีพื้นฐานอยู่บนเศรษฐกิจ

ถาม ท่านจะถือว่าทรรศนะของท่านเป็นชาวมาร์กซิสต์ หรือ
มาร์กซิสต์ใหม่ได้ไหม ?

ตอบ ไม่, ไม่, ไม่, ข้าพเจ้าได้บอกแล้วว่าปรัชญาของข้าพเจ้า
คือ “สังคมนิยมวิทยาศาสตร์ประชาธิปไตย” ถึงแม้ว่า
ถ้ามาร์กซ์พูดอย่างนี้หรืออย่างนั้น ข้าพเจ้าก็ต้องพิจารณา

ว่าเป็นจริง หรือเป็นไปตามสังคมนิยมวิทยาศาสตร์
ประชาธิปไตยหรือไม่ สังคมนิยมมีอยู่หลายชนิด แม้
ลัทธิมาร์กซก็มีชนิดต่าง ๆ มีลัทธิมาร์กซ ลัทธิมาร์กซ
ลัทธิเลนิน ลัทธิทรอตสกี และอะไรต่ออะไร ข้าพเจ้ามี
อิสระที่จะเลือกทฤษฎีใด ทฤษฎีหนึ่งที่สอดคล้องกับหลัก
ท่าประการของเราอย่างที่ข้าพเจ้าได้กล่าวถึงมาแล้ว

เราไม่อาจระจอนพรวดเดียวถึงขั้น สุกยอดของสังคมนิยมวิทยาศาสตร์ประชาธิปไตยได้ เราต้องก้าวไปที่ละขั้น ๆ อย่างที่คนเราค่อยมีฐานะดีขึ้น ๆ เป็นลำดับ อย่างที่คุณเห็นในประเทศของข้าพเจ้า แม้ภายหลังการปฏิวัติ ค.ศ. 1932 เมื่อพวกเขาต้องการไปเร็วเกินไป ก็ยอมเป็นธรรมคาอยู่เองที่ล้มเหลว

ถาม ในสังคมนิยมประชาธิปไตยตามความคิดของท่าน อะไรที่ท่านถือเป็นความสำคัญอันดับแรก? การศึกษา? อ่านออกเขียนได้ทั้งหมด?

ตอบ เศรษฐกิจอันดับแรก, เศรษฐกิจอันดับแรก

ถาม อะไรคือข้อเสนอในทฤษฎีเศรษฐกิจของท่าน? ท่านคิดว่ารัฐบาลควรควบคุมเศรษฐกิจอย่างนั้นหรือ?

ตอบ เอาละ คุณก็รู้ ตอนแรก (เมื่อประเทศเริ่มออกเดิน)

รัฐบาลไม่อาจทำอะไรทุกสิ่งทุกอย่างได้ เราต้องให้บทบาทแก่ผลประโยชน์ส่วนบุคคล ยังไม่ (ถึงเวลา) ทำให้เป็นของชาติ ไม่, ไม่ ถ้าเราทำอย่างนั้นเราก็ล้มละลาย ถ้าชาติต้องการทำอะไร ๆ ให้เป็นของชาติในทันทีทันใด นั่นเป็นการตรงกันข้ามกับสังคมนิยมวิทยาศาสตร์ประชาธิปไตย

ถาม เคียงนี้ท่าน ได้มีเวลามากหลายปีที่จะ ไตร่ตรองถึงระยะเวลา ระหว่างปี ค.ศ. 1920 ถึง ค.ศ. 1940 ขณะที่ท่านมีส่วนร่วมในการเมืองของไทยอย่างเอาการเอางาน คุณูปการอัน ไหนของท่านที่มีต่อประเทศไทยในระหว่าง ปีเหล่านั้น ที่ ยังความพอใจแก่ท่านมากที่สุด ในขณะนี้ ?

ตอบ การเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบกษัตริย์สมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นระบอบราชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญประชาธิปไตย เมื่อปี ค.ศ. 1932 และการรับใช้ชาติ ร่วมกับสหประชาชาติ "เสรีไทย" ของข้าพเจ้าระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง เพื่อสู้รบกับญี่ปุ่น ผู้รุกรานและได้ฟื้นคืนเอกราชและอธิปไตยของชาติกลับมาได้อย่างสมบูรณ์หลังสงคราม

ถาม ประเทศไทยเกี่ยวนี้มีรัฐธรรมนูญและประชาธิปไตยอย่างที่ท่านอยากให้เป็นหรือยัง ?

ตอบ ค่ะ, ถ้าเราพูดถึงกษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ ข้าพเจ้าคิดว่าต้องเติมว่า...**อย่างเป็นประชาธิปไตย**เข้าไปด้วย เพราะกษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญก็มีหลายอย่างต่าง ๆ กัน รัฐธรรมนูญก็มีมากมายหลายชนิด แม้ราชอาณาจักรของอิตาลีภายใต้ระบอบฟาสซิสต์ของมุสโสลินีก็มีรัฐธรรมนูญนั้นแหละ, ทำไมข้าพเจ้าจึงชอบใช้คำว่า **“ราชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญประชาธิปไตย”** ข้าพเจ้าคิดว่าคุณคงเข้าใจ

ถาม ท่านคิดว่าอะไรที่น่าจะเป็นความผิดหวังใหญ่หลวงของท่าน ? ถ้าท่านมีอำนาจกลับไปและแก้ไขเพียงส่วนหนึ่งของชีวิตของท่าน การตกลงใจหรือการกระทำอันไหนที่ท่านอยากเปลี่ยนแปลงที่สุด ?

ตอบ ถ้าท่านถามถึงว่าอะไรที่ข้าพเจ้าจะทำ ถ้าข้าพเจ้ากลับไปเป็นนายกรัฐมนตรี...เอาละ ข้าพเจ้าขอตอบว่า ข้าพเจ้าไม่สนใจที่จะกลับไปสู่การเมืองอีกหรอก เกี่ยวกับข้าพเจ้าแก่

มากแล้ว แต่ข้าพเจ้าตอบท่านได้ถึงความคิดในอดีตของ
ข้าพเจ้า

ในปี ค.ศ. 1925 เมื่อเราเริ่มจัดตั้งกลุ่มแกนกลาง
ของพรรคคอมมิวนิสต์ในปารีส ข้าพเจ้ามีอายุเพียง 25 ปี
เท่านั้น หนุ่มมาก หนุ่มที่เดียว ขาดความชัดเจน แม้
ว่าข้าพเจ้าได้รับปริญญาแล้วและได้คะแนนสูงสุด แต่ก็ไม่มี
อะไรมากไปกว่าทางทฤษฎี (ของกฎหมายเปรียบเทียบ)
ข้าพเจ้าไม่มีความเจนจัด และโดยปราศจากความเจนจัด
บางครั้งข้าพเจ้าประยุกต์ทฤษฎีอย่างนักตำรา ข้าพเจ้าไม่
ได้นำเอาความเป็นจริงในประเทศของข้าพเจ้ามาคำนึงด้วย
ข้าพเจ้าติดต่อกับประชาชนไม่พอ ความรู้ทั้งหมดของ
ข้าพเจ้าเป็นความรู้ตามหนังสือ ข้าพเจ้าไม่ได้เอาสาระสำคัญ
ของมนุษย์มาคำนึงด้วยให้มากเท่าที่ข้าพเจ้าควรจะมี
ในปี ค.ศ. 1932 ข้าพเจ้าอายุ 32 ปี พวกเราได้ทำการ
อภิวัฒน์ แต่ข้าพเจ้าก็ขาดความชัดเจน และครั้นข้าพเจ้า
มีความชัดเจนมากขึ้น ข้าพเจ้าก็ไม่มีอำนาจ.

ถาม ความผิดพลาดอย่างอื่นมีอีกบ้างไหม ?

ตอบ มี, คือวิธีการเสนอแผนเศรษฐกิจของข้าพเจ้าอย่างไม่ถูกต้อง ข้าพเจ้าเสนอแผนเศรษฐกิจ แต่ข้าพเจ้าควรใช้เวลาให้มากกว่านั้นอธิบายแก่ประชาชน เวลานั้นมีบุคคลไม่กี่คน ที่จะเข้าใจแผนเศรษฐกิจของข้าพเจ้า แม้ในระหว่างคนรุ่นก่อน คือสมาชิกในคณะรัฐบาลก่อนซึ่งเราเชิญเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารประเทศ พวกเขาตีความแตกต่างกันไป พวกเขาไม่เข้าใจ ข้าพเจ้าควรพยายามให้หนักขึ้น ที่จะอธิบายกับพวกเขาว่าทั้งหมดมันหมายถึงอะไร

แต่ที่ว่ามันก็เป็นแผนเศรษฐกิจที่ไม่เหมาะสมด้วยเหมือนกัน ข้าพเจ้าเสนอไม่ใช่ว่าเป็นแผนเศรษฐกิจขั้นสุดท้าย มันค่อนข้างจะเป็นโครงการขั้นเตรียมการมากกว่า หลายคนเหมาเอาว่าเป็นแผนเลยทีเดียว ไม่ใช่เป็นแนวทางหรือเป็นข้อเสนอพอเป็นพื้นฐานสำหรับการวางแผนต่อไป ในสังคมนั้นย่อมมีการขัดแย้งกันระหว่างคนรุ่นเก่ากับคนรุ่นใหม่ คุณต้องเข้าใจ และ

พวกเรารู้สึกกลัวมากทีเดียวในบางอย่างเป็นสังคมนิยม
พวกเขาไม่เข้าใจว่าอะไรเป็นสังคมนิยม อะไรเป็นคอมมิวนิสต์
พวกเขาเอาทุกอย่างที่ตรงข้ามกับวิสาหกิจเอกชนเป็นคอมมิวนิสต์ไปหมด.

(ถอดความเป็นภาษาไทยโดย ร.อ. วัชรชัย ชัยสิทธิ-
เวชช์ รน. ตรวจสอบโดย สุภัทร สุคนธาภิรมย์)



— 4 —

บทความของอาจารย์ปรีดี พนมยงค์

เรื่อง

สงครามประสาท (WAR OF NERVES)

กับ

สงครามโดยตัวแทน (WAR BY PROXY)

ใน

ยุคปรมาณู (นิวเคลียร์)

(คัดจากหนังสือที่ระลึกวันธรรมศาสตร์ 15 ธ.ค. 2522

ของสมาคมธรรมศาสตร์แห่งแคลิฟอร์เนีย ส.ร.อ.)

สงครามประสาท (WAR OF NERVES) ซึ่งมหาอำนาจ บางประเทศหรือหลายประเทศต่อสู้ระหว่างกันโดยวิธียั่วยวนกวนประสาทนั้น เป็นอาการแสดงออกอย่างหนึ่งถึงความขัดแย้งทางเศรษฐกิจ, ทางการเมือง ทางทรศนะสังคม ฯลฯ ระหว่างประเทศมหาอำนาจ นั้น ๆ ว่ามีความรุนแรงมากกว่าความขัดแย้งดำเนินไปตามปกติ

ในยุคปัจจุบันนี้ หลายประเทศมหาอำนาจ ใช้วิธี ทำสงครามประสาทอย่างรุนแรง จนถึงขนาดที่ถ้าใช้การต่อสู้ ระหว่างเอกชนกับเอกชนแล้ว ก็เป็นเรื่องที่เรียกว่า “ขวนวิวาท” จึงปรากฏว่า หลายกรณีเอกชนไม่อาจอดกลั้นได้ก็จะต้องเกิดการใช้กำลังต่อสู้กันขึ้น

ส่วนในระหว่างประเทศมหาอำนาจนั้น ถ้าท่านผู้ใด ศึกษาอันคว่ำประวัติศาสตร์วิธีต่อสู้แบบ “สงครามเย็น” (COLD WAR) คือการต่อสู้ทางเศรษฐกิจ (Economic Warfare), การต่อสู้ทางการเมือง (Political Warfare), การต่อสู้ทางจิตวิทยา (Psychological Warfare) คือสงครามที่ยังไม่ใช้ศาสตราวุธ รบกัน แต่สามารถนำไปสู่ “สงครามร้อน” (Hot War หรือ Fighting War) นั้น ก็ย่อมจะสังเกตได้ว่า ในยุคที่มนุษยยังไม่

สามารถทำสงครามวุธปรมาณูได้ คือยุคก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 นั้น สงครามประสาท (War of Nerves) อันเป็นวิธีหนึ่งแห่งการต่อสู้ทางจิตวิทยานั้น แม้อย่างไม่รุนแรงถึงขนาดที่หลายประเทศมหาอำนาจทำระหว่งกันในยุคปัจจุบันนี้ แต่กลุ่มบุคคลชั้นนำแห่งประเทศมหาอำนาจแห่งยุคก่อนนั้นก็ไม่สามารถถอยถดถอยตัวออกไปได้ คือต้องนำประเทศของตนทำสงครามร้อนกับประเทศปรบั้กษ์

แต่เหตุไฉนบุคคลชั้นนำแห่งประเทศมหาอำนาจยุคปัจจุบันนี้ ที่ถูกฝ่ายตรงข้ามหรือต่างฝ่ายต่างยั่วชวนกวนประสาทระหว่งกันถึงขนาดรุนแรงยิ่งกว่าที่ยุคก่อน ๆ นั้น จึงสามารถถอยถดถอยตัวได้ โดยยังไม่ทำสงครามร้อนระหว่งประเทศมหาอำนาจนั้น ๆ โดยตรง

บุคคลชั้นนำแห่งประเทศมหาอำนาจนั้นทราบเป็นอย่างดีว่า ยุคปัจจุบันนี้เป็นยุคปรมาณูหรือนิวเคลียร์ คือเป็นยุคที่มนุษย์สามารถทำให้นิวเคลียร์ (NUCLEUS) ซึ่งเป็นแกนกลางของปรมาณูแยกหรือผ่นกรวมกัน ก่อให้เกิดพลังงานและความร้อนและกัมมันตภาพรังสีอย่างมหาศาล

มนุษย์ได้ใช้ความรู้^๕นั้นทำอาวุธประมาณหรือนิวเคลียร์ และอาวุธนิวตรอน ที่สามารถทำลายมนุษย์ให้ถึงตายและ บาดเจ็บทุพพลภาพครั้งหนึ่ง ๆ เป็นจำนวนหลาย ๆ ล้านคนได้

ยุคประมาณมิได้หมายความว่าวิทยาศาสตร์สาขา ประมาณพัฒนาไปเท่านั้น คือหมายรวมถึงการพัฒนาของวิทยา- ศาสตร์และเทคโนโลยีรวมทั้งวิทยาศาสตร์สังคมทุก ๆ สาขาที่ก้าวหน้า ไปอย่างไม่หยุดยั้ง

อาวุธซึ่งมนุษย์ใช้ประหัตประหารกันในการทำสงคราม ร้อนนั้น ได้รับการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นทั้งอาวุธ มาตรฐาน (CONVENTIONAL WEAPONS) และอาวุธ นอกมาตรฐานนานาชนิด

แม้ว่าอาวุธมาตรฐานที่ใช้มาตั้งแต่โบราณกาล เช่น ธนู หนังสี่ ไม้ หอก หลาว แร้ว มีด ดาบ ปืนเล็กและดาบ ปลายปืน ฯลฯ จะยังคงใช้ได้^๕ในบางพื้นที่และในบางกรณีในยุค บัจจุบันนี้ก็ตาม แต่บุคคลชั้นนำแห่งประเทศมหาอำนาจ ก็ยอม ทราบว่าอาวุธชนิดดังกล่าวมีประสิทธิภาพน้อยมาก เมื่อ เทียบกับอาวุธมาตรฐานที่ได้พัฒนาจนถึงขณะนี้ มิฉะนั้น แล้วบุคคลชั้นนำแห่งประเทศมหาอำนาจ จะแข่งขันกันพัฒนา

สาตราวุธมาตรฐานที่ใช้ในสงครามทางบก, สงครามทางเรือ, สงครามทางอากาศ ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นทำไม? ข้าพเจ้าไม่จำเป็นต้องพรรณนารายละเอียดของสาตราวุธมาตรฐานยุคใหม่นี้ให้ยืดเยื้อ ข้าพเจ้าจะขอกล่าวเพียงสาตราวุธที่สามารถยิงได้ไกลอย่างหนึ่งคือ “จรวด” (Missiles) ซึ่งมีขีปนาวุธย่อยๆ ในนิตยสารหนังสือพิมพ์ วิทยุต่างประเทศ ที่ผู้สนใจอาจทราบได้ว่าประเทศมหาอำนาจหลายประเทศสามารถสร้างสาตราวุธหลายขนาด ที่สามารถยิงจากฐานที่ตั้ง ไปยังเป้าหมายที่อยู่ห่างถึงประมาณ 10,000 กิโลเมตรได้

ส่วนสาตราวุธนอกมาตรฐาน อาทิ สาตราวุธเคมี, สาตราวุธชีววิทยา, สาตราวุธนิวเคลียร์ ก็ได้รับการพัฒนาขึ้นอย่างไม่หยุดยั้ง และที่วิตกกังวลมากคือสาตราวุธนิวตรอน ที่มีประสิทธิภาพทำลายมนุษย์ได้ยิ่งกว่าสาตราวุธนิวเคลียร์ และดาวเทียมที่มหาอำนาจ 2 ประเทศ ได้ส่งขึ้นไปลอยอยู่ในอวกาศประมาณ 2,000 ดาวเทียม ซึ่งมีสมรรถภาพสังเกตความเคลื่อนไหวทางทหารได้อย่างถี่ถ้วน และสามารถยิงสาตราวุธนิวเคลียร์และนิวตรอนมายังโลกมนุษย์ได้ ฯลฯ

การที่บุคคลชั้นนำแห่งประเทศมหาอำนาจ ต้องออกถ้อยแถลงการถกเถียงยั่ววนกวนประสาทรันั้น มิได้หมายความว่าบุคคลชั้น

นำแห่งประเทศไทยมาจำหน่ายนั้น ๆ ยอมศิโรราบต่อฝ่ายตรงข้าม หากเป็นการออกถ้อยเพื่อเตรียมกำลังและสาตราวุธให้มีประสิทธิภาพและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จนเป็นที่เชื่อได้ว่าสามารถทำลายฝ่ายปรบักษ์ให้ย่อยยับแน่นอนได้ เพราะประเทศมหาอำนาจที่ถูกประเทศปรบักษ์แสดงความอาฆาตจากสงครามย้วยวนกวนประสาท ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งแห่งสงครามจิตวิทยานั้น ก็ย่อมรู้ตัวว่า ประเทศของตนตกเป็นเป้าหมายที่ฝ่ายตรงข้ามคิดทำลายฉะนั้นจึงจำต้องป้องกันตน เพื่อไม่ให้ถูกทำลาย โดยเตรียมกำลังรบและสาตราวุธของตน ให้มีประสิทธิภาพและสมบูรณ์ยิ่งขึ้นดังกล่าวนั้น และจะลงมือทำสงครามร้อนตอบโต้ฝ่ายตรงข้ามก่อนที่ฝ่ายตรงข้ามจะเตรียมกำลังรบที่มีประสิทธิภาพและสมบูรณ์เท่าเทียมกับฝ่ายตน

แต่ในระหว่างที่ประเทศมหาอำนาจต้องจำใจออกถ้อยต่อการถูกย้วยวนกวนประสาท โดยยังไม่ลงมือทำสงครามร้อนตอบโต้ฝ่ายตรงข้ามโดยตรงนั้น ความขัดแย้งประการต่าง ๆ ระหว่างประเทศมหาอำนาจ ก็ยังรุนแรงในหลายบริเวณของโลก ฉะนั้นเพื่อหลีกเลี่ยงสงครามร้อนโดยตรงระหว่างประเทศมหาอำนาจที่ขัดแย้งกันรุนแรงนั้น ซึ่งจะนำไปสู่การใช้สาตราวุธนิวเคลียร์และนิวตรอน บุคคลชั้นนำแห่งประเทศมหาอำนาจบางประเทศหรือ

หลายประเทศจึงใช้วิธี “สงครามโดยตัวแทน” (WAR BY PROXY) คือให้ประเทศเล็กที่อยู่ใต้อิทธิพลของประเทศมหาอำนาจแต่ละฝ่ายเป็นตัวแทนทำสงครามร้อน โดยบุคคลชั้นนำแห่งประเทศมหาอำนาจหวังว่าสงครามร้อนระหว่างประเทศเล็กที่เป็นตัวแทนนั้น ยังจะไม่ขยายไปถึงมหาอำนาจตัวการโดยตรงที่จะต้องใช้อาสาตราวุธนิวเคลียร์และนิวตรอน

เมื่อประมาณ ค.ศ. 1966-1967 นายพลเดอะโกลด์ (DEGAULLE) ขณะเป็นประธานาธิบดีฝรั่งเศสนั้น ได้ให้สัมภาษณ์แก่หนังสือพิมพ์กล่าวถึงสงครามร้อนที่กำลังเกิดขึ้นระหว่าง 2 รัฐในประเทศเล็กแห่งหนึ่งนั้นว่า เป็นสงครามของสองประเทศมหาอำนาจ ที่ใช้รัฐซึ่งอยู่ภายใต้อิทธิพลของแต่ละฝ่ายเป็นตัวแทนทำสงครามร้อนระหว่างกัน ท่านนายพล ฯ ได้เรียก “สงครามตัวแทน” เป็นภาษาฝรั่งเศสว่า “LA GUERRE PAR PROCURATION” หรือต่อมามีผู้เรียกว่า “LA GUERRE PAR PERSONNES INTERPOSEES” ครั้นแล้วได้มีผู้แปลคำฝรั่งเศสนั้นเป็นภาษาอังกฤษว่า “WAR BY PROXY”

- 2 -

ท่านผู้ใดสนใจศึกษาผลซึ่งประเทศเล็กที่เป็นตัวแทน

ของประเทศมหาอำนาจแต่ละฝ่าย ทำสงครามในบริเวณต่าง ๆ ของโลกนั้น ก็ย่อมสังเกตได้ว่า แม้ว่าบางประเทศเล็กจะยึดดินแดนบางส่วนของอีกประเทศหนึ่งไว้ได้ในขั้นแรกแห่งสงครามร้อนนั้นก็ดี แต่สงครามร้อนก็ได้หยุดลงเพียงเท่านั้น ก็ยังมีการต่อสู้ยืดเยื้อยาวนาน ซึ่งผลัดกันชนะผลัดกันแพ้หลายยกเมื่อสงครามร้อนยืดเยื้อยาวนาน ประเทศเล็กที่เป็นตัวแทนของประเทศมหาอำนาจแต่ละฝ่ายในการทำสงครามนั้น ก็ได้รับความเสียหายอย่างแสนสาหัส ยิ่งกว่าประเทศมหาอำนาจบางประเทศที่เป็นตัวการคอยยงอยู่เบื้องหลัง

2.1

ประเทศมหาอำนาจแต่ละฝ่าย ส่งสาตราวุธมาตรฐานที่ตนได้สร้างขึ้นมาให้ประเทศเล็กที่เป็นตัวแทนใช้ ซึ่งเป็นการทดลองประสิทธิภาพของสาตราวุธนั้น ๆ อันทำให้ประเทศมหาอำนาจตัวการได้ประโยชน์โดยตรง

ส่วนประเทศเล็กที่เป็นตัวแทนของประเทศมหาอำนาจในการทำสงครามร้อนนั้น นอกจากทหารและนักรบของประเทศเล็กแต่ละฝ่ายต้องถูกทำลายบาดเจ็บ ราษฎรชายหญิงเผ่าชราและเด็กที่แม้ไม่ถูกเกณฑ์เป็นทหารทำการรบ ณ สนามรบนั้น ก็

ต้องถูกสาตราวุธมาตรฐานที่มีประสิทธิภาพทำลาย เพราะสงครามร้อนในยุคหลัง ๆ นี้ มิใช่เพียงแต่ว่าทหารประจำการที่แนวรบเท่านั้นต้องถูกทำลายหรือถูกบาดเจ็บทุพพลภาพจากสาตราวุธของข้าศึก หรือเป็นการรบเฉพาะระหว่างทหารต่อทหารหรือระหว่างนักรบต่อนักรบเท่านั้น หากพลเมืองที่ไม่ใช่ทหารประจำการที่แนวรบก็ต้องตายหรือบาดเจ็บทุพพลภาพจากสาตราวุธของข้าศึก สถิติปรากฏว่าในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 นั้น พลเมืองของประเทศที่เป็นยุทธภูมิ (THEATRE OF WAR) ต้องล้มตายบาดเจ็บทุพพลภาพเป็นจำนวนมากกว่าทหารหรือนักรบประจำแนวรบ เพราะสาตราวุธมาตรฐานมีประสิทธิภาพทำลายในอาณาบริเวณมากกว่ายุคก่อน ในปัจจุบันนี้พลเมืองของประเทศเล็กที่เป็นตัวแทนของประเทศมหาอำนาจทำสงครามร้อนในบริเวณต่างๆ ของโลกนั้น ก็หลีกเลี่ยงจากกฎดังกล่าวไปไม่พ้น คือพลเมืองที่ไม่ใช่ทหารประจำการต้องตายเพราะสาตราวุธของข้าศึกเป็นจำนวนมากกว่าทหารหรือนักรบที่ประจำอยู่ในแนวรบ

2.2

ประเทศเล็กที่ทำสงครามแทนประเทศมหาอำนาจนั้น ต้องได้รับความเสียหาย และความอันตรายขาดแคลนทางเศรษฐกิจยิ่งกว่าประเทศมหาอำนาจที่เป็นตัวการคอยยุงอยู่เบื้องหลัง

เพราะประเทศเล็กดังกล่าวต้องตกอยู่ในภาวะสงครามและตกเป็น
ยุทธภูมิโดยตรงของสงครามนั้น

(1) การเศรษฐกิจของประเทศเล็กดังกล่าวนั้น ก็ต้อง
เปลี่ยนจากสภาพสันติ ไปเป็นเศรษฐกิจระหว่างสงคราม อาทิ
การคลัง การค้า การอุตสาหกรรม การเกษตรและสาขาเศรษฐกิจ
ต่างๆ ก็ต้องดำเนินตามแผนของสงคราม ดังนั้น การพัฒนา
ทางเศรษฐกิจของประเทศเล็ก ก็จะต้องหยุดยั้งลง ในระหว่าง
สงครามและแม้ว่าสงครามสิ้นสุดลงแล้ว และสมมุติว่าประเทศ
เล็กดังกล่าวเป็นฝ่ายชนะสงคราม แต่การฟื้นฟูประเทศเล็กที่ชนะ
สงครามก็ต้องใช้เวลาอีกหลายปี ถ้าสมมุติว่าประเทศเล็กดังกล่าว
เป็นฝ่ายแพ้สงคราม ก็จะต้องใช้เวลาช้านานกว่าประเทศชนะ
สงครามในการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ

ส่วนประเทศมหาอำนาจที่เป็นตัวการยุบประเทศเล็กอยู่
เบื้องหลังนั้น มิได้ตกอยู่ในภาวะสงครามและเป็นยุทธภูมิโดย
ตรงของสงครามนั้น จึงมีโอกาพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศ
ตนให้ทันสมัยได้ทุกอย่าง

(2) ผลผลิตทางเศรษฐกิจของประเทศเล็กดังกล่าวนี้
ต้องลดลงตามลำดับแห่งการยึดเยื้องของสงครามเพราะเหตุดังต่อไปนี้

(ก) สถานที่การผลิตซึ่งแม้มิใช่อาคารหรือ โรงงานก็ตาม เช่นที่นา นั้น ถ้ามีการรบในที่นา ชาวนาก็ไม่อาจปลูกข้าวในที่นาได้ หรือข้าวที่ชาวนาปลูกไว้แล้วก็จะถูกทหารของทั้งสองฝ่ายที่รบกันนั้น เหยียบย่ำให้เสียหาย หรือที่นาได้ปลอดจากการถูกเหยียบย่ำดังกล่าว ข้าวซึ่งงอกงามจนตรวงที่จะเก็บเกี่ยวได้แล้ว แต่ถ้าการรบได้เกิดขึ้นในที่นา หรือบริเวณที่นา นั้น ชาวนาก็ไม่อาจเก็บเกี่ยวข้าวได้

ส่วนประเทศมหาอำนาจที่มีอาณาเขตต์กว้าง ใหญ่ นั้น นอกจากไม่ตกอยู่ในภาวะสงครามและเป็นยุทธภูมิแล้ว ก็สามารถทำการผลิตอาหารของตนได้ตามปกติ

(ข) การทำสงครามระหว่างประเทศนั้น มิใช่ใช้เพียงทหารประจำการตามอัตราปกติเท่านั้น หากจำเป็นต้องระดมทหารกองหนุนและกองเกินอัตราเข้าประจำการด้วย เมื่อต้องระดมทหารกองหนุนและกองเกินอัตราเข้าประจำการแล้ว ก็ทำให้ประเทศเล็กที่ทำสงครามแทนประเทศมหาอำนาจนั้น ขาดแรงงานในการผลิตอาหารและเครื่องอุปโภคบริโภค ราษฎรได้รับความอึดอัดขาดแคลน จึงต่างกับพลเมืองของประเทศมหาอำนาจที่เป็นตัวการคอยยุ่งอยู่เบื้องหลัง ซึ่งยังคงดำเนินการผลิตต่อไปตามปกติได้

(ค) อาคารบ้านเรือน, โรงงาน, การคมนาคม, เครื่องมือการผลิต ฯลฯ ตกเป็นเป้าหมายแห่งการทำลายโดยศาสตราวุธซ้ำศึก ทั้งนี้เป็นการถูกตัดกำลังในการผลิตทางเศรษฐกิจ ส่วนอาคารบ้านเรือน โรงงาน การคมนาคม วิสาหกิจ ฯลฯ ของประเทศมหาอำนาจที่เป็นตัวชูองอยู่เบื้องหลังนั้น มิได้ตกเป็นเป้าหมายแห่งการทำลายโดยศาสตราวุธของซ้ำศึก

(ง) ประเทศต่าง ๆ ในโลกนี้ มิอาจมีวัตถุประสงค์และมิอาจสามารถผลิตปัจจัย ในการครองชีพ ได้โดยลำพัง ให้ครบถ้วนทุก ๆ อย่าง ๆ ดังนั้นจึงต้องมีการค้าแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างกัน

ท่านผู้ใดที่ศึกษาเรื่องสงครามเศรษฐกิจหรือกฎหมายระหว่างประเทศ ก็ทราบหรือควรทราบถึงวิธีการที่คู่สงครามใช้ “บล็อกเชต” (BLOCKADE) คือการปิดล้อมคมนาคมทางบกหรือทางเรือ เพื่อมิให้ฝ่ายปรบักษ์ทำการขนส่งคนและสินค้าแลกเปลี่ยนกับประเทศภายนอกได้ อันเป็นผลทำลายการเศรษฐกิจของฝ่ายปรบักษ์ ซึ่งผลผลิตภายในประเทศที่เคยส่งไปขายแลกเปลี่ยนในต่างประเทศก็ถูกชะงักลง ส่วนผลผลิตที่ทำไม่ได้เองโดยต้องสั่งซื้อจากต่างประเทศก็ขาดแคลน ฯลฯ

ส่วนประเทศมหาอำนาจที่เป็นตัวการคอยยุยงประเทศเล็กอยู่เบื้องหลังนั้น มิได้ตกอยู่ในภาวะสงคราม จึงไม่ถูกปิดล้อมกมนาม (BLOCKADE) ดังกล่าว

(3) เมื่อผลผลิตทางเศรษฐกิจของประเทศเล็กดังกล่าว ตกต่ำ และการแลกเปลี่ยนสินค้ากับประเทศภายนอกก็ถูกขัดขวาง โดยการปิดล้อมการกมนาม ราษฎรของประเทศเล็กก็ได้รับความอึดอัดขาดแคลน ฉะนั้น ประเทศเล็กก็ต้องใช้ระบบปันส่วน (RATION) อาหารและเครื่องบริโภคอุปโภค ซึ่งราษฎรแต่ละคนจะได้รับน้อยกว่าในยามปกติ

(4) ประเทศต่างๆ ในโลกปัจจุบันนี้ ยังใช้เงินตราหรือธนบัตรเป็นเครื่องหมายแสดงค่าของวัตถุสิ่งของและแรงงาน และใช้เงินตราหรือธนบัตรเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน ยกเว้น “ประเทศกัมพูชาประชาธิปไตย” (DEMOCRATIC KAMPUCHEA) ซึ่งนายพลพตักบ๊วกเป็นประมุข ยกเลิกระบบเงินตราหรือธนบัตร อันเป็นระบบใหม่โดยเฉพาะของประเทศนั้น

ฉะนั้นถ้าประเทศเล็กที่เป็นตัวแทนของประเทศมหาอำนาจ ยังคงใช้ระบบเศรษฐกิจที่ใช้เงินตราหรือธนบัตร ไซ้

ท่านที่มี โอกาสศึกษาค่าของเงินตรา ในประเทศที่ต้องทำสงคราม ก็ะทราบถึงเรื่องเงินตราที่ต้องเสียมค่าลงเรื่อย ๆ ขนาดไหน ตามความเสื่อมของการเศรษฐกิจดังกล่าวใน (2) และ (3) ถ้า ท่านผู้ใดไม่มีโอกาสศึกษาตัวอย่างของต่างประเทศ ก็ขอให้สอบถามผู้ใหญ่ของท่านที่ยังมีชีวิตอยู่เคยเห็นสภาพของประเทศไทยตั้งแต่ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 นั้น ก็อาจชี้แจงให้ท่านทราบได้ว่า เมื่อก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 นั้น เงินบาทมีค่าซื้อสิ่งของได้เพียงใด และภายหลังสงครามนั้นแล้วค่าของเงินบาทต้องลดลงเพียงใด

(5) ยังมีอีกหลายประการที่ประเทศเล็กที่เป็นตัวแทนของประเศมหาอำนาจในการทำสงครามนั้น ได้รับความเสียหายยิ่งกว่าประเศมหาอำนาจ ที่เป็นตัวการคอยยุยง อยู่เบื้องหลังนั้น ซึ่งท่านที่สนใจก็อาจศึกษาเทียบเคียงกับราษฎรไทยในระหว่างสงครามได้ โดยสอบถามจากบุคคลที่อยู่ในประเทศไทยในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งยังมีชีวิตอยู่ในปัจจุบันนี้ ให้ชี้แจงประสบการณ์เศรษฐกิจระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 นั้นว่า ราษฎรไทยส่วนมากได้รับความเดือดร้อนขนาดไหน ยกเว้นบุคคลที่เป็นพ่อค้าหากินร่ำรวยจากผลแห่งสงคราม ก็พอใจที่จะแสวง

หากำไรจากความเดือดร้อนของราษฎรนั้น บุคคลดังกล่าวจึงต้องการให้มีสงครามอีก และจะไม่ยอมบอกแก่ชนรุ่นหลังให้ทราบความจริงถึงการที่ราษฎรส่วนมากได้ประสบความเดือดร้อน

- 3 -

ตามปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในหลายบริเวณแห่งโลกนี้ ประเทศเล็กที่ตกเป็นตัวแทนของบางประเทศมหาอำนาจในการทำสงครามนั้น ก็คือประเทศเล็กสองประเทศหรือหลายประเทศที่มีเขตแดนติดต่อกันในบริเวณหนึ่ง ความขัดแย้งระหว่างประเทศเล็กดังกล่าว อาจมีขึ้นเกี่ยวกับกรณีชายแดนของประเทศเล็ก ๆ นั้น หรือเกี่ยวกับสงครามภายใน (CIVIL WAR) ของประเทศเล็กหนึ่งซึ่งมีการรบไล่ขยายแดนอีกประเทศหนึ่ง บุคคลชั้นนำแห่งบางประเทศหรือหลายประเทศมหาอำนาจ ที่มีความขัดแย้งกันรุนแรงดังกล่าวในข้อ 1 และข้อ 2 นั้น จึงใช้วิธียุยงให้ประเทศเล็กดังกล่าวขัดแย้งระหว่างกันรุนแรงขึ้น แทนที่จะช่วยระงับความขัดแย้งระหว่างประเทศเล็กโดยสันติวิธี หรือจำกัดสงครามนั้นไว้เฉพาะท้องถิ่นนั้น ๆ

บุคคลชั้นนำแห่งมหาอำนาจหนึ่งก็คือ โอกาสสนับสนุนประเทศเล็กหนึ่ง ส่วนบุคคลชั้นนำอีกมหาอำนาจหนึ่งก็สนับสนุนประเทศเล็กอีกประเทศหนึ่ง การแก้ความขัดแย้งระหว่างประเทศ

เล็กโดยสันติวิธีจึงเป็นไปได้ยากยิ่งขึ้น สงครามเย็น (COLD WAR) ระหว่างประเทศเล็กรวมทั้งสงครามประสากก็ทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น ถึงขนาดที่ก่อให้เกิดสงครามร้อนระหว่างประเทศเล็กที่ตกเป็นตัวแทนทำสงคราม ตามความต้องการของประเทศมหาอำนาจที่คอยยุยงสนับสนุนอยู่เบื้องหลัง

บุคคลชั้นนำแห่งประเทศมหาอำนาจ ปฏิบัติเพื่อให้ประเทศเล็กดังกล่าวเป็นตัวแทนทำสงครามนั้น โดยวิธีดังต่อไปนี้

3.1

(1) ประเทศมหาอำนาจดังกล่าว ใช้รัฐบาลของประเทศเล็กซึ่งอยู่ใต้อิทธิพลของตน ก่อสงครามต่ออีกประเทศเล็กหนึ่ง ซึ่งอยู่ใต้อิทธิพลของอีกประเทศมหาอำนาจหนึ่ง

(2) ถ้าหากรัฐมนตรีทุกคนหรือส่วนมากของประเทศเล็กไม่อยู่ใต้อิทธิพลของประเทศมหาอำนาจ ประเทศมหาอำนาจดังกล่าว ก็แสวงหารัฐมนตรีส่วนน้อยในรัฐบาลของประเทศเล็กนั้น ประกอบเป็น "กลุ่มบีบบังคับ" (PRESSURE GROUPS) ภายในรัฐบาลนั่นเอง เพื่อปฏิบัติการใดๆ ที่ทำให้รัฐบาลของประเทศนั้น จำต้องดำเนินตามแนวทางของประเทศมหาอำนาจ ซึ่งเป็นผู้บงการ "กลุ่มบีบบังคับ" นั้น

(3) ประเทศมหาอำนาจดังกล่าว จัดวาง “กลุ่มบีบบังคับ” ขึ้นหลาย ๆ กลุ่มในหมู่มชนที่มีอิทธิพล ทางเศรษฐกิจ ทางการเมือง ทางวัฒนธรรม (รวมทั้งการศึกษา) ฯลฯ เพื่อจูงใจบุคคลอื่น ๆ ในประเทศเล็กให้หลงเชื่อตามแนวทางของประเทศมหาอำนาจซึ่งเป็นผู้บงการ “กลุ่มบีบบังคับ” (PRESSURE GROUPS) นั้น และเพื่อใช้หมู่มชนและบุคคลที่หลงเชื่อนี้เป็นพลังในการ “บีบบังคับ” (PRESSURE) ทางตรงและทางอ้อมต่อรัฐบาลของประเทศเล็กนั้น ให้ดำเนินตามแนวทางของประเทศมหาอำนาจผู้บงการ

(4) ประเทศมหาอำนาจดังกล่าว จัดวาง “ตัวแทนก่อเรื่อง” (ภาษาฝรั่งเศสเรียกว่า “AGENT PROVOCATEUR” ออกสำเนียง “อาซองโปรโวกาเตอร์” ซึ่งพจนานุกรมเวบสเตอร์ได้นำคำฝรั่งเศสนั้นมาใช้ในภาษาอังกฤษด้วย) คือบุคคลที่ประเทศมหาอำนาจใช้ให้แฝงเข้าไปในหมู่มชนต่าง ๆ แสดงความเห็นอกเห็นใจว่าประเทศเล็กนั้น ๆ จะถูกรุกรานจากประเทศเล็กอีกประเทศหนึ่ง บุคคลดังกล่าวก็ใช้วิธีต่าง ๆ เพื่อก่อเรื่องให้เกิดขึ้นกับประเทศเล็กอีกประเทศหนึ่งนั้น เปรียบประจุกวิธีที่คำพัง

เผยไทยโบราณเรียกว่า “**เสียมเขาควางให้ชนกัน**” หรือ “**บัน
หัวจิ้งหรีดให้กัดกัน**”

(5) ประเทศมหาอำนาจทั้งกล่าว จัดตั้ง “**ตัวแทน
โฆษณาชวนเชื่อ**” อันเป็นการใช้ยุทธวิธีจิตวิทยา (Psychological tactics) เพื่อยุบยั้งบุคคลชั้นนำและบุคคลจำนวนมากแห่งประเทศเล็กให้หลงเชื่อ และตกเป็นตัวแทนของประเทศมหาอำนาจในการทำสงคราม ซึ่งจะกล่าวต่อไปในข้อ 3.2

3.2

(1) เครื่องมือที่ “**ตัวแทนโฆษณาชวนเชื่อ**” ของประเทศมหาอำนาจสามารถใช้คือ สิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ, วิทยุ, โทรทัศน์, วิทยุกระจายเสียงตลอดจนสร้างข่าวลือเปรียบประดุจ “**หนังสือพิมพ์ปาก**” ฯลฯ

(2) เนื้อเรื่องซึ่งตัวแทนโฆษณาชวนเชื่อเผยแพร่นั้นก็จะเป็นไปตาม “**ยุทธวิธีจิตวิทยา**” ที่ถือเอาผลที่จะได้ตามเป้าหมายเป็นสำคัญ คือ การทำให้บุคคลชั้นนำและบุคคลจำนวนมากแห่งประเทศเล็กหลงเชื่อ และตกเป็นตัวแทนของประเทศมหาอำนาจในการทำสงคราม ดังนั้น เนื้อเรื่องแห่งการโฆษณาชวนเชื่อจึงไม่คำนึงถึงความเป็นจริง คืออาจเป็นเรื่องหลอกหลวง,

เรื่องบิดเบือนความจริง, เรื่องความเท็จส่วนมากปนเจือกับความ
จริงส่วนน้อย ฯลฯ ที่สามารถทำให้บุคคลชั้นนำและบุคคลจำนวน
พอสมควรแห่งประเทศเล็กหลงเชื่อได้นำไปใช้ ได้แก่ยุทธวิธี
จิตวิทยาแห่งการโฆษณาชวนเชื่อ

(3) ถ้าท่านผู้ใดวิเคราะห์วิจารณ์เนื้อเรื่องแห่งการ
โฆษณาชวนเชื่อ นั้น โดยอาศัยหลักวิทยาศาสตร์แห่งการวิเคราะห์
วิจารณ์เอกสารทางประวัติศาสตร์และวรรณคดี (Scientific In-
vestigation of Historical and Literary Documents)
ประกอบด้วยจิตใจวิทยาศาสตร์ 6 ประการ คือ จิตใจสังเกต,
จิตใจมาตรการ, จิตใจค้นคว้าหลักฐานและเหตุผล, จิตใจ
วิเคราะห์วิจารณ์, จิตใจปราศจากอคติ, จิตใจที่มีความคิดเป็น
ระเบียบ, แล้วท่านก็จะสามารถพบว่า เนื้อเรื่องแห่งการโฆษณา
ชวนเชื่อ นั้น เป็นเรื่องหลอกลวง, เรื่องบิดเบือนความจริง,
เรื่องเท็จส่วนมากเจือปนกับความจริงส่วนน้อย ฯลฯ ดังที่ข้าพเจ้า
กล่าวใน (2) ข้างบนนั้น

ปัญหาที่ว่า เมื่อเนื้อเรื่องแห่งการโฆษณาชวนเชื่อมี
ลักษณะดังกล่าวนี้แล้ว เหตุใดบุคคลชั้นนำหรือบุคคลจำนวน
หนึ่งแห่งประเทศเล็กจึงหลงเชื่อคำโฆษณาชวนเชื่อของตัวแทน

ประเทศมหาอำนาจ อันเป็นเหตุให้ประเทศเล็กตกเป็นตัวแทน
ทำสงครามแทนประเทศมหาอำนาจได้ ?

ปัญหาดังกล่าว เกิดขึ้นทำนองเดียวกับปัญหาที่มีผู้ข้อง
ใจว่า ในประเทศเยอรมันสมัยฮิตเลอร์นั้น ชาวเยอรมันที่มีการ
ศึกษาชั้นสูงก็มีจำนวนมาก แต่เหตุใดจึงหลงเชื่อคำโฆษณาชวน
เชื่อของฮิตเลอร์ และยอมทำตามฮิตเลอร์อย่างหลับหูหลับตา ?

ฮิตเลอร์ได้วางแผนและหลักโฆษณาชวนเชื่อ ไว้ในหนังสือชื่อ “ไมน์แคมฟ์” (Mein Kampf) ซึ่งพวกเผด็จการนาซีถือเป็นคัมภีร์ศักดิ์สิทธิ์ของเขานั้น หมวกที่ว่าด้วยการโฆษณาชวนเชื่อ มีใจความว่า การโฆษณาชวนเชื่อ จะต้องถือเป็นเพียงระดับของคนที่มีสติปัญญาต่ำที่สุด หมายความว่า ชาวเยอรมันสมัยนั้นมีการศึกษาชั้นสูง คือ มีปัญญาจากการเรียนรู้เป็นจำนวนมาก แต่ถ้าใช้ปัญญาอย่างเดียวโดยไม่ประกอบกับ “สติ” ก็หลงเชื่อคำโฆษณาชวนเชื่อได้

ฉะนั้น ในปัจจุบันนี้ บุคคลชั้นนำและบุคคลจำนวนพอสมควรของประเทศเล็ก ที่มีได้ใช้ปัญญาประกอบด้วย “สติ” ก็อาจตกหลุมหลงเชื่อ คำโฆษณาชวนเชื่อของตัวแทนประเทศมหาอำนาจ แล้วผลัดกันให้ประเทศเล็กของตนต้องตกเป็นตัวแทนของประเทศมหาอำนาจในการทำสงคราม

(4) กลวิธีของตัวแทนประเทศมหาอำนาจมีมากมาย ที่จะทำให้ผู้ได้ยินได้ฟังได้อ่านคำโฆษณาชวนเชื่อ หลงเข้าใจผิด เรื่องที่ตัวแทนโฆษณานั้นว่าเป็นความจริง อาทิ ได้จัดให้มีตัวแทนโฆษณาชวนเชื่อไว้หลาย ๆ สาย ซึ่งทุก ๆ สายก็โฆษณาชวนเชื่อเรื่องทำนองเดียวกัน ทำให้ผู้ได้ยินได้ฟังได้อ่านคำโฆษณาชวนเชื่อหลาย ๆ สายนั้น หลงเข้าใจผิดว่ามีบุคคลจำนวนมากที่เห็นว่า เรื่องนั้น ๆ เป็นความจริง และยิ่งตัวแทนโฆษณาชวนเชื่อเป็นชาวต่างประเทศด้วยแล้ว ก็ยิ่งทำให้ผู้ได้ยินได้ฟังได้อ่าน ซึ่งนิยมว่าเรื่องใดที่ชาวต่างประเทศเขียนหรือบอกเล่า นั้น เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เชื่อถือได้นั้น หลงเชื่อว่าเรื่องที่โฆษณาชวนเชื่อนั้นเป็นความจริง แต่พวก็แท้แล้ว ก็เป็นเรื่องที่นำมาจากบุคคลชั้นนำ หรือเจ้าหน้าที่ผู้ใหญ่คนเดียวหรือจำนวนน้อยของประเทศมหาอำนาจที่วางแนวทางไว้ เพื่อจูงใจบุคคลชั้นนำหรือบุคคลจำนวนพอสมควรแห่งประเทศเล็กให้หลงเชื่อ เพื่อผลักดัน ประเทศเล็กให้เป็นผู้ทำสงครามแทนประเทศมหาอำนาจนั้น ๆ ฯลฯ

(5) ตัวแทนโฆษณาชวนเชื่อของประเทศมหาอำนาจ

จัดสรรเอาเรื่องหลอกลวง, เรื่องบิภเป็นอนความจริง, เรื่องความ
เท็จส่วนมากที่ปะปนความจริงส่วนน้อย, ชนิดที่เร่งเร้าใจให้
บุคคลเกิดสภาพทางจิตซึ่งในทางพุทธศาสนาเรียกว่า “อกุศลมูล”
(Root of evils) 3 ประการ อันได้แก่ “โลภะ, โทสะ, โมหะ”

(ก)

“โลภะ” (Lobha) หมายความว่า “ความอยากได้ไม่
รู้จักพอ” ถ้านำมาประยุกต์แก่การยุ้งบุคคลชั้นนำหรือบุคคล
จำนวนหนึ่งแห่งประเทศเล็กแล้ว ก็ได้แก่การยุ้งให้บุคคลนั้น ๆ
มีความอยากได้ดินแดนของชาติอื่นมาเป็นของตน หรืออยู่ใต้
อิทธิพลของตนโดยไม่รู้จักพอเท่าที่มีอยู่แล้ว

(ข)

“โทสะ” (Dosa) หมายความว่า “ความโกรธแค้น
ขุ่นเคือง” ซึ่งถ้านำมาประยุกต์แก่การยุ้งบุคคลชั้นนำหรือ
บุคคลจำนวนหนึ่งแห่งประเทศเล็กแล้ว ก็ได้แก่การยุ้งให้บุคคล
นั้น ๆ เกิดความโกรธแค้นขุ่นเคืองประเทศเล็กอีกประเทศหนึ่ง
ที่ขัดแย้งเฉพาะเรื่องชายแดนกับประเทศตน ซึ่งเป็นเรื่องที่

สามารถเจรจาตกลงกันได้โดยสันติวิธีนั้น ให้หลงเข้าใจใจผิดว่า
จะต้องแก้ไขโดยทำสงครามกับประเทศเล็กอีกประเทศหนึ่งนั้น

(ค)

“โมหะ” (Moha) หมายความว่า “ความหลงเขื่องม
งาย” ซึ่งเกิดจาก “สติปัญญาทึบ” (Dullness of mind and
Soul), ความหลงเชื่อผิดจากสภาพที่เป็นจริง (Delusion), ความ
เข้าใจปะปนยุ่งเหยิง (Bewilderment), ความหลงเชื่อจากความ
ตื่นเต้นโดยปราศจากเหตุผลตามความเป็นจริง (Infatuation),
ความหลงเชื่อจากการมองเห็นภาวะลง ๆ เลื่อน ๆ ในขณะที่สภาพ
จิตไม่ปกติ (Hallucination)

ถ้านำมาประยุกต์แก่การยุบบุคคลชั้นนำหรือบุคคลจำนวน
หนึ่งในประเทศเล็กแล้ว ก็ได้แก่การยุบให้บุคคลนั้น ๆ เกิด
ความหลงเชื่อว่าประเทศของตนกำลังจะถูกประเทศเล็กอีกประ-
เทศหนึ่งยกทัพมายึดครอง ทั้ง ๆ ที่ประเทศเล็กที่ถูกอ้างว่าจะ
ทำการรุกรานนั้น มีพลเมืองและมีกำลังทหารน้อยกว่า และ
ขาดเสบียงอาหารที่จะเลี้ยงกองทัพและพลเมืองของประเทศเล็กที่

จะทำการรุกรานนั้น บุคคลที่หลงเชื่อจึงผลักดันประเทศเล็กของตนให้ ขอความช่วยเหลือ มหาอำนาจประเทศใดประเทศหนึ่ง และยอม เป็นตัวแทน ของมหาอำนาจประเทศนั้น ในการทำสงคราม.

— 5 —

ทางรอดของประเทศไทย

(บทความนี้ท่านปรีดี ฯ ได้เขียนให้คณะกรรมการ
นิสิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นำลงพิมพ์
ในหนังสือที่ระลึกวันที่ 10 ธันวาคมที่คณะกรรมการดังกล่าว
จัดทำขึ้น)

สวัสดิ์คัมมายัง คณะกรรมการนิสิต คณะนิติศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผมได้รับจดหมายจากสภานิติกรของท่าน ขอให้ผมเขียนบทความในหัวข้อเรื่อง “ทางรอดของสังคมไทย” เพื่อนำลงในหนังสือที่ระลึกซึ่งคณะของท่านจะพิมพ์เนื่องในโอกาส 10 ธันวาคม ปีนี้ เรื่องทำนองเดียวกันนี้ ผมได้กล่าวไว้ในที่ประชุมนักเรียนไทยในฝรั่งเศส, อังกฤษ, เยอรมัน ซึ่งหนังสือพิมพ์ “ประชาชาติรายวัน” ได้ลงพิมพ์ปาฐกถาซึ่งผมแสดงที่ฝรั่งเศสและ “ประชาธิปไตย” ได้ลงพิมพ์ปาฐกถาของผมซึ่งแสดงที่อังกฤษตอนหนึ่ง นอกจากนี้ยังมีผู้พิมพ์เป็นจุลสาร ฉะนั้น ผมจึงขอสอนองครักษ์ท่านเพียงเขียนหัวข้อโดยสังเขป เพื่อประกอบการพิจารณาของท่านในการที่จะหาทางรอดของประเทศไทย ดังต่อไปนี้คือ

1. ก่อนที่จะพิจารณาหาทางรอดของสังคมไทยนั้น ขอให้ท่านทั้งหลายศึกษาค้นคว้าหาข้อเท็จจริงว่า สังคมไทยในปัจจุบันนี้ต้องประสบภัยอันตรายขนาดใดบ้าง ซึ่งถ้าปล่อยให้ไปตามยถากรรมไซ้ สังคมไทยที่เป็น “สังคมชาติ” (National Society) ของมวลชาวไทย ก็จะไม่รอดพ้นจากการเสื่อมแล้วจะ

สลายในที่สุด ครั้นได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องแล้ว จึงศึกษาค้นคว้า
หาวิธีที่เหมาะสมแก่สภาพ, ท้องที่, กาละ ของสังคมไทยเพื่อให้
สังคมชาติของเราดำรงความเป็นเอกราชสมบูรณ์ และมวลราษฎร
ไทยมีความสุขไปบุลย์โดยปราศจากการกดขี่เบียดเบียน ระหว่าง
มนุษย์กับมนุษย์

2. ผมขอเสนอให้ท่านคำนึงถึงภัยอันตรายที่สังคมไทย
เผชิญอยู่ในปัจจุบันนี้ 4 ประการ คือ

ประการที่ 1 ภัยอันตรายจากการคุกคามเอกราชสมบูรณ์ ของชาติ

การคุกคามเอกราชของชาติมีหลายแบบ อาทิ

แบบที่ 1. ต่างชาติยกกองทัพรุกรานประเทศไทยโดยตรง หรือโดยได้รับความยินยอมจากผู้ที่มีอำนาจรัฐในสังคมไทย

เช่น กองทหารอเมริกันที่เข้ามาตั้งอยู่ในประเทศไทยโดยมีสิทธิ
พิเศษซึ่งเรียกตามภาษากฎหมายระหว่างประเทศว่า "Extra-
territoriality" ซึ่งเคยแปลเป็นไทยว่า "สภาพนอกอาณาเขต"
อันทำให้ชาติไทยต้องเสียอธิปไตยสมบูรณ์ อาทิ ทหารต่างชาติ
ทำผิดในดินแดนไทยก็ไม่ต้องขึ้นศาลไทย และได้รับการยกเว้น
ไม่ต้องเสียภาษีอากรรวมทั้งภาษีศุลกากร ฯลฯ

แบบที่ 2. ต่างชาติมิได้ยกกองทัพมารุกรานหรือเข้ามาตั้งอยู่ในประเทศไทยโดยตรง แต่ให้อำนาจเศรษฐกิจ, หรือการเมือง, หรือวัฒนธรรม (รวมทั้งวรรณคดี), อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง, ทำให้สังคมไทยต้องตกอยู่ภายใต้อำนาจหรืออิทธิพลของต่างชาตินั้น ๆ

แบบที่ 3. ต่างชาติส่งจารชนเข้ามาแทรกซึมในกระทรวงทบวงกรมและสถาบันต่าง ๆ โดยให้เงินหรือประโยชน์เป็นสินจ้างในการซัดเขียนหรือโฆษณาหรือเล่ห์กลต่าง ๆ เพื่อจูงใจให้บุคคลบางส่วน ตกอยู่ใต้อำนาจหรืออิทธิพลของต่างชาตินั้น ๆ

บุคคลย่อมมีเสรีภาพที่จะอาศัยคำสอนของลัทธิใด ๆ ที่เห็นว่า เป็นสัจจะนั้น เป็นหลักในการวิเคราะห์ความขัดแย้งระหว่างชนชั้นของสังคมไทย แต่จะต้องไม่มุ่งเฉพาะการต่อสู้ระหว่างชนชั้นเพียงเรื่องเดียวเท่านั้น ก็จะต้องไม่ละเลยคำนึงถึงการรักษาความเป็นเอกราชสมบูรณ์ของชาติไทยให้ดำรงคงไว้ทั้งทางนิเทศน์และพฤตินัย

ประกาศที่ 2 ภัยอันตรายจากการที่ราษฎรไทยส่วนมากถูกกดขี่เบียดเบียนทางเศรษฐกิจ

สังคมใดที่จำนวนพลเมืองส่วนข้างน้อยมีความไพบุลย์

ด้วยการกดขี่เบียดเบียนพลเมืองส่วนข้างมากที่ต้องตกทุกข์ได้ยาก
แสนสาหัส พลเมืองส่วนมากที่เป็นกระดูกสันหลังของประเทศ
นั้นก็ไม่มีสมรรถภาพพอที่จะเป็นพลังในการรักษาความเป็นเอก-
ราชของชาติไว้ได้ สังคมนั้นก็จะเสื่อมสลายไป

ฉะนั้น ผมจึงขอให้ท่านทั้งหลายศึกษาค้นคว้าข้อเท็จจริง
ว่าพลเมืองประเภทใดบ้างที่เป็นฝ่ายทำการกดขี่เบียดเบียน และ
ประเภทใดที่เป็นฝ่ายถูกกดขี่เบียดเบียน อีกทั้งพิจารณาขนาด
ของการกดขี่เบียดเบียนนั้นหนักหรือเบาอย่างไร การพิจารณา
เรื่องนี้เกี่ยวกับการจำแนกบุคคลออกเป็นประเภทต่าง ๆ ตาม
ฐานะและวิถีดำรงชีพ

เดิมคนไทยเรียกประเภทบุคคลที่แตกต่างกันเช่นนั้นตาม
มูลศัพท์บาลีสันสกฤตว่า “วรรณะ” ต่อมาเมื่อคำรายุโรปและ
จีนได้แพร่หลายเข้ามาในประเทศไทยก็เกิดความนิยมเรียกประเภท
ของบุคคลที่แตกต่างกันเช่นนั้นว่า “ชนชั้น” ซึ่งแปลคำอังกฤษ
“Class” (คลาสส์) หรือภาษาจีน “เจียจี้”

ปัจจุบันนี้มีบทความมากมายที่กล่าวถึงการจำแนกชนชั้น
ของสังคมไทย รวมทั้งบทความที่ผมเขียนไว้ในหนังสือเรื่อง
“ความเป็นอนิจจังของสังคม” และ “การวิเคราะห์สังคมสยาม
ตาม กฎ ธรรม ชาติ แห่ง ความ ชัด แฉง เกลือ่น ไหว เปลี่ยน แปลง

(ตสสารธรรมประติการและวิวรรตการ)” อันเป็นเรื่องที่ผมได้
แสดงไว้ในที่ประชุมของนักเรียนไทยในสหพันธรัฐเยอรมันเมื่อ
พ.ศ. 2517 ต่อมานิตยสาร “มหाराษฎร์” ได้นำลงพิมพ์ส่วน
มากแล้วต่อไปผมจะได้ปรับปรุงพิมพ์เป็นเล่ม ขอให้ท่านทั้งหลาย
รับบทความของผู้อื่นและของผมเกี่ยวกับเรื่องจำแนกชนชั้นไว้ปะ
กอบการพิจารณา แล้ววินิจฉัยตามที่ท่านเห็นว่าตรงกับสภาพจริง
ของสังคมไทย ✓

ผมขอให้ข้อสังเกตว่าทฤษฎีโคเป็นวิทยาศาสตร์สังคมนั้น
ก็เพราะทฤษฎีนั้นนำกฎวิทยาศาสตร์ธรรมชาติมาประยุกต์แก้ความ
ขัดแย้งทางเศรษฐกิจซึ่งเป็นรากฐานของสังคม และการเมืองกับ
วัฒนธรรม (รวมทั้งทรรศนคติ) ซึ่งเป็นโครงสร้างเบื้องบน
ของสังคม ความขัดแย้งนี้ทำให้สังคมเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลง
อย่างไม่หยุดยั้ง

ในทางชีววิทยาซึ่งเป็นสาขาหนึ่งของวิทยาศาสตร์ธรรม
ชาตินั้น จำแนกพืชและสัตว์ที่มีชีวิตออกเป็น “ตระกูล”
(Family), ตระกูลหนึ่ง ๆ จำแนกออกเป็น “ประเภท” (Genus),
ประเภทหนึ่ง ๆ จำแนกเป็น “ชนิด” (Species), ชนิดหนึ่ง ๆ
จำแนกออกเป็น “ชนิดปลีกย่อย” (Sub-Species)

ถ้าเรานำวิธีจำแนกสิ่งมีชีวิตทางชีววิทยามาใช้ในการจำแนกบุคคลที่มีฐานะและวิถีดำรงชีพต่างกัน เราก็อาจจำแนกบุคคลออกเป็น 2 จำพวก คือ จำพวกหนึ่งได้แก่บุคคลที่ทำการกตขี้เบียดเบียนคนส่วนมากของสังคม อีกจำพวกหนึ่งคือคนส่วนมากของสังคมที่ถูกกตขี้เบียดเบียน

✓ คนจำพวกหนึ่ง ๆ ก็จำแนกออกเป็น “ประเภท” ประเภทหนึ่ง ๆ ก็จำแนกออกเป็น “ชนิด”, ชนิดหนึ่ง ๆ ก็จำแนกออกเป็น “ชนิดปลีกย่อย” ✓

สังคมไทยปัจจุบันเป็นประเทศที่เรียกว่า “ประเทศกำลังพัฒนา” (Developing Country) หมายความว่า พลังการผลิต (Productive Forces) ซึ่งประกอบด้วยเครื่องมือการผลิต (Instruments of Production) พร้อมด้วยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และคนที่สามารถทำและใช้สิ่งเหล่านั้น กำลังพัฒนาจากวิธีการผลิตศักดินาที่ตกค้างอยู่เพื่อเข้าสู่พลังการผลิตสมัยใหม่ ความสัมพันธ์การผลิตทางเศรษฐกิจ (Relations of Economic Production) ตามระบบศักดินายังตกค้างอยู่ และมีความสัมพันธ์ตามระบบเศรษฐกิจทุนนิยมที่กำลังพัฒนา ฉะนั้น การจำแนกชนชั้นของสังคมไทยจึงต้องพิจารณาตามความสัมพันธ์แห่งเศรษฐกิจทั้งสอง
ัน

กล่าวโดยย่อ ชนชั้นในสังคมไทยปัจจุบันมีชนชั้นประเภท (Genus) ใหญ่ คือ ชนชั้นกรรมกร, ชนชั้นชาวนา, ชนชั้นนายทุนน้อย, ชนชั้นนายทุนกลาง, ชนชั้นเจ้าสมบัติ, (Bourgeoisie) ซึ่งเป็นนายทุนใหญ่สมัยใหม่ (Modern Capitalist Class) และมีประเภทนายทุนศักดินาที่ตกค้างอยู่

ถ้าเราตรวจอาการของสังคมเพียงประเภทใหญ่ของชนชั้นแล้ว ก็เปรียบประจุกตรวจอวัยวะส่วนใหญ่ของร่างกายเท่านั้นซึ่งยังไม่เพียงพอ ฉะนั้น ขอให้ท่านทั้งหลายศึกษาค้นคว้าจำแนกให้ถึงชนิดและชนิดปลีกย่อย เพราะอาการแห่งความขัดแย้งกันระหว่างชนชั้นหนักเบาต่างกันตามสภาพ, ท้องที่, กาละของแต่ละสังคม เช่น

ชนชั้นประเภทชาวนา ซึ่งเป็นพลเมืองส่วนข้างมากของสังคมไทยนั้น ในฐานะประเภทชาวนาก็มีส่วนคล้ายบางสังคมอื่น แต่ที่ท่านศึกษาค้นคว้าถึงชนิดและชนิดปลีกย่อยแล้ว ท่านจะพบว่า "มีลักษณะหลายอย่างที่แตกต่างกันกับหลายสังคม" เช่นชาวนาไทยชนิดยากจนที่ต้องเช่าที่ดินของผู้อื่นนั้นย่อมมีความขัดแย้งกับเจ้าที่ดินผู้ให้เช่าชนิดที่ซุกครีตค่าเช่า "แต่ชาวนายากจนไทยยังต้องถูกซุกครีตจากผู้ค้าข้าวเปลือกและเจ้าของโรงสีข้าวสภาพของชนชั้นชนิดชาวนาไทยยากจนจึงต่างกับสภาพของชนชั้นชนิดชาวนายากจนจีนสมัยที่ชนชั้นเจ้าที่ดินใหญ่ของจีนรวบอำ

นาจการให้เช่าที่ดิน, การค้าข้าวเปลือกและการสีข้าว, เข้าไว้ในกำมือของคน ฉะนั้น ชาวนาจีนยากจน (ก่อนปลดแอก) จึงใช้คำขวัญว่า “ต่อสู้เจ้าที่ดิน” ก็เป็นการเพียงพอแล้วที่จะต้องต่อสู้การขูดรีดเบียดเบียนทุกชนิด แต่คำขวัญนั้นยังคงไม่ถึงถึงการเบียดเบียนที่ชาวนายากจนไทยได้รับจากผู้ค้าข้าว และเจ้าของโรงสีข้าว แม้ชาวนากลางและชาวนารวยอันดับต่ำของสังคมไทย ซึ่งมีได้คำข้าวและไม่มีโรงสีข้าวของตนเองนั้น ก็ต้องถูกกดขี่เบียดเบียนจากนายทุนชนิดหลังนี้ด้วย” ถ้าท่านศึกษาค้นคว้าเปรียบเทียบคิดเป็นจำนวนเงิน ว่าชาวนาไทยต้องถูกเจ้าที่ดิน และนายทุนสองชนิดหลังนั้นกดขี่เบียดเบียนอย่างไรแล้ว ท่านทั้งหลายก็ย่อมจะเห็นได้ว่า ชาวนาถูกกดขี่เบียดเบียนจากนายทุนชนิดใดมากน้อยต่างกันอย่างไรร

ชนชั้นประเภทกรรมกร ก็มีหลายชนิดและชนิดปลีกย่อยที่ถูกกดขี่เบียดเบียนต่างๆ กัน อาทิ ชนชั้นชนิตกรรมกรที่ภาษาอังกฤษ, เยอรมัน, เรียกทับศัพท์ฝรั่งเศส “โพรเลตารียาต” (PROLETARIAT) ซึ่งเป็นคนทำงานในอุตสาหกรรมใหญ่ที่ถูกกดขี่และมีจิตสำนึกต่างกับคนงาน ในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก

ชนชั้นประเภทนายทุนน้อย ก็ต้องจำแนกเป็นชนิดและชนิดปลีกย่อยตามสภาพของสังคมไทยโดยเฉพาะ “เราจะถือ

เป็นสูตรสำเร็จไม่ได้ว่าถ้าเป็นชนชั้นประเภทนายทุนน้อยแล้ว ก็
เป็นมิตรของกรรมกรและชาวนากับพลเมืองไทยส่วนมาก ได้ทั้ง
หมด ขอให้ท่านทั้งหลายสอบถามความรู้สึกแท้จริงของกรรมกร
ชาวนาและพลเมืองไทยส่วนมากว่า เขาถูกกดขี่ขูดรีดเบียดเบียน
กดโกงจากนายทุนน้อยชนิตและชนิตปลีกย่อยไต่บ้าง แล้วขอให้
ท่านจำแนกนายทุนน้อยให้ถูกต้องตามที่กรรมกรชาวนาและพล-
เมืองไทยส่วนมากประสบ

อันที่จริงในต้นฉบับตำราวิทยาศาสตร์สังคมนั้น นายทุน
น้อยชนิตที่เป็นมิตรได้กับพลเมืองส่วนมากนั้น คือนายทุนน้อย
ชนิตที่ถูกแข่งขันจากนายทุนใหญ่ ซึ่งทำให้นายทุนน้อยชนิตนั้น
ต้องขาดทุนย่อยยับที่จะต้อง ตกจากฐานะนายทุนน้อยมาเป็นคน
ยากจน จึงเกิดจิตสำนึกที่จะเข้าร่วมกับกรรมกรชาวนา ส่วน
นายทุนน้อยชนิตที่ไม่ถูกนายทุนใหญ่ข่มเหงเช่นนั้น ก็จะเข้าร่วม
กับนายทุนใหญ่เพื่อแสวงหากำไรเลื่อนฐานะตนขึ้นเป็นนายทุน
กลางและนายทุนใหญ่ตามลำดับ ทั้งที่ท่านอาจสังเกตเองได้ว่า
นายทุนใหญ่ก็เริ่มมาจากเป็นนายทุนน้อยก่อน

ชนชั้นประเภทนายหนกลาง ก็จะต้องพิจารณาจำแนก
และชนิตปลีกย่อยทำนองชนชั้นประเภทนายทุนน้อย

ชนชั้นประเภทเจ้าสมบัติ ซึ่งเป็นนายทุนใหญ่สมัยใหม่
นั้นก็จำเป็นต้องจำแนกออกเป็นชนิต และชนิตปลีกย่อยต่าง ๆ

“บางชนิดก็เป็นเจ้าสมบัตร์กชาติประชาธิปไตย บางชนิดก็พัฒนา
ถึงขั้นเป็นนายทุนผูกขาดเป็นบรมธนาณูปภาพที่ทำการกดขี่เบียด
เบียนพลเมืองส่วนข้างมากแห่งสังคมไทย บางชนิดก็เป็นสมุน
ของนายทุนผูกขาดต่างชาติที่เป็นบรมธนาณูปภาพหรือจักรวรรดิ
นิยม”

ประกาศที่ ๓ กยันตรายจากการที่ราษฎรไทย ส่วนมากถูกกดขี่ทางการเมือง

หลักทั่วไปมีว่า “ชนชั้นใดมีอำนาจเศรษฐกิจ, ชนชั้น
นั้นก็อาศัยอำนาจเศรษฐกิจช่วยยึดครองอำนาจทางการเมืองเพื่อ
ประโยชน์แห่งชนชั้นของตนและพันธมิตรของตน” ฉะนั้น “รัฐ
ธรรมนูญซึ่งเป็นแม่บทแห่งระบบการเมืองและแห่งระบบสังคม
จึงเป็นไปตามความต้องการของชนชั้นนั้น ใช้กดขี่ราษฎรส่วน
มากของสังคมให้จำต้องปฏิบัติตาม” ซึ่งเป็นผลสะท้อนกลับไปยัง
รากฐานเศรษฐกิจคือรักษาและพัฒนาอำนาจเศรษฐกิจนั้น

แต่ ข้อยกเว้น จากหลักทั่วไปมีอยู่ว่า “ประเภทนายทุน
ต่าง ๆ นั้นก็มีชนิดและชนิดปลีกย่อยที่ได้พุงตนขึ้นสู่ระดับเข้าใจ
กฎวิวรรตการทั้งปวงของมนุษย์สังคม” จึงเห็นว่าอนาคตของสัง-
คมจะต้องตกอยู่ในกำมือของกรรมกร, ชาวนา, และราษฎรส่วน
มาก บุคคลชนิดและชนิดปลีกย่อยแห่งชนชั้นนายทุนส่วนหนึ่ง

จึงเสาะชนชั้นเดิมของตนเพื่ออุทิศตนรับใช้ราษฎรส่วนมากของ
สังคม” โดยสถาปนารัฐธรรมนูญที่เป็นประชาธิปไตยสมบูรณ์

“ขอให้ท่านทั้งหลายซึ่งเป็นปัญญาชนโปรดพิจารณาว่า
ส่วนมากของท่านอยู่ในชนชั้นนายทุนชนิโคโตบ้าง” เพราะเป็นที่
ทราบกันอยู่แล้วว่า “ตามระบบการศึกษาชั้นมัธยมและอุดมของ
สังคมไทยปัจจุบันนี้ กรรมกร, ชาวนายากจน และคนยากจน
ทั่วไปไม่มีเงินพอให้ลูกใช้จ่ายเล่าเรียนได้ ผู้ที่มีโอกาสเล่าเรียน
ได้ส่วนมากถึงชั้นมัธยมและอุดมนั้นก็อยู่ในชนชั้นนายทุนน้อย,
นายทุนกลาง, เจ้าสมบัติ” ดังนั้นท่านก็อาจเสาะชนชั้นเดิมของ
ท่านโดยอุทิศตนปฏิบัติเพื่อให้มีระบบการเมืองที่เป็นประชาธิปไตย
สมบูรณ์ทางนิตินัยและพฤตินัย

ประกาศที่ 4 ถิ่นตราจากราชการที่ราษฎรไทยส่วนมากถูก กรอกสมองด้วยทรศนคติที่ไม่ใช่ประชา ธิปไตยสมบูรณ์

ท่านทั้งหลายย่อมสังเกตได้ว่า ปัจจุบันนี้มีทรศนคติ
หลายอย่างโฆษณาแพร่หลายมาก

ฝ่ายชนชั้นประเภทนายทุนกับลูกสมุนก็เผยแพร่ทรศนคติ
เพื่อจูงใจให้ราษฎรผู้บริสุทธิ์หลงเชื่อเพื่อใช้เป็นหลักนำการปฏิบัติ
ซึ่งเป็นการสนับสนุนโดยตรงหรือโดยปริยายแก่อำนาจเศรษฐกิจ
และการเมืองของฝ่ายประเภทนายทุน

ส่วนพวกที่เรียกกันว่าก้าวหน้านั้นก็เผยแพร่ทฤษฎีซึ่งแต่ละพวกคิดว่าชนิดหรือชนิดปลีกย่อยของตนนั้นก้าวหน้า

“ถ้าราษฎรไทยส่วนมากถูกรอกสมองให้หลงเชื่อตามทฤษฎีที่มิใช่ประชาธิปไตยสมบูรณ์ไซ้ ภัยอันตรายก็เกิดขึ้นได้แก่สังคมไทย”

ผมจึงขอให้ท่านทั้งหลายพิจารณาทฤษฎีทุก ๆ อย่างแล้วพิจารณาว่า “อย่างใดเป็นประชาธิปไตยสมบูรณ์ถูกต้องตามกฎวิทยาศาสตร์สังคมที่ประยุกต์ได้เหมาะสมแก่สภาพ, ที่องที่, กาละ ของสังคมไทย”

3. เมื่อท่านทั้งหลายได้ศึกษาค้นคว้าข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างบนนั้นแล้ว ก็ขอให้ศึกษาค้นคว้าถึงวิธีที่จะทำให้ภัยอันตรายต่อสังคมไทยหมดไปเป็นขั้น ๆ “ตามสภาพ, ที่องที่, กาละ ของสังคมไทยโดยเฉพาะ” ขอให้คำนึงถึงภาษิตโบราณที่ว่า “ขั้นต้นไม้ที่เดียวสุดยอดไม่มีทางสำเร็จ” ภาษิตของจีนที่เทียบได้กับภาษิตไทยนั้นก็มีอยู่ว่า “การเดินให้ถึง 1000 ก้าว ก็ต้องตั้งต้นจาก 1 ก้าวก่อน”

ท่านทั้งหลายคงได้ทราบหรืออาจทราบว่า วิทยาศาสตร์สังคมให้คติไว้ว่า “ราษฎรเป็นผู้สร้างประวัติศาสตร์ของตน” และให้ถือ “มวลชนเป็นใหญ่” ดังนั้น “วิธีที่จะทำให้สังคมไทย

รอดพ้นจากภัยอันตรายต่าง ๆ นั้น ก็ต้องสุดแท้แต่ความถนัดของ
ราษฎรส่วนมากที่ถุกาตขี้เบียดเบียนแห่งสังคมต่าง ๆ ผู้ใดที่แม้มี
ความปรารถนาดีต่อมวลชน แต่ถ้าวไม่คำนึงถึงความถนัดของ
มวลชนไซ้ริ ความปรารถนาดีนั้นก็เป็ความนึกคิดที่เรียกว่า
“อัตวิสัย” (Subjectivism) และ “จิตนิยม” (Idealism) คือ
การนึกเอาเองตามวิสัยและจิตของตนซึ่งมิใช่ความปรารถนาดีทาง
“ภาวะวิสัย” (Objectivism)”

ผมขอคัดความตอนหนึ่งที่ผมกล่าวไว้ในบทความที่ลง
พิมพ์ในหนังสือที่ระลึกของชาวธรรมศาสตร์ในสหราชอาณาจักร
(อังกฤษ) ประจำ พ.ศ. 2518 ดังต่อไปนี้

“ผู้ที่มีความเป็นอยู่อย่าง ราษฎรซึ่งต้องการ ปลดเปลื้อง
ความกตขี้เบียดเบียนย่อมประสบพบเห็นว่าราษฎรในประเทศ
หนึ่ง ๆ มีความถนัดต่าง ๆ กัน ในระหว่างบุคคลที่เข้าลักษณะ
เป็นกรรมกรนั้น กรรมกรก็มีความถนัดในการทำงานต่าง ๆ
กัน ตามชนิดและชนิดปลีกย่อยของกรงาน เช่นกรรมกร
แบกหามก็ถนัดในการนั้น ส่วนกรรมกรในวิสาหกิจที่ใช้
เครื่องจักรกลสมัยใหม่ก็มีความถนัดต่างกับกรรมกรแบกหาม
ส่วนชาวนานั้นเล่าก็มีความถนัดในวิธีทำนาต่าง ๆ กัน ตาม
สภาพ, ท้องที่, กาละ เช่น ชาวนาไทยไม่ถนัดในการใช้
ปุ๋ยอุจจาระมนุษย์ แต่ชาวนาจีนมีความถนัดในการใช้ปุ๋ย

ชนิดนั้น แม้ในระหว่างชาวนาจีนด้วยกันแต่ก็ถนัดใช้ปุ๋ย
อุจจาระมนุษย์ต่างกันตามท้องที่ เช่น ชาวนาจีนบริเวณใกล้
กรุงปักกิ่ง ซึ่งผมเคยสังเกตการณ์หลายปีนั้น ก็เห็นว่าเขา
ถนัดใช้ปุ๋ยอุจจาระมนุษย์ที่ตากหรือผึ่งให้แห้งก่อน ส่วน
ชาวนาและชาวสวนผักบริเวณกว้างทุ่ง ถนัดใช้อุจจาระสด
โดยเขาไม่มีความรังเกียจ”

“ขอให้ท่านพิจารณาถึงวิธีรับประทานอาหารว่า คน
ในชาติหนึ่งถนัดวิธีต่างกับอีกชาติหนึ่งตามสภาพและท้องที่
เช่น ราษฎรไทยส่วนมาก (นอกจากคนสมัยใหม่) ก็ถนัด
ใช้มือเปิบข้าวที่รับประทานผักจิ้มน้ำพริก ถ้าใช้ตะเกียบรับ
ประทานอาหารไทยแท้ก็ไม่ถนัด คนไทยสมัยใหม่ที่ใช้ช้อน
ส้อมนั้นก็ต้องมีผู้หันผักให้พอดีคำก่อน คนฝรั่งเศสถนัดใช้
ส้อมกับมีดในการรับประทานอาหาร และถนัดใช้ส้อมเป็น
พิเศษ ถัรับประทานปลาที่ใช้ส้อมอย่างเดียว โดยเอามือ
ขวาจับส้อม เอามือซ้ายถือขนมปังชิ้นหนึ่งคุนปลาให้เข้าส้อม
แต่คนอังกฤษถนัดใช้มีดปลาที่ทำเฉพาะกับส้อม ฯลฯ”

“ฉันใดก็ดี วิธีที่จะเข้าสู่การอภิวัฒน์ตามความหมายว่า
ทุก ๆ แนวทางก็อุทิศสภาพนั้นก็ต้องสุดแท้แต่ความถนัดของ
บุคคล การที่ผู้ใดอ้างว่าต้องทำตามวิธีที่ผู้อ้างต้องการจึงจะ

เป็นวิธีอภิวัดนั้น ก็เป็นเรื่องที่เรียกว่าคิดตาม “อภิวัด” และ “จิตนิยม” คือคิดตามใจตนเองโดยไม่มองถึงความถนัดของแต่ละบุคคล ยิ่งผู้อ้างเองก็ไม่ถนัดในวิธีที่ชักชวนให้ผู้อื่นทำแล้ว ก็ยังเป็นการพูดโดยไม่รับผิชอบ ซึ่งเป็น การเรียกร้องให้คนอื่นทำตามวิธีที่ตนเองก็ไม่ถนัด”

ตามที่สาราณียกรปรารภไว้ในจดหมายถึงผมว่า ผู้นำชาวนาในชนบทถูกลอบสังหารไปแล้วหลายสิบศพโดยรัฐบาลไม่สามารถติดตามคนร้ายได้เลยนั้น ผมขอแสดงความเห็นใจเป็นอันมากแก่ครอบครัวและญาติมิตรของผู้นำชาวนาที่ถูกทำลายชีวิต ผมขอให้ท่านทั้งหลายพิจารณา “กฎธรรมชาติแห่งความขัดแย้ง” ซึ่งผมเห็นว่าเป็นเรื่องของ “ประติการ” คือ เมื่อมีการ “กระทำ” ก็ต้องมีฝ่ายตรงข้าม “โต้การกระทำ” มิใช่เป็นเรื่องของ “วิธีวิทยา” ซึ่งพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานให้ความหมายว่า “พูดแตกต่าง, พูดแย้ง (ส. วิ+ภษา)” ท่านก็ย่อมเห็นได้ว่าฝ่ายตรงข้ามกับกลุ่มนำชาวนานั้นมิได้ใช้วิธีวิทยา หากใช้การกระทำโต้แย้งตามกฎประติการอย่างจริงจัง ผมหวังว่าก่อนที่ผู้ปฏิบัติงานลงมือกระทำนั้น กลุ่มนำก็คงเตรียมการไว้ล่วงหน้าแล้วว่าเมื่อลงมือกระทำการใดนั้น ฝ่ายตรงข้ามต้อง “โต้การกระทำ” และกลุ่มนำจะใช้วิธีใดที่จะ “ตอบโต้การกระทำ” ให้ได้ผลนั้นท่านทั้งหลายควรศึกษา”

ผมขอเสนอให้ท่านทั้งหลายคิดไว้ด้วยว่า “การหาทางรอดของสังคมไทยนั้น มวลชนย่อมต้องการทราบมิเพียงแต่คำนำทำลาย เพราะเพียงแต่คำนำนั้นยังมีใช้ทางรอดของสังคมไทย หากมวลชนต้องการทราบถึงคำนำก่อสร้างที่มวลชนจะเห็นได้เป็นรูปธรรมอย่างชัดแจ้งประกอบด้วย”

ตัวอย่างในหลายประเทศที่ขบวนการหาทางรอดของสังคมนั้นคิดแต่คำนำทำลาย โดยไม่มีแผนการก่อสร้างไว้ล่วงหน้าก็เป็นเหตุให้เศรษฐกิจที่ทรุดอยู่แล้วต้องทรุดหนักลงอีก เช่นสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศฝรั่งเศสเนื่องจากการอภิวัฒน์ ค.ศ. 1789 คือ “บัตร์แทนเงินตรา” ซึ่งเรียกว่า “อัสซีญยาต์” หรืออีกนัยหนึ่ง “ธนบัตร” นั้น ได้ลดค่าลงมาก แต่รัฐบาลที่ได้อำนาจรัฐต่อมานั้นมิได้มีแผนการเศรษฐกิจไว้ล่วงหน้า และเมื่อเก็บภาษีอากรได้ไม่พอใช้จ่ายก็ใช้วิธีออกธนบัตรแทนเงินตราจนเหลือล้น ค่าของบัตรนั้นก็ลดลงเรื่อย ๆ จนเกือบถึงศูนย์ กรมกรฝรั่งเศสก็เบื่อหน่ายเพราะตนได้รับค่าจ้างเป็นบัตรที่เกือบไม่มีค่า ชาวนาและพลเมืองส่วนข้างมากที่ยากจนหรือมีทุนน้อยก็ไม่พอใจผู้ครองอำนาจรัฐใหม่ จึงเป็นเหตุหนึ่งที่นายพลนโปเลียน โบนาปาร์ต ทำรัฐประหารล้มระบบสาธารณรัฐแล้วตั้งธนาคารแห่งประเทศฝรั่งเศสขึ้นแล้วใช้เงินตราใหม่และรักษาเสถียรภาพเงินตราไว้ได้

ตัวอย่างของประเทศอื่น ๆ ก็มีมาก จึงขอให้ท่านทั้งหลายศึกษาหาความรู้ในเรื่องนี้ด้วย

4. ขอบขอบคุณท่านทั้งหลายที่ระลึกถึงวันที่ 10 ธันวาคม อันเป็นวันที่รัฐธรรมนูญถาวรฉบับแรกใช้มาเป็นเวลา 14 ปี ซึ่งยืนยาวที่สุดในประวัติรัฐธรรมนูญสยามที่มีมา

การเปลี่ยนแปลงการปกครองจากสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบบราชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญการปกครองแผ่นดินชั่วคราวฉบับ 27 มิถุนายน 2475 และฉบับ 10 ธันวาคมนั้น คณะราษฎรย่อมมีความผิดพลาดหลายประการ ซึ่งท่านทั้งหลายควรศึกษาเพื่อไม่ผิดพลาดซ้ำอีก ขอให้ท่านรับฟังความเห็นทุกๆ กลุ่มที่ขัดแย้งตั้งแต่ต้นมาจนถึงทุกวันนี้ เพราะเป็นประโยชน์ที่ท่านจะพิจารณาความเห็นของกลุ่มนั้น ๆ ที่ได้พิจารณาสภาพของสยามสมัยนั้นอย่างไรบ้าง

แต่คณะราษฎรเห็นว่า สมัยนั้นสยามตกอยู่ในวงล้อมของจักรวรรดินิยมอังกฤษกับฝรั่งเศส ท่านที่ศึกษาประวัติศาสตร์แม่เบืองต้น ๆ จากผู้จำความได้ก็คงทราบจากหลายคนว่า ใน ค.ศ. 1896 จักรวรรดินิยมทั้งสองทำความตกลงกันว่า ยินยอมให้สยามเป็นเอกราชเพื่อเป็น “ประเทศกันชน” (Buffer State) ระหว่าง

อาณานิคมของสองประเทศในแหลมอินโดจีน โดยเขาขมวดไว้ว่า
ข้อตกลงนั้น ไม่ตัดสิทธิที่สองประเทศจะยกกองกำลังมายึดเอา
สยามไปแบ่งเป็นอาณานิคมของแต่ละประเทศนั้นได้ ถ้าท่านทั้งหลาย
ทราบสภาพของสยามเช่นนั้นแล้ว ก็ขอให้ลองคิดว่าถ้า
คณะราษฎรใช้วิธีจกตั้งมวลชนไทยสมัยนั้น ให้กว้างใหญ่ไพศาล
ประกอบเป็นกองทัพใหญ่ยกมารบกับฝ่ายรัฐบาล จักรวรรดินิยม
อังกฤษกับฝรั่งเศสสมัยนั้นจะแทรกแซงได้หรือไม่ และถ้ามีการ
แทรกแซงขึ้นแล้ว สังคมไทยที่แม้มีเพียงเอกราชทางนิตินัย จะ
คงฐานะเช่นนั้นต่อไปได้หรือจะสูญเสียเอกราชทั้งทางนิตินัยและ
พฤตินัยคณะราษฎรใช้วิธียึดอำนาจโดยฉับพลันที่เรียกว่า “กบฏ
เคตาต” ซึ่งมีผู้แปลว่า “รัฐประหาร” อันเป็นการกระทำชุดเดียว
ประกอบด้วยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ ทรงพระปรีชาญาณ
ว่าถ้ารับสั่งให้ทหารหัวเมืองที่ยังจงรักภักดีต่อพระองค์ยกกำลัง
มาสู้กับฝ่ายคณะราษฎรแล้ว การต่อสู้ด้วยกำลังอาวุธก็จะยืดเยื้อ
ซึ่งจะเป็นเหตุให้อังกฤษกับฝรั่งเศสส่งกองทัพมาแทรกแซง พระ
องค์ทรงมีพระทัยเห็นแก่ความเป็นเอกราชของชาติ จึงพระราช
ทานระบอบราชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญถึงที่คณะราษฎรขอพระ
ราชทาน

อย่างไรก็ตาม การกระทำของคณะราษฎรโดยวิธีนั้นมิ
ได้ทำให้เศรษฐกิจที่เสื่อมโทรมอยู่แล้วนั้นทรุดหนักลง หากได้
ทำนุบำรุงให้ดีขึ้นเท่าที่จะทำได้ตามสภาพสมัยนั้น โดยเฉพาะได้
รักษาเสถียรภาพของเงินบาท ซึ่งไม่ทำให้กรรมกรได้เงินตราที่
เสื่อมค่าเป็นค่าแรง และชาวนาขายพืชผลตามเงินตราที่มี
เสถียรภาพ

ในที่สุดนี้ ขอส่งความปรารถนาดีมายังท่านและนิสิต
ทุกคน

ปรีดี พนมยงค์

ฉากผนวก

บทความเรื่อง

วิวิจิตรพิจารณาทางรอดของสังคมไทย

ในจดหมายถึงคณะกรรมการนิสิต ฯ ผมได้กล่าวถึงประเภท “นายทุนศักดินาที่ตกค้างอยู่” โดยมีได้จำแนกถึงชนิดและชนิดปลีกย่อยของนายทุนประเภทนี้ เพราะผมได้กล่าวถึงแล้วใน “หนังสือว่าด้วยความเป็นอนิจจังของสังคม” และในบทความที่ผมเขียนขึ้นเพิ่มเติมต่อจาก “ปาฐกถาที่ตำบลโอแบร์ไรช์แบร์ก

(เยอรมนี) พ.ศ. 2517” แต่เพื่อที่จะให้ท่านผู้อ่านทราบความ
สมบูรณ์ขึ้นอีก ผมจึงเขียนภาคผนวกนี้เพิ่มเติมโดยย่อตั้งต่อไปนี้

1. “หลักการแบ่งชนชั้นของสังคมนั้น ๆ นั้น จะต้อง
เป็นไปตามระดับแห่งความสัมพันธ์การผลิตทางเศรษฐกิจที่เป็น
รากฐานของสังคมและความสัมพันธ์ทางการเมืองที่เป็นโครงสร้าง
เบืองบน”

2. สังคมไทยปัจจุบันเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา (De-
veloping Country) คือพลังการผลิต (Productive Forces)
ซึ่งประกอบด้วยเครื่องมือการผลิต (Instruments of Production)
พร้อมด้วยวิทยาศาสตร์ และ เทคนิค และ คนที่สามารถทำและ
ใช้สิ่งเหล่านั้น กำลังพัฒนาจากวิธีการผลิตศักดินาที่ตกร้างอยู่เพื่อ
เข้าสู่พลังการผลิตสมัยใหม่ ความสัมพันธ์การผลิตทางเศรษฐกิจ
(Relations of Economic Production) ตามระบบศักดินายัง
ตกค้างอยู่ และมีความสัมพันธ์ตามระบบเศรษฐกิจทุนนิยมที่กำลัง
พัฒนา ฉะนั้นการจำแนกชนชั้นของสังคมไทยจึงต้องพิจารณา
ตามความสัมพันธ์แห่งเศรษฐกิจทั้งสองนั้น

3. การแบ่งชนชั้นตามความสัมพันธ์การผลิตเศรษฐกิจ
ศักดินาไทยนั้น ในสมัยโบราณ สยามได้รับวัฒนธรรมอินเดีย

เรื่องการแบ่ง “วรรณะ” เป็นหลักและปรับปรุงตามความเหมาะสมของสยาม

ในยุคกัมภีร์พระเวทหลายศตวรรษก่อนพุทธกาลนั้น มโนสाराจารย์ ได้แบ่งบุคคลในสังคมออกเป็น 4 วรรณะ คือ “พราหมณ์” ซึ่งเป็นนักบวชได้รับความยกย่องให้เป็นผู้ใหญ่หัวหน้าสังคม, “กษัตริย์” ซึ่งเป็นนักรบผู้ถืออาวุธป้องกันสังคม, “แพศย์” เป็นผู้ทำการเลี้ยงสัตว์และทำการค้ามีสมบัติบ้านเรือน, “ศูทร” คือผู้ไม่มีสมบัติซึ่งต้องรับใช้วรรณะที่สูงกว่า

สมัยต่อมา การแบ่งวรรณะแห่งยุคกัมภีร์พระเวทได้แก้ไขเปลี่ยนแปลงในแคว้นมคธและแคว้นใกล้เคียงเมื่อครั้งพุทธกาลซึ่งเข้าสู่สยามคือ “วรรณะกษัตริย์” เป็นเจ้าของที่ดินสูงสุดของสังคม, “พราหมณ์” ตกอันดับลงไปเป็น “ครู” ของกษัตริย์ (ราชครู) ส่วนผู้มีสมบัติรองจากวรรณะกษัตริย์นั้น ได้จำแนกออกเป็น 3 อันดับ คือ

อันดับที่ 1 เรียกว่า “เศรษฐี” คือคนมั่งมีที่ดินและสมบัติมากในสังคมเป็นสหายของพระราชา

อันดับที่ 2 เรียกว่า “คฤหบดี” คือผู้ครองเรือนซึ่งมีที่ดินและสมบัติขนาดกลาง

อันดับที่ 3 เรียกว่า “กรรมวิฬ” คือ “พ่อค้าเมล็ดพืชในชนบท” และ “ให้ชาวนากู้เงินเล็ก ๆ น้อย ๆ” ซึ่งถือเป็น

“วรรณคดีที่เกือบจะตกเป็นชั้นต่ำ” พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานให้ความหมายของคำว่า “กรรมพี” ไว้ว่า

“กรรมพี” (แผลงมาจาก กุฎุมพี) น. (1) คนมั่งมี, พ่อเรือน (2) หมายความว่าคนเลวก็มักใช้คำว่า “ไพร่กรรมพี” (ในอินเดียบางแห่งหมายความว่า ชนชั้นจำพวกศุทราที่มั่งมีชั้น Hobson-Jobson ในคำ Kumbi. ทมิฬ (ปาก) ว่า คนจน)”

คนไทยรุ่นผมคงได้ยืมมวลชนไทยเรียกคนวรรณคดีว่า “ไพร่กรรมพี” แสดงว่ามวลชนไทยเข้าใจดีว่าคนมั่งมีหรือพ่อเรือนอันดับต่ำนี้ “มีลักษณะเป็นข้าของเจ้าศักดินาหรือไพร่ที่มั่งมีชั้นยังไม่ถึงขั้นเป็น “เศรษฐี” หรือชั้น “กฤหบดี” จึงมีลักษณะเป็น “นายทุนน้อยตามระบบเศรษฐกิจศักดินาเท่านั้น มีอาจเทียบได้กับชนชั้น “บัวร์จัวซี” (Bourgeoisie) ตามระบบทุนนิยมสมัยใหม่”

4. คำว่า “บัวร์จัวซี” (Bourgeoisie) เป็นภาษาฝรั่งเศส ซึ่งเมธีวิทยาศาสตร์สังคมนิยมได้ใช้ทับศัพท์ฝรั่งเศสนี้ในบทความต่างๆ ที่เขียนเป็นภาษาเยอรมันและอังกฤษด้วย

ผมได้กล่าวไว้ในหลายปาฐกถาและบทความถึงที่มาของคำนี้เกี่ยวกับกำเนิดของระบบทุนนิยมสมัยใหม่

ใน ค.ศ. 1888 เองเกิลส์ ได้ทำฟุตโน้ตอธิบายไว้ว่า “บัวร์จัวซี หมายถึง ชนชั้นนายทุนสมัยใหม่ เจ้าของบัจฉัยการ

ผลิตของสังคมและผู้ใช้แรงงานที่มีค่าจ้าง”

(By bourgeoisie is meant the class of modern capitalists, owners of means of social production and employers of wage-labour.)

ทั้งนี้แสดงชัดแจ้งว่าเป็นชนชั้นนายทุนสมัยใหม่ มิใช่
นายทุนศักดินา

“ในระยะแรก ๆ ที่ตำรามาร์กซ์-เอนเกลส์แพร่ไปในประเทศจีนนั้น นักวิชาการจีนเห็นว่าคำว่า “บัวร์จัวซี” (Bourgeoisie) นั้นมีความหมายเฉพาะ จึงมิได้เอาคำสำหรับการแบ่งชนชั้นตามระบบศักดินาจีนมาแปลคำฝรั่งนี้ หากนักวิชาการจีนใช้วิธีทับศัพท์คือเขียนเป็นอักษรจีนอ่านออกสำเนียงใกล้เคียงกับคำนี้ว่า “บูเลอะจัวซี” ต่อมาคณะกรรมการจีนผู้ทรงคุณวุฒิทางภาษาศาสตร์และการเมืองจึงตั้งศัพท์จีนขึ้นใหม่ว่า “ชื้อฉ่านเจียจี้” แปลว่า “ชนชั้นมีสมบัติ” เพื่อถ่ายทอดคำฝรั่งนั้น ส่วนผมใช้คำไทยว่า “ชนชั้นเจ้าสมบัติ” เพื่อถ่ายทอดคำฝรั่งนั้น”

๕. คำว่า “โพรเลตารียัต” (PROLETARIAT) เป็นภาษาฝรั่งเศสซึ่งเมธีวิทยาศาสตร์สังคมได้ใช้ทับศัพท์ฝรั่งเศสในบทความต่าง ๆ ที่เขียนเป็นภาษาเยอรมันและอังกฤษด้วย

ในปี ค.ศ. 1888 เอนเกลส์ ได้ทำฟุตโน้ตอธิบายไว้ว่า “โพรเลตารียัต” หมายถึง “ชนชั้นคนงาน (กรรมกร)

สมัยใหม่ ซึ่งไม่มีปัจจัยการผลิตของตนเอง จึงจำต้องลดฐานะลงเพื่อขายพลังแรงงานของตนเพื่อดำรงชีพ”

(By proletariat (is meant) the class of modern wage-labourers who, having no means of production of their own, are reduced to selling their labour power in order to live.)

ในระยะแรก ๆ ที่ตำรามาร์กซ์-เอนเงิลส์แพร่ไปในประเทศจีนนั้น นักวิชาการจีนเห็นว่า “โพรเลตารียาต” (PROLETARIAT) นี้มีความหมายเฉพาะ จึงใช้วิธีทับศัพท์ฝรั่งนั้นเขียนเป็นอักษรจีนออกสำเนียงใกล้เคียงกับคำนั้นว่า “ผู้โหลเตียะทะเตียะยา” ต่อมาคณะกรรมการจีนผู้ทรงคุณวุฒิทางภาษาศาสตร์และการเมืองจีนจึงตั้งศัพท์จีนขึ้นใหม่ว่า “หวู่ ฉาน เจีย จี” แปลว่า “ชนชั้นไม่มีสมบัติ” เพื่อถ่ายถอดคำฝรั่งนี้ ส่วนผมใช้คำไทยว่า “ชนชั้นผู้ไร้สมบัติ” เพื่อถ่ายถอดคำฝรั่งนั้น.

บางกรุงปารีส, 16 มีนาคม 2519

ปรีดี พนมยงค์